

บทที่ 7

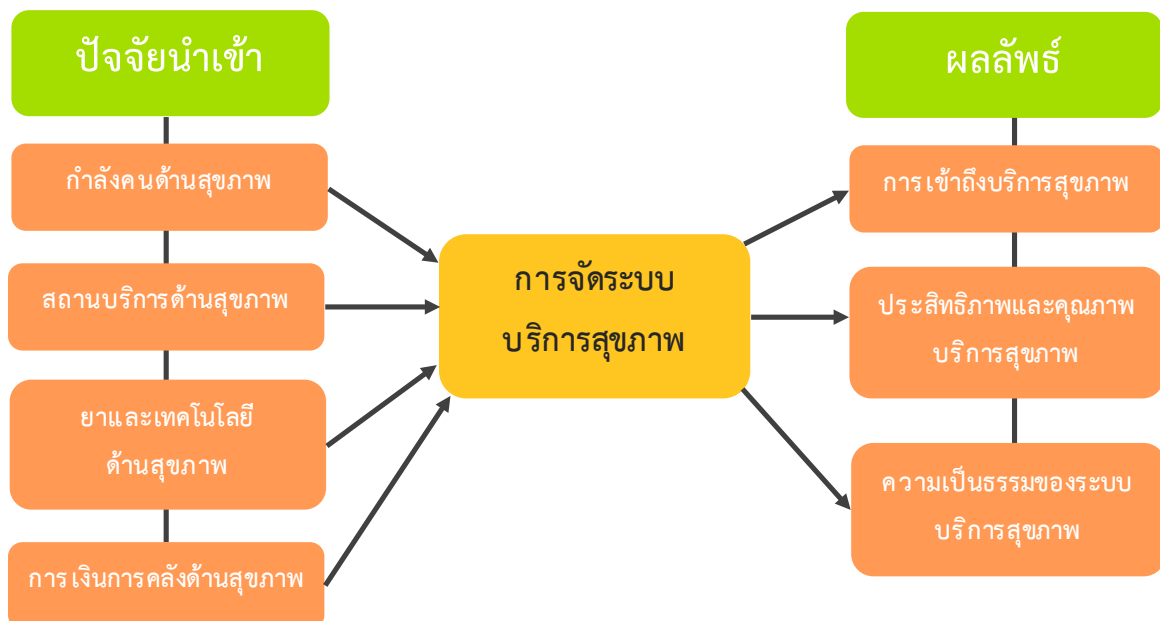
ระบบบริการสุขภาพของประเทศไทย

ระบบบริการสุขภาพของประเทศไทย มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา โดยเน้นการขยายการให้บริการให้ครอบคลุมพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพที่จำเป็นได้อย่างทั่วถึง ทั้งการขยายบริการในระดับปฐมภูมิ และการให้บริการในระดับโรงพยาบาลที่เป็นบริการระดับทุติยภูมิ และตติยภูมิ โดยภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการขยายการให้บริการดังกล่าว ร่วมกับการขยายตัวของภาคเอกชน ที่จัดบริการในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ ทำให้การให้บริการสุขภาพมีความทั่วถึงมากยิ่งขึ้น ประกอบกับนโยบายการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่มีการพัฒนาระบบการเงินการคลังสุขภาพ ให้สามารถครอบคลุมการให้บริการสุขภาพของประชาชนทุกคน ทำให้บริการสุขภาพที่จำเป็น ได้รับการคุ้มครอง

และประชาชนก็สามารถเข้าถึงบริการสุขภาพที่จำเป็นเหล่านั้นได้ โดยปราศจากอุปสรรคทางการเงิน อันจะส่งผลต่อการลดภาระรายจ่ายของประชาชนในการใช้บริการสุขภาพ

ในส่วนของระบบบริการสุขภาพในบทที่ 7 นี้ จะนำเสนอสถานการณ์และแนวโน้มขององค์ประกอบต่างๆ ในการจัดระบบบริการสุขภาพ ซึ่งประกอบไปด้วย ส่วนที่เป็นปัจจัยนำเข้าของการจัดระบบบริการสุขภาพ อันได้แก่ กำลังคนด้านสุขภาพ สถานบริการด้านสุขภาพ ยาและเทคโนโลยีด้านสุขภาพ การเงินการคลังด้านสุขภาพ และส่วนที่เป็นผลลัพธ์ของการจัดระบบบริการสุขภาพ ได้แก่ การเข้าถึงบริการสุขภาพ ประสิทธิภาพและคุณภาพของบริการสุขภาพ และความเป็นธรรมของระบบบริการสุขภาพ ดังภาพที่ 7.1

ภาพที่ 7.1 ปัจจัยนำเข้าและผลลัพธ์ของการจัดระบบบริการสุขภาพ

หมายเหตุ: ปัจจัยนำเข้าตามนิยามขององค์การอนามัยโลก (six building blocks) จะมีองค์ประกอบอีก 2 ประการ คือ ระบบข้อมูลข่าวสาร และระบบธรรมาภิบาล ซึ่งไม่ได้อยู่ในกรอบการนำเสนอของบทนี้

1. กำลังคนด้านสุขภาพ

กำลังคนด้านสุขภาพ เป็นปัจจัยนำเข้าที่สำคัญ เนื่องจากเป็นส่วนของผู้ให้บริการสุขภาพในระดับต่างๆ ซึ่งนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในระบบบริการสุขภาพ ทั้งนี้การติดตามสถานการณ์กำลังคนด้านสุขภาพ ประกอบด้วย แนวโน้มกำลังคนด้านสุขภาพ การกระจายกำลังคนด้านสุขภาพ และการผลิตและสูญเสียกำลังคนด้านสุขภาพ

1.1. สถานการณ์แนวโน้มกำลังคนด้านสุขภาพ

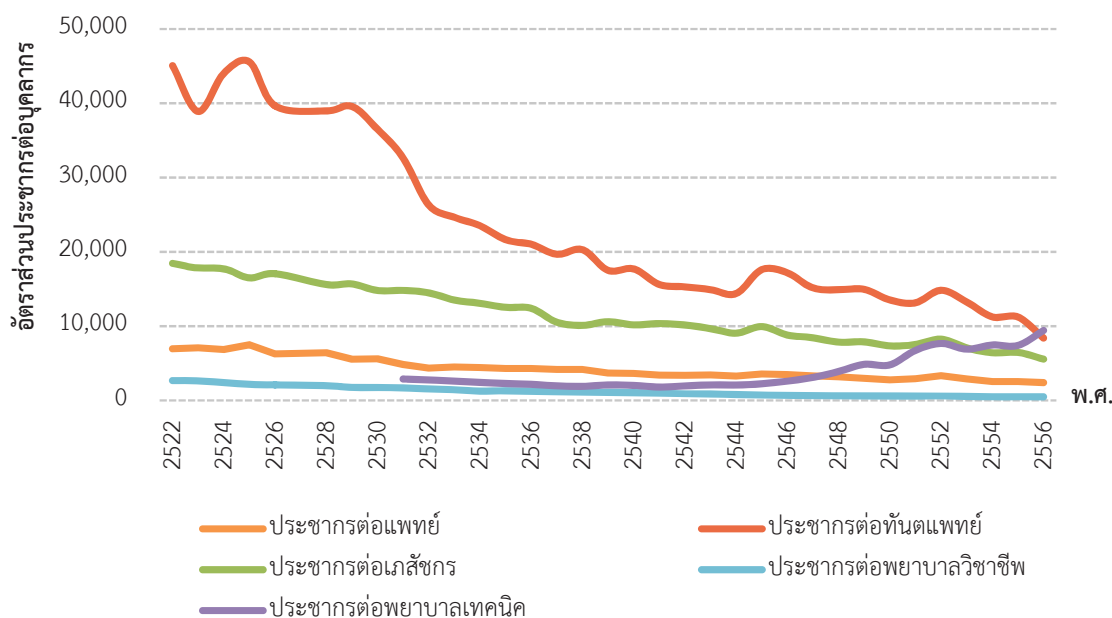
ประกอบด้วยแนวโน้มกำลังคนด้านสุขภาพใน 5 สาขาหลัก เมื่อเทียบกับจำนวนประชากร แนวโน้มของสัดส่วนกำลังคนด้านสุขภาพ 5 สาขาหลัก จำแนกตามสังกัด และแนวโน้มกำลังคนด้านสุขภาพ 5 สาขาหลัก ที่ทำงานไม่เต็มเวลาในภาคเอกชน

1.1.1 แนวโน้มกำลังคนด้านสุขภาพ

กำลังคนด้านสุขภาพ 5 สาขาหลัก ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาลวิชาชีพ และ

พยาบาลเทคนิค มีแนวโน้มที่ดีขึ้นตลอดช่วงเวลา 3 ทศวรรษที่ผ่านมา ยกเว้นกรณีของพยาบาลเทคนิค ที่มีการเปลี่ยนไปเป็นพยาบาลวิชาชีพประมาณปีพ.ศ. 2546 ทำให้จำนวนพยาบาลเทคนิคลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อัตราส่วนประชากรต่อแพทย์ ลดลงจากประมาณ 7,000:1 ในปีพ.ศ. 2522 เหลือประมาณ 2,400:1 ในปีพ.ศ. 2556 ในขณะที่อัตราส่วนประชากรต่อทันตแพทย์ ลดลงจากประมาณ 45,000:1 ในปีพ.ศ. 2522 เหลือประมาณ 8,400:1 ในปีพ.ศ. 2556 อัตราส่วนประชากรต่อเภสัชกร ลดลงจากประมาณ 18,000:1 ในปีพ.ศ. 2522 เหลือประมาณ 5,500:1 ในปีพ.ศ. 2556 และอัตราส่วนประชากรต่อพยาบาลวิชาชีพ ลดลงจากประมาณ 2,600:1 ในปีพ.ศ. 2522 เหลือประมาณ 500:1 ในปีพ.ศ. 2556 แต่อัตราส่วนประชากรต่อพยาบาลเทคนิค กลับเพิ่มขึ้นจากประมาณ 2,900:1 ในปีพ.ศ. 2531 เป็น ประมาณ 9,400:1 ในปีพ.ศ. 2556 (ภาพที่ 7.2 และ ตารางที่ 7.1)

ภาพที่ 7.2 แนวโน้มอัตราส่วนประชากรต่อกำลังคนด้านสุขภาพ พ.ศ. 2522 - 2556

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.1 แนวโน้มจำนวนและอัตราส่วนประชากรต่อกำลังคนด้านสุขภาพ 5 สาขา พ.ศ. 2522 - 2556

ปี พ.ศ.	แพทย์		ทันตแพทย์		เภสัชกร		พยาบาลวิชาชีพ		พยาบาลเทคนิค	
	จำนวน	อัตราส่วน ประชากร ต่อแพทย์	จำนวน	อัตราส่วน ประชากรต่อ ทันตแพทย์	จำนวน	อัตราส่วน ประชากร ต่อเภสัชกร	จำนวน	อัตราส่วน ประชากร ต่อพยาบาล วิชาชีพ	จำนวน	อัตราส่วน ประชากร ต่อพยาบาล เทคนิค
2522	6,619	6,956	1,022	45,074	2,496	18,455	17,212	2,676		
2523	6,622	7,092	1,207	38,905	2,633	17,836	17,833	2,633		
2524	6,931	6,847	1,078	44,024	2,677	17,728	19,674	2,412		
2525	6,465	7,500	1,064	45,573	2,939	16,499	22,477	2,157		
2526	7,902	6,259	1,247	39,662	2,899	17,061	23,565	2,099		
2528	8,058	6,414	1,326	38,975	3,312	15,604	26,019	1,986		
2529	9,464	5,563	1,330	39,584	3,356	15,687	29,887	1,762		
2530	9,580	5,595	1,468	36,516	3,622	14,800	30,752	1,743		
2531	11,260	4,843	1,670	32,655	3,681	14,815	32,216	1,693	18,875	2,889
2532	12,713	4,361	2,107	26,315	3,825	14,496	35,715	1,552	20,092	2,760
2533	12,520	4,500	2,285	24,656	4,168	13,517	39,021	1,444	21,651	2,602
2534	12,803	4,426	2,408	23,531	4,333	13,077	40,685	1,255	23,289	2,433
2535	13,398	4,311	2,669	21,641	4,609	12,532	44,128	1,309	25,424	2,272
2536	13,634	4,297	2,786	21,028	4,721	12,409	46,671	1,255	27,013	2,169
2537	14,098	4,165	2,984	19,677	5,575	10,532	51,058	1,150	29,880	1,965
2538	14,181	4,180	2,920	20,301	5,867	10,104	54,262	1,092	31,280	1,895
2539	16,209	3,689	3,415	17,508	5,640	10,601	54,207	1,103	28,608	2,090
2540	16,569	3,649	3,414	17,711	5,941	10,178	56,366	1,073	29,865	2,025
2541	17,955	3,406	3,917	15,613	5,911	10,346	63,708	960	33,864	1,806
2542	18,140	3,395	4,026	15,295	6,062	10,158	68,008	905	31,543	1,952
2543	18,025	3,427	4,141	14,917	6,384	9,676	70,978	870	29,465	2,096
2544	18,947	3,277	4,317	14,384	6,858	9,054	78,042	796	29,859	2,080
2545	17,529	3,569	3,553	17,606	6,288	9,948	85,392	733	28,015	2,233
2546	18,106	3,476	3,663	17,182	7,146	8,808	91,570	687	23,969	2,626
2547	18,918	3,305	4,129	15,143	7,413	8,435	95,834	652	20,268	3,085
2548	19,546	3,182	4,174	14,901	7,926	7,847	101,465	613	15,908	3,910
2549	21,051	2,975	4,187	14,957	7,940	7,887	101,143	619	12,882	4,861
2550	22,651	2,778	4,653	13,525	8,565	7,348	105,398	597	13,146	4,787
2551	21,569	2,931	4,808	13,148	8,390	7,534	109,797	576	9,369	6,747
2552	19,089	3,324	4,278	14,833	7,689	8,253	101,760	624	8,270	7,673
2553	22,019	2,893	4,807	13,252	8,988	7,087	120,012	531	9,228	6,903
2554	25,317	2,535	5,708	11,244	9,989	6,425	128,784	498	8,590	7,472
2555	25,367	2,533	5,721	11,233	9,940	6,465	129,929	495	8,680	7,404
2556	26,937	2,399	7,698	8,395	11,619	5,562	131,375	492	6,858	9,423

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

1.1.2 แนวโน้มกำลังคนด้านสุขภาพจำแนกตามสังกัด

ประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญในการติดตามสถานการณ์แนวโน้มกำลังคนด้านสุขภาพ คือ สัดส่วนกำลังคนด้านสุขภาพจำแนกตามสังกัด ซึ่งสะท้อนการเจริญเติบโตของโรงพยาบาลเอกชน ที่มีบทบาทในการให้บริการสุขภาพที่เพิ่มมากขึ้น และบทบาทของกระทรวงสาธารณสุขที่เพิ่มมากขึ้น ในการขยายสถานบริการสุขภาพในระดับพื้นที่ทั่วทั้งประเทศ ทำให้กำลังคนด้านสุขภาพในส่วนของกระทรวงสาธารณสุข มีสัดส่วนสูงที่สุด

สัดส่วนของแพทย์สังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 37.1 ในปีพ.ศ. 2514 เป็นร้อยละ 58.8 ในปีพ.ศ. 2556 ในขณะที่สัดส่วนของแพทย์สังกัดกระทรวงอื่นๆ นั้น ลดจากร้อยละ 44.8 ในปีพ.ศ. 2514 เหลือร้อยละ 19.5 และสัดส่วนของแพทย์โรงพยาบาลเอกชน เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.7 ในปีพ.ศ. 2514 เป็นร้อยละ 18 ในปีพ.ศ. 2556 ซึ่งมีสัดส่วนที่ค่อนข้างคงที่นับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2537 เป็นต้นมา (ภาพที่ 7.3 และ ตารางที่ 7.2)

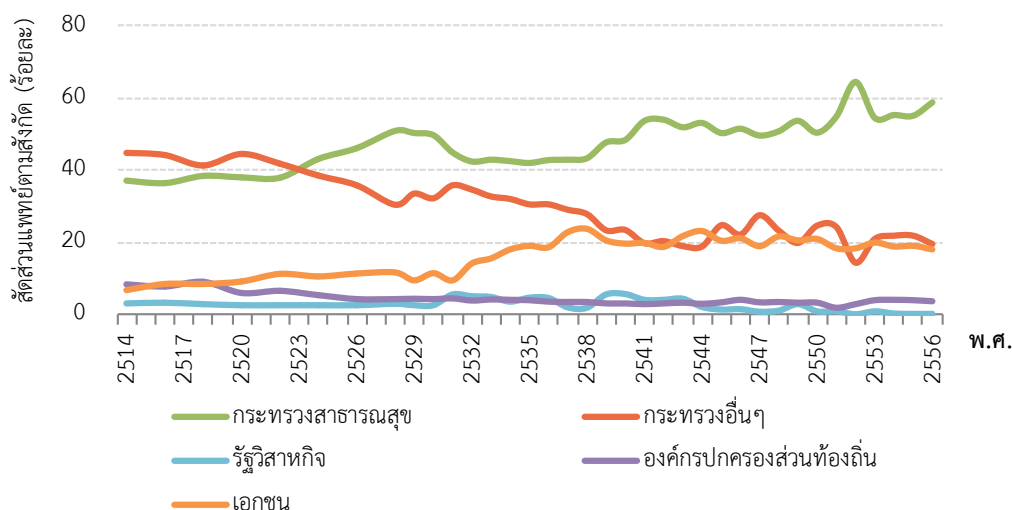
สัดส่วนของทันตแพทย์สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 27.5 ในปีพ.ศ. 2514 เป็นร้อยละ 60.7 ในปีพ.ศ. 2556 ในขณะที่สัดส่วนของทันตแพทย์สังกัดกระทรวงอื่นๆนั้น ลดจากร้อยละ

ร้อยละ 55.7 ในปี พ.ศ. 2514 เหลือร้อยละ 13.3 และสัดส่วนของทันตแพทย์โรงพยาบาลเอกชน เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3.8 ในปีพ.ศ. 2514 เป็นร้อยละ 23 ในปีพ.ศ. 2556 (ภาพที่ 7.4 และตารางที่ 7.3)

สัดส่วนของเภสัชกรสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 18.9 ในปีพ.ศ. 2514 เป็นร้อยละ 65.7 ในปีพ.ศ. 2556 ในขณะที่สัดส่วนของเภสัชกรสังกัดกระทรวงอื่นๆนั้น ลดจากร้อยละ 17.8 ในปีพ.ศ. 2514 เหลือร้อยละ 9.6 และสัดส่วนของเภสัชกรโรงพยาบาลเอกชน ลดจากร้อยละ 57 ในปีพ.ศ. 2514 เป็นร้อยละ 22.3 ในปีพ.ศ. 2556 โดยมีสัดส่วนที่ค่อนข้างคงที่ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2543 (ภาพที่ 7.5 และ ตารางที่ 7.4)

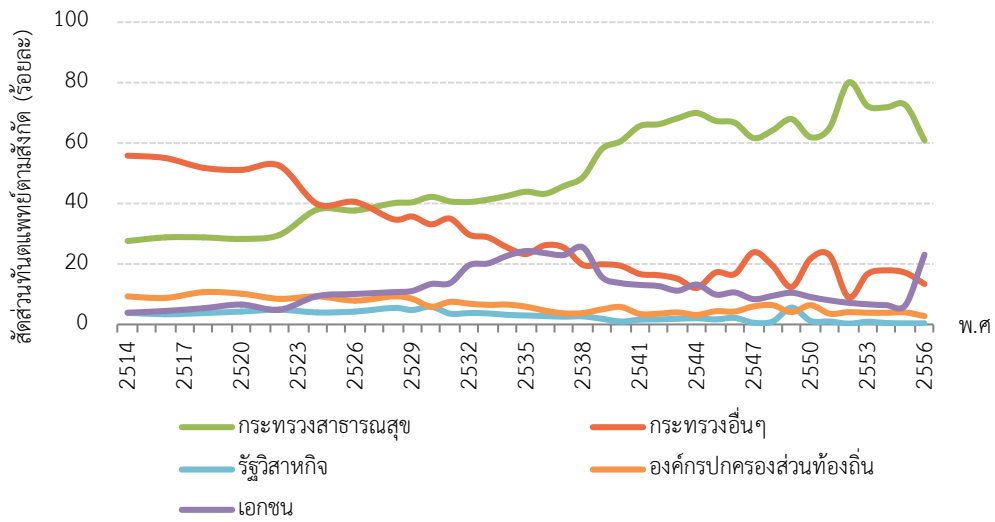
สัดส่วนของพยาบาลวิชาชีพสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 42.9 ในปีพ.ศ. 2514 เป็นร้อยละ 72.4 ในปีพ.ศ. 2556 ในขณะที่สัดส่วนของพยาบาลวิชาชีพสังกัดกระทรวงอื่นๆนั้น ลดจากร้อยละ 39.7 ในปีพ.ศ. 2514 เหลือร้อยละ 13.4 และสัดส่วนของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลเอกชน เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.8 ในปีพ.ศ. 2514 เป็นร้อยละ 10.9 ในปีพ.ศ. 2556 (ภาพที่ 7.6 และ ตารางที่ 7.5)

ภาพที่ 7.3 แนวโน้มสัดส่วนจำนวนแพทย์จำแนกตามสังกัด พ.ศ. 2514 - 2556

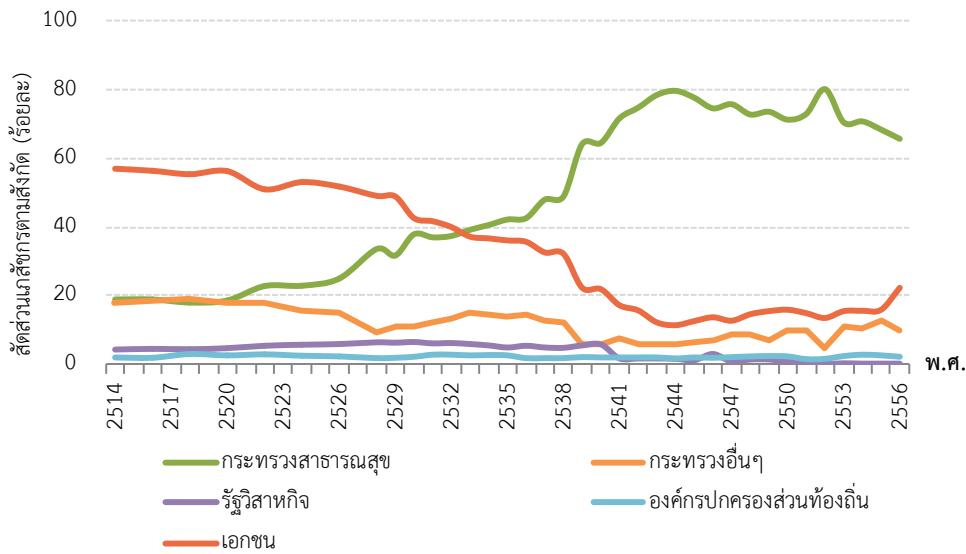

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

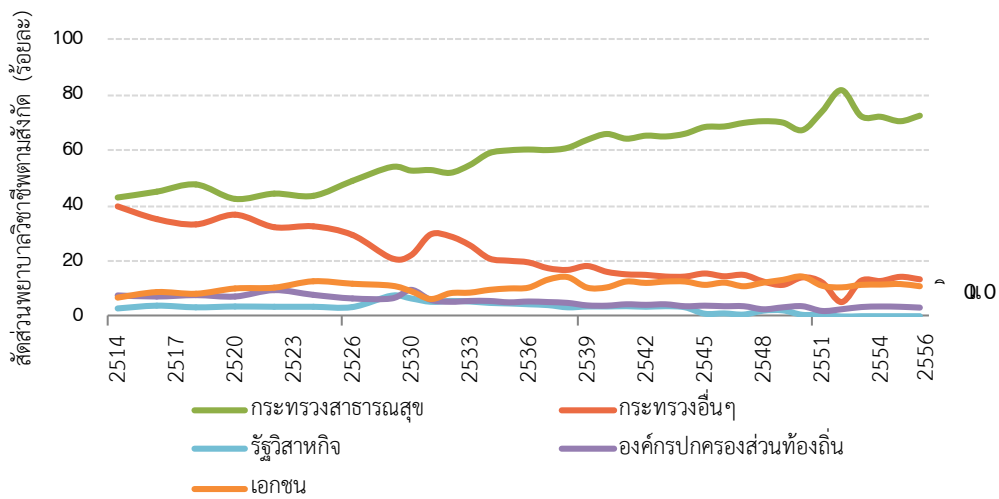
ภาพที่ 7.4 แนวโน้มสัดส่วนจำนวนทันตแพทย์จำแนกตามสังกัด พ.ศ. 2514 - 2556

ภาพที่ 7.5 แนวโน้มสัดส่วนจำนวนเภสัชกรจำแนกตามสังกัด พ.ศ. 2514 - 2556

ภาพที่ 7.6 แนวโน้มสัดส่วนจำนวนพยาบาลวิชาชีพจำแนกตามสังกัด พ.ศ. 2514 - 2556

ที่มา: ทีมงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.2 แนวโน้มจำนวนแพทย์และสัดส่วนจำนวนแพทย์ตามสังกัด พ.ศ. 2514 - 2556

พ.ศ.	กระทรวงสาธารณสุข		กระทรวงอื่นๆ		รัฐวิสาหกิจ		ราชการท้องถิ่น		เอกชน	
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน
2514	1,515	37.1	1,832	44.8	123	3.0	341	8.3	274	6.7
2516	1,678	36.4	2,039	44.2	147	3.2	357	7.7	386	8.4
2518	1,922	38.4	2,068	41.3	143	2.8	452	9.0	420	8.4
2520	2,198	38.0	2,575	44.5	147	2.5	344	5.9	526	9.1
2522	2,510	37.9	2,768	41.8	168	2.5	433	6.5	740	11.2
2524	2,987	43.1	2,667	38.5	175	2.5	371	5.3	731	10.5
2526	3,622	46.1	2,806	35.8	197	2.5	333	4.2	890	11.3
2528	4,401	50.9	2,630	30.4	250	2.9	363	4.2	1,006	11.6
2529	4,757	50.3	3,172	33.5	235	2.5	408	4.3	892	9.4
2530	4,758	49.7	3,086	32.2	235	2.5	407	4.2	1,094	11.4
2531	5,058	44.9	4,029	35.8	617	5.5	491	4.4	1,065	9.4
2532	5,396	42.4	4,398	34.6	640	5.0	483	3.8	1,796	14.1
2533	5,368	42.9	4,097	32.7	603	4.8	514	4.1	1,938	15.5
2534	5,437	42.5	4,100	32.0	442	3.5	517	4.0	2,307	18.0
2535	5,627	42.0	4,086	30.5	610	4.6	523	3.9	2,552	19.0
2536	5,843	42.8	4,152	30.5	613	4.5	484	3.5	2,542	18.6
2537	6,047	42.9	4,083	29.0	264	1.9	487	3.4	3,217	22.8
2538	6,134	43.3	3,936	27.8	259*	1.8	488	3.4	3,364	23.7
2539	7,733	47.7	3,773	23.3	896	5.5	482	3.0	3,325	20.5
2540	8,026	48.4	3,873	23.4	933	5.6	493	3.0	3,244	19.6
2541	9,636	53.7	3,541	19.7	711	4.0	500	2.8	3,567	19.8
2542	9,799	54.0	3,683	20.3	721	4.0	534	3.0	3,403	18.7
2543	9,363	51.9	3,400	18.9	769	4.3	573	3.2	3,920	21.7
2544	10,068	53.1	3,568	18.8	384	2.0	543	2.9	4,384	23.1
2545	8,821	50.3	4,337	24.7	225	1.3	574	3.3	3,572	20.4
2546	9,321	51.5	3,993	22.1	253	1.4	721	4.0	3,818	21.1
2547	9,375	49.6	5,201	27.5	135	0.7	632	3.3	3,575	18.9
2548	9,928	50.8	4,531	23.2	190	1.0	668	3.4	4,229	21.6
2549	11,311	53.7	4,173	19.8	592	2.8	666	3.2	4,309	20.5
2550	11,415	50.4	5,583	24.6	184	0.8	735	3.2	4,734	20.9
2551	11,841	54.9	5,214	24.2	181	0.8	390	1.8	3,943	18.3
2552	12,309	64.5	2,736	14.3	5	0.0	540	2.8	3,499	18.3
2553	12,003	54.5	4,604	20.9	186	0.8	848	3.9	4,378	19.9
2554	13,993	55.3	5,513	21.8	40	0.2	1,010	4.0	4,761	18.8
2555	13,985	55.1	5,542	21.8	29	0.1	980	3.9	4,831	19.0
2556	15,843	58.8	5,255	19.5	29	0.1	972	3.6	4,838	18.0

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.3 แนวโน้มจำนวนทันตแพทย์และสัดส่วนจำนวนทันตแพทย์ตามสังกัด พ.ศ. 2514 - 2556

พ.ศ.	กระทรวงสาธารณสุข		กระทรวงอื่นๆ		รัฐวิสาหกิจ		ราชการท้องถิ่น		เอกชน	
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน
2514	146	27.5	296	55.7	20	3.8	49	9.2	20	3.8
2516	171	28.7	327	54.9	20	3.3	52	8.7	26	4.4
2518	187	28.7	337	51.7	24	3.7	69	10.6	35	5.3
2520	230	28.2	416	51.0	34	4.2	82	10.1	53	6.5
2522	289	29.5	513	52.4	47	4.8	82	8.4	47	4.8
2524	401	37.9	420	39.7	41	3.9	97	9.2	98	9.3
2526	469	37.6	504	40.4	52	4.2	97	7.8	125	10.0
2528	581	40.0	503	34.7	79	5.4	134	9.2	154	10.6
2529	536	40.3	474	35.6	62	4.7	112	8.4	146	11.0
2530	618	42.1	484	33.0	85	5.8	85	5.8	196	13.3
2531	679	40.6	583	34.9	58	3.5	123	7.4	227	13.6
2532	852	40.4	623	29.6	79	3.7	143	6.8	410	19.5
2533	941	41.2	657	28.7	82	3.6	146	6.4	459	20.1
2534	1,020	42.4	612	25.4	76	3.1	156	6.5	544	22.6
2535	1,170	43.8	620	23.2	77	2.9	156	5.8	646	24.2
2536	1,201	43.1	728	26.1	76	2.7	125	4.5	656	23.5
2537	1,363	45.7	756	25.3	76	2.5	107	3.6	682	22.9
2538	1,420	48.6	574	19.6	77	2.6	108	3.7	741	25.4
2539	1,978	57.9	676	19.8	61	1.8	166	4.9	534	15.6
2540	2,064	60.5	658	19.3	31	0.9	195	5.7	466	13.6
2541	2,564	65.5	650	16.6	59	1.5	135	3.4	509	13.0
2542	2,660	66.1	652	16.2	63	1.6	141	3.5	510	12.6
2543	2,821	68.1	622	15.0	76	1.8	161	3.9	461	11.1
2544	3,014	69.8	520	12.0	86	2.0	133	3.1	564	13.1
2545	2,386	67.2	608	17.1	57	1.6	153	4.3	349	9.8
2546	2,439	66.6	607	16.6	78	2.1	156	4.2	383	10.5
2547	2,538	61.5	982	23.8	23	0.5	245	5.9	341	8.3
2548	2,678	64.1	806	19.3	36	0.9	263	6.3	391	9.4
2549	2,838	67.8	516	12.3	232	5.5	166	4.0	435	10.4
2550	2,878	61.8	1,010	21.7	53	1.1	294	6.3	418	9.0
2551	3,121	64.9	1,098	22.8	42	0.9	168	3.5	379	7.9
2552	3,419	79.9	380	8.9	8	0.2	169	4.0	302	7.1
2553	3,467	72.1	799	16.6	39	0.8	185	3.8	317	6.6
2554	4,095	71.7	1,017	17.8	22	0.4	217	3.8	357	6.3
2555	4,144	72.4	972	17.0	20	0.3	224	3.9	361	6.3
2556	4,676	60.7	1,021	13.3	22	0.3	208	2.7	1,771	23.0

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.4 แนวโน้มจำนวนเภสัชกรและสัดส่วนจำนวนเภสัชกรตามสังกัด พ.ศ. 2514 - 2556

พ.ศ.	กระทรวงสาธารณสุข		กระทรวงอื่นๆ		รัฐวิสาหกิจ		ราชการท้องถิ่น		เอกชน	
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน
2514	298	18.9	280	17.8	68	4.3	32	2.0	899	57.0
2516	307	18.9	299	18.4	73	4.5	31	1.9	917	56.4
2518	345	18.0	366	19.1	85	4.4	58	3.0	1,059	55.4
2520	415	18.6	398	17.8	105	4.7	59	2.6	1,259	56.3
2522	569	22.8	446	17.9	135	5.4	73	2.9	1,273	51.0
2524	616	22.9	419	15.6	153	5.7	68	2.5	1,424	53.1
2526	748	25.0	451	15.1	175	5.9	68	2.3	1,548	51.8
2528	1,133	33.6	310	9.2	216	6.4	60	1.8	1,657	49.1
2529	1,064	31.7	373	11.1	213	6.3	64	1.9	1,642	48.9
2530	1,372	37.9	393	10.8	236	6.5	78	2.2	1,543	42.6
2531	1,362	37.0	455	12.4	226	6.1	102	2.8	1,536	41.7
2532	1,431	37.4	516	13.5	238	6.2	109	2.8	1,531	40.0
2533	1,632	39.2	630	15.1	245	5.9	110	2.6	1,551	37.2
2534	1,759	40.6	626	14.4	240	5.5	116	2.7	1,592	36.7
2535	1,946	42.2	652	14.1	228	4.9	119	2.6	1,664	36.1
2536	2,012	42.6	685	14.5	253	5.4	87	1.8	1,684	35.7
2537	2,677	48.0	709	12.7	274	4.9	100	1.8	1,815	32.6
2538	2,869	48.9	719	12.3	284	4.8	106	1.8	1,889	32.2
2539	3,620	64.2	330	5.8	310	5.5	121	2.1	1,259	22.3
2540	3,835	64.5	344	5.8	344	5.8	117	2.0	1,301	21.9
2541	4,238	71.7	437	7.4	101	1.7	118	2.0	1,017	17.2
2542	4,534	74.8	352	5.8	101	1.7	124	2.0	951	15.7
2543	5,010	78.5	358	5.6	110	1.7	125	2.0	781	12.2
2544	5,465	79.7	381	5.6	113	1.6	115	1.7	784	11.4
2545	4,885	77.7	413	6.5	75	1.2	124	2.0	791	12.6
2546	5,332	74.6	485	6.8	211	3.0	138	1.9	980	13.7
2547	5,619	75.8	638	8.6	61	0.8	155	2.1	940	12.7
2548	5,770	72.8	709	8.9	112	1.4	181	2.3	1,154	14.6
2549	5,841	73.6	567	7.1	108	1.4	190	2.4	1,234	15.5
2550	6,107	71.3	833	9.7	70	0.8	193	2.3	1,362	15.9
2551	6,121	73.0	826	9.8	69	0.8	127	1.5	1,247	14.9
2552	6,230	80.2	357	4.6	8	0.1	127	1.6	1,049	13.5
2553	6,339	70.5	1,010	11.2	23	0.3	219	2.4	1,397	15.5
2554	7,070	70.8	1,056	10.6	17	0.2	283	2.8	1,563	15.6
2555	6,864	68.4	1,298	12.9	17	0.2	266	2.6	1,595	15.9
2556	7,641	65.7	1,120	9.6	18	0.2	251	2.2	2,592	22.3

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.5 แนวโน้มจำนวนพยาบาลวิชาชีพและสัดส่วนจำนวนพยาบาลวิชาชีพตามสังกัด พ.ศ. 2514 - 2556

พ.ศ.	กระทรวงสาธารณสุข		กระทรวงอื่นๆ		รัฐวิสาหกิจ		ราชการท้องถิ่น		เอกชน	
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน
2514	4,016	42.9	3,720	39.7	274	2.9	713	7.6	637	6.8
2516	4,757	45.0	3,708	35.1	409	3.9	761	7.2	927	8.8
2518	6,021	47.6	4,203	33.2	415	3.3	982	7.7	1,037	8.2
2520	6,462	42.4	5,588	36.7	550	3.6	1,099	7.2	1,532	10.1
2522	7,630	44.3	5,544	32.2	605	3.5	1,638	9.5	1,794	10.4
2524	8,526	43.5	6,370	32.5	680	3.5	1,525	7.8	2,498	12.7
2526	11,537	48.9	6,935	29.4	791	3.4	1,522	6.5	2,780	11.8
2528	14,036	53.9	5,462	21.0	1,958	7.5	1,683	6.5	2,880	11.1
2530	16,169	52.6	6,797	22.1	2,002	6.5	2,975	9.6	2,809	9.1
2531	17,018	52.8	9,538	29.6	1,696	5.3	1,918	6.0	2,046	61.3
2532	19,423	51.8	10,849	28.9	2,103	5.6	2,000	5.3	3,140	8.4
2533	21,319	54.6	10,044	25.7	2,119	5.4	2,173	5.6	3,366	8.6
2534	23,996	58.9	8,540	20.9	1,986	4.9	2,263	5.6	3,900	9.6
2535	26,441	59.9	8,883	20.1	2,071	4.7	2,263	5.1	4,470	10.1
2536	28,088	60.2	9,117	19.5	2,072	4.4	2,539	5.4	4,855	10.4
2537	30,648	60.0	8,892	17.4	2,072	4.1	2,660	5.2	6,786	13.3
2538	32,976	60.8	9,148	16.8	1,816	3.3	2,643	4.9	7,679	14.2
2539	34,547	63.7	9,879	18.2	1,938	3.6	2,183	4.0	5,660	10.4
2540	37,087	65.8	9,099	16.1	2,017	3.6	2,220	3.9	5,943	10.5
2541	40,844	64.1	9,676	15.2	2,344	3.7	2,792	4.4	8,052	12.6
2542	44,333	65.2	10,247	15.0	2,359	3.5	2,825	4.2	8,244	12.1
2543	46,066	64.9	10,259	14.4	2,614	3.7	3,130	4.4	8,909	12.6
2544	51,450	65.9	11,240	14.4	2,564	3.3	2,917	3.7	9,871	12.6
2545	58,301	68.3	13,204	15.5	818	1.0	3,367	3.9	9,702	11.4
2546	62,723	68.5	13,316	14.5	976	1.1	3,404	3.7	11,151	12.2
2547	66,860	69.8	14,385	15.0	635	0.7	3,544	3.7	10,410	10.9
2548	71,459	70.4	12,801	12.6	2,171	2.1	2,656	2.6	12,378	12.2
2549	70,708	69.9	11,492	11.4	2,251	2.2	3,372	3.3	13,320	13.2
2550	70,822	67.2	14,913	14.1	644	0.6	3,884	3.7	15,135	14.4
2551	81,137	73.9	13,453	12.3	780	0.7	2,238	2.0	12,189	11.1
2552	83,022	81.6	5,336	5.2	47	0.0	2,666	2.6	10,689	10.5
2553	86,591	72.2	15,505	12.9	158	0.1	4,066	3.4	13,692	11.4
2554	92,748	72.0	16,528	12.8	122	0.1	4,626	3.6	14,760	11.5
2555	91,430	70.4	18,555	14.3	120	0.1	4,594	3.5	15,230	11.7
2556	95,079	72.4	17,576	13.4	117	0.1	4,269	3.2	14,334	10.9

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

1.1.3 แนวโน้มกำลังคนด้านสุขภาพ ที่ปฏิบัติงานบางเวลาในโรงพยาบาลเอกชน

หากพิจารณาแนวโน้มกำลังคนด้านสุขภาพที่ปฏิบัติงานไม่เต็มเวลาในโรงพยาบาลเอกชน จะพบว่าจำนวนของกำลังคนด้านสุขภาพที่ทำงานแบบไม่เต็มเวลาในโรงพยาบาลเอกชน มีจำนวนที่เปลี่ยนแปลงไม่มากนัก ระหว่างปีพ.ศ. 2546 - 2556 โดยแพทย์ที่ทำงานแบบไม่เต็มเวลาในโรงพยาบาลเอกชน อยู่ที่ประมาณ 10,000 - 14,000 คน ทันตแพทย์ที่ทำงานแบบไม่เต็มเวลาในโรงพยาบาลเอกชน อยู่ที่ประมาณ 900 - 1,600 คน เภสัชกรที่ทำงานแบบไม่เต็มเวลาในโรงพยาบาลเอกชน อยู่ที่ประมาณ 800 - 1,300 คน พยาบาลวิชาชีพที่ทำงาน

แบบไม่เต็มเวลาในโรงพยาบาลเอกชน อยู่ที่ประมาณ 5,000 - 9,000 คน ในขณะที่พยาบาลเทคนิคที่ทำงานแบบไม่เต็มเวลาในโรงพยาบาลเอกชน ลดลงจาก 600 - 800 คน ระหว่างปีพ.ศ. 2546 - 2548 เหลือเพียง 69 คน ในปีพ.ศ. 2556 ซึ่งเกิดจากการลดจำนวนลงของพยาบาลเทคนิคในภาพรวมด้วย ทั้งนี้โดยรวมจำนวนบุคลากร 5 สาขาที่ทำงานแบบไม่เต็มเวลาในโรงพยาบาลเอกชน อยู่ที่ประมาณ 17,000 - 27,000 คน ระหว่างปีพ.ศ. 2546 - 2556 (ตารางที่ 7.6)

ตารางที่ 7.6 แนวโน้มจำนวนบุคลากรที่ทำงานเต็มเวลาและไม่เต็มเวลาในภาคเอกชน พ.ศ. 2546 - 2556

พ.ศ.	แพทย์	ทันตแพทย์	เภสัชกร	พยาบาลวิชาชีพ	พยาบาลเทคนิค	รวม
2546	10,033	935	921	7,498	629	20,016
2547	10,809	1,096	985	7,181	800	20,871
2548	14,290	1,514	1,397	9,638	744	27,583
2549	12,736	1,313	1,000	7,334	374	22,757
2550	14,746	1,602	1,369	8,660	262	26,639
2551	12,221	1,258	987	5,920	163	20,549
2552	10,203	956	906	5,765	173	18,003
2553	12,331	1,280	1,079	6,089	187	20,966
2554	10,780	1,160	755	5,003	119	17,817
2555	11,121	1,212	843	5,271	126	18,573
2556	12,142	1,295	934	5,274	69	19,714

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

หมายเหตุ: จำนวนบุคลากรที่ทำงานแบบไม่เต็มเวลาในภาคเอกชน ได้จากการรวมข้อมูลจำนวนบุคลากรที่ทำงานแบบไม่เต็มเวลาในภาคเอกชนของแต่ละสถานพยาบาลเข้าด้วยกัน ซึ่งบุคลากรแต่ละคน อาจจะทำงานแบบไม่เต็มเวลาในสถานพยาบาลเอกชนได้มากกว่า 1 แห่ง

1.2 การกระจายกำลังคนด้านสุขภาพ

การติดตามสถานการณ์การกระจายกำลังคนด้านสุขภาพระหว่างภูมิภาค เป็นประเด็นด้านความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการสุขภาพ โดยเฉพาะความเสมอภาคระหว่างพื้นที่ที่มีภาวะเศรษฐกิจที่แตกต่าง เช่น ระหว่างกรุงเทพมหานครกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ยังมีประเด็นการกระจายของ

กำลังคนด้านสุขภาพระหว่างระดับของบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระจายของแพทย์ระหว่างโรงพยาบาลระดับต่างๆ และประเด็นผลกระทบต่อภาระงานของกำลังคนด้านสุขภาพ โดยเฉพาะแพทย์ ที่ดูแลผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยในระหว่างโรงพยาบาลระดับต่างๆ

1.2.1 แนวโน้มการกระจายกำลังคนด้านสุขภาพ รายภาค

การกระจายกำลังคนด้านสุขภาพระหว่างภูมิภาค ประกอบด้วยบุคลากร 6 สาขา ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาลวิชาชีพ พยาบาลเทคนิค และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ดังนี้

อัตราส่วนประชากรต่อแพทย์ ลดลงในทุกภาค โดยอัตราส่วนประชากรต่อแพทย์ ในปีพ.ศ. 2556 ของกรุงเทพฯ เท่ากับ 886:1 ภาคกลาง เท่ากับ 2,220:1 ภาคเหนือ เท่ากับ 2,821:1 ภาคใต้ เท่ากับ 2,792:1 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เท่ากับ 3,763:1 โดยความแตกต่างระหว่างกรุงเทพฯ กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลดจาก 21.3 เท่า ในปีพ.ศ. 2522 เหลือ 4.2 เท่า ในปีพ.ศ. 2556 (ภาพที่ 7.7 และ ตารางที่ 7.7)

อัตราส่วนประชากรต่อทันตแพทย์ ลดลงในทุกภาค โดยอัตราส่วนประชากรต่อทันตแพทย์ ในปีพ.ศ. 2556 ของกรุงเทพฯ เท่ากับ 2,932:1 ภาคกลาง เท่ากับ 8,499:1 ภาคเหนือ เท่ากับ 9,147:1 ภาคใต้ เท่ากับ 9,300:1 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เท่ากับ 13,783:1 โดยความแตกต่างระหว่างกรุงเทพฯ กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลดจาก 40.2 เท่า ในปีพ.ศ. 2522 เหลือ 4.7 เท่า ในปีพ.ศ. 2556 (ภาพที่ 7.8 และ ตารางที่ 7.8)

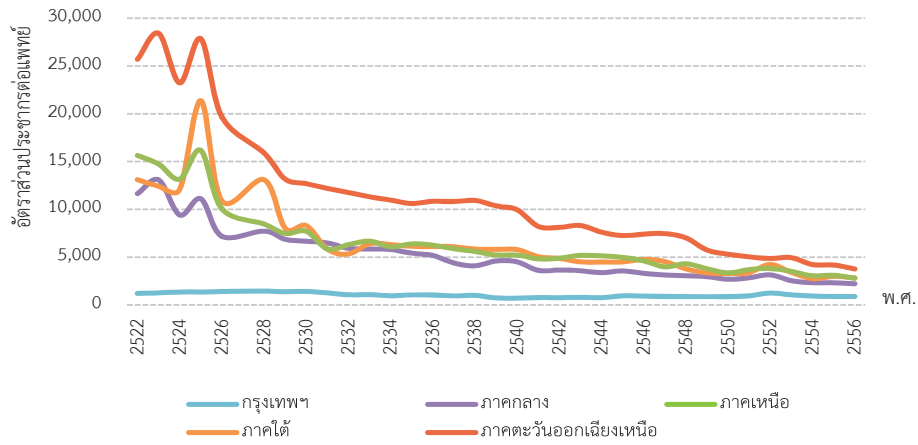
อัตราส่วนประชากรต่อเภสัชกร ลดลงในทุกภาค โดยอัตราส่วนประชากรต่อเภสัชกร ในปีพ.ศ. 2556 ของกรุงเทพฯ เท่ากับ 2,465:1 ภาคกลาง เท่ากับ 4,717:1 ภาคเหนือ เท่ากับ 6,548:1 ภาคใต้ เท่ากับ 6,330:1 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เท่ากับ 8,237:1 โดยความแตกต่างระหว่างกรุงเทพฯ กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลดจาก 98.1 เท่า ในปีพ.ศ. 2522 เหลือ 3.3 เท่า ในปีพ.ศ. 2556 (ภาพที่ 7.9 และ ตารางที่ 7.9)

อัตราส่วนประชากรต่อพยาบาลวิชาชีพ ลดลงในทุกภาค โดยอัตราส่วนประชากรต่อพยาบาลวิชาชีพ ในปีพ.ศ. 2556 ของกรุงเทพฯ เท่ากับ 240:1 ภาคกลาง เท่ากับ 497:1 ภาคเหนือ เท่ากับ 543:1 ภาคใต้ เท่ากับ 466:1 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เท่ากับ 646:1 โดยความแตกต่างระหว่างกรุงเทพฯ กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลดจาก 18.2 เท่า ในปีพ.ศ. 2522 เหลือ 2.7 เท่า ในปีพ.ศ. 2556 (ภาพที่ 7.10 และ ตารางที่ 7.10)

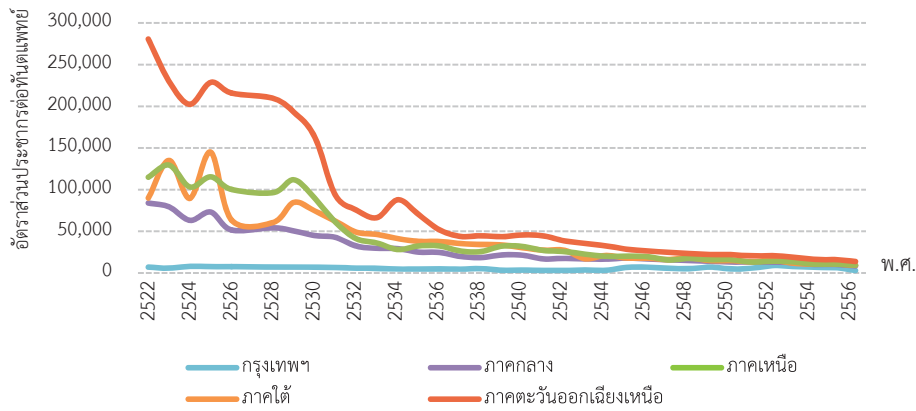
อัตราส่วนประชากรต่อพยาบาลเทคนิค ในปีพ.ศ. 2556 ของกรุงเทพฯ เท่ากับ 1,880:1 ภาคกลาง เท่ากับ 13,279:1 ภาคเหนือ เท่ากับ 17,656:1 ภาคใต้ เท่ากับ 16,782:1 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เท่ากับ 15,482:1 โดยความแตกต่างระหว่างกรุงเทพฯ กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพิ่มขึ้นจาก 1.4 เท่า ในปีพ.ศ. 2522 เป็น 8.2 เท่า ในปีพ.ศ. 2556 ทั้งนี้เนื่องจากการลดลงอย่างมากของพยาบาลเทคนิคในแต่ละภูมิภาค (ภาพที่ 7.11 และ ตารางที่ 7.11)

อัตราส่วนประชากรต่อบุคลากร รพ.สต. ค่อนข้างคงที่ในทุกภาค โดยอัตราส่วนประชากรต่อเจ้าหน้าที่รพ.สต. ในปีพ.ศ. 2556 ของภาคกลาง เท่ากับ 1,754:1 ภาคเหนือ เท่ากับ 1,595:1 ภาคใต้ เท่ากับ 1,461:1 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เท่ากับ 1,626:1 โดยมีค่าเฉลี่ยระดับประเทศ เท่ากับ 1,624:1 แสดงให้เห็นว่าบุคลากรในรพ.สต. มีความใกล้เคียงกันมากในแต่ละภาค (ภาพที่ 7.12 และ ตารางที่ 7.12)

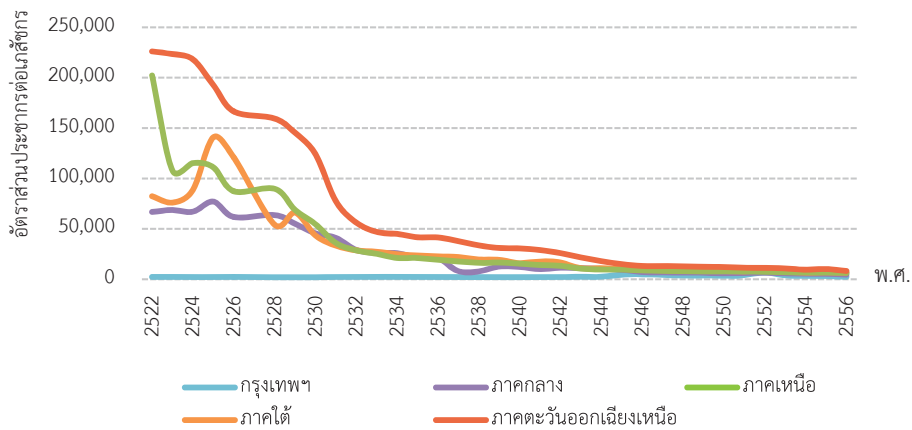
ภาพที่ 7.7 แนวโน้มอัตราส่วนประชากรต่อแพทย์รายภาค พ.ศ. 2522 - 2556

ภาพที่ 7.8 แนวโน้มอัตราส่วนประชากรต่อทันตแพทย์รายภาค พ.ศ. 2522 - 2556

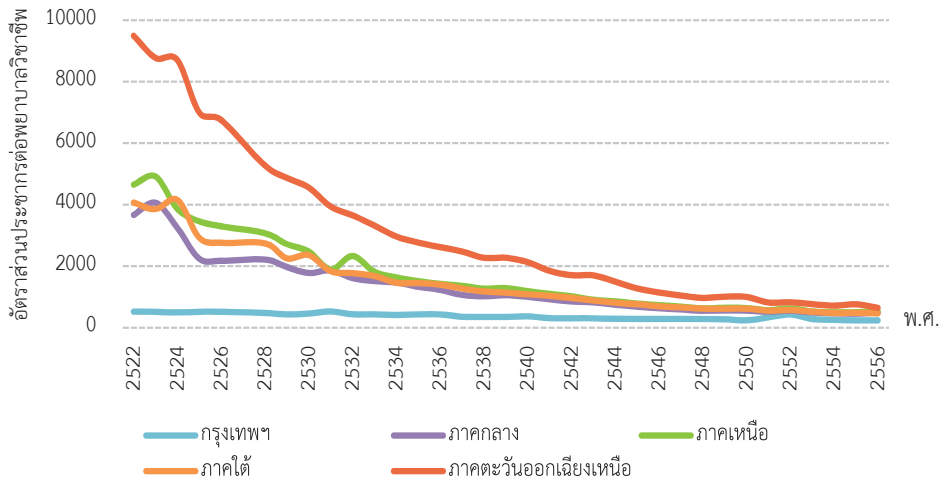

ภาพที่ 7.9 แนวโน้มอัตราส่วนประชากรต่อเภสัชกรรายภาค พ.ศ. 2522 - 2556

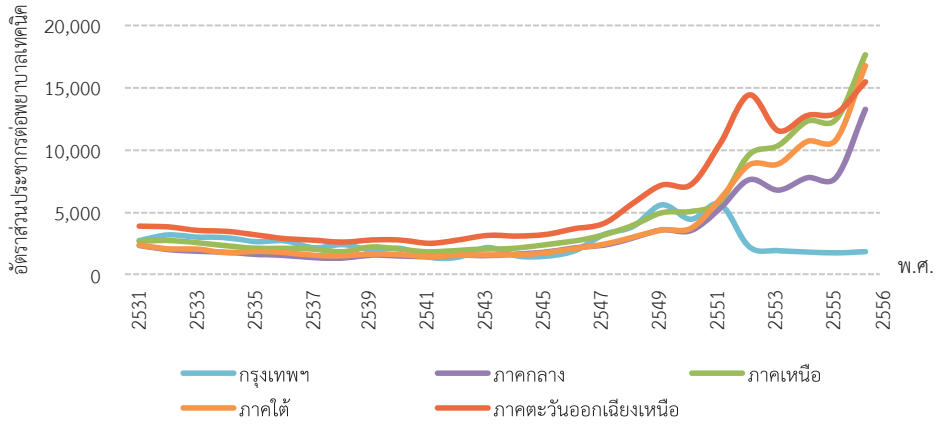

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

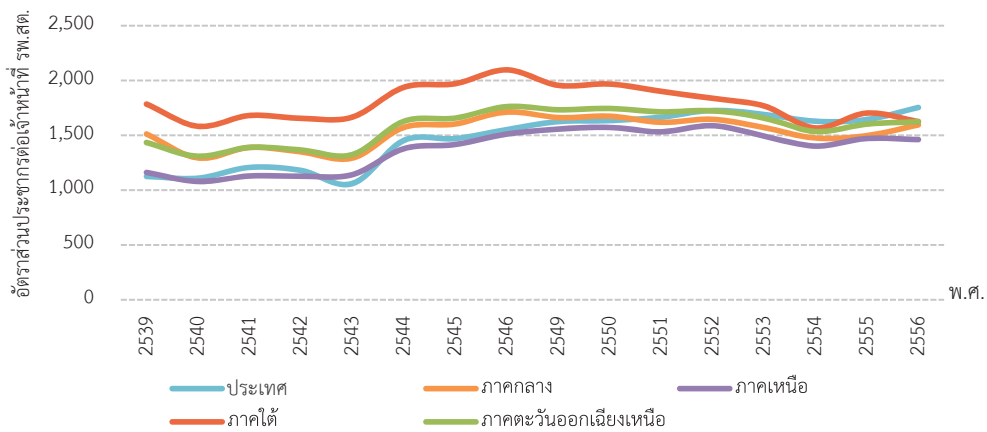
ภาพที่ 7.10 แนวโน้มอัตราส่วนประชากรต่อพยาบาลวิชาชีพ รายภาค พ.ศ. 2522 - 2556

ภาพที่ 7.11 แนวโน้มอัตราส่วนประชากรต่อพยาบาลเทคนิค รายภาค พ.ศ. 2531 - 2556

ภาพที่ 7.12 แนวโน้มอัตราส่วนประชากรต่อบุคลากร รพ.สต. รายภาค พ.ศ. 2539 - 2556

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.7 แนวโน้มจำนวนแพทย์และอัตราส่วนประชากรต่อแพทย์รายภาค พ.ศ. 2522 - 2556

พ.ศ.	กรุงเทพฯ		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคใต้		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		กทม.: ตะวันออก เหนือ
	จำนวน	อัตราส่วน ประชากร ต่อแพทย์	จำนวน	อัตราส่วน ประชากร ต่อแพทย์	จำนวน	อัตราส่วน ประชากร ต่อแพทย์	จำนวน	อัตราส่วน ประชากร ต่อแพทย์	จำนวน	อัตราส่วน ประชากร ต่อแพทย์	
2522	4,069	1,210	814	11,652	741	13,112	362	15,641	633	25,713	21.3
2523	4,101	1,257	788	13,082	772	12,419	395	14,742	566	28,424	22.6
2524	3,927	1,362	1,019	9,407	815	12,075	447	13,154	723	23,238	17.1
2525	4,129	1,342	881	11,114	468	21,372	371	16,173	616	27,852	20.8
2526	4,084	1,404	1,387	7,179	934	10,879	608	10,061	889	19,675	14.0
2528	3,917	1,449	1,444	7,726	777	13,098	786	8,457	1,134	15,894	11.0
2529	4,217	1,382	1,653	6,862	1,290	8,011	912	7,479	1,392	13,162	9.5
2530	4,211	1,418	1,730	6,663	1,264	8,297	908	7,705	1,467	12,694	9.0
2531	4,861	1,258	1,803	6,493	1,820	5,843	1,225	5,854	1,551	12,190	9.7
2532	5,888	1,062	2,008	5,920	2,021	5,331	1,165	6,306	1,631	11,762	11.1
2533	5,910	1,082	2,061	5,853	1,703	6,405	1,127	6,676	1,719	11,314	10.5
2534	5,832	958	2,227	5,805	1,747	6,317	1,179	6,079	1,818	10,970	11.5
2535	6,154	1,035	2,352	5,413	1,801	6,127	1,224	6,386	1,867	10,609	10.3
2536	6,191	1,045	2,490	5,180	1,822	6,117	1,274	6,257	1,848	10,851	10.4
2537	5,936	940	3,047	4,389	1,948	6,090	1,284	5,875	1,883	10,811	11.5
2538	5,582	999	3,309	4,091	2,037	5,844	1,369	5,591	1,884	10,936	10.9
2539	7,674	727	2,989	4,598	2,055	5,811	1,487	5,217	2,004	10,364	14.3
2540	7,771	720	3,100	4,506	2,079	5,791	1,510	5,216	2,109	9,951	13.8
2541	7,386	762	3,923	3,614	2,401	5,050	1,663	4,814	2,582	8,218	10.8
2542	7,438	760	3,917	3,653	2,494	4,869	1,659	4,888	2,632	8,116	10.7
2543	7,155	793	4,029	3,576	2,691	4,501	1,576	5,194	2,574	8,311	10.5
2544	7,504	760	4,315	3,375	2,699	4,488	1,612	5,127	2,817	7,614	10.0
2545	6,046	952	4,135	3,566	2,698	4,499	1,678	4,984	2,972	7,251	7.6
2546	6,291	924	4,517	3,301	2,543	4,766	1,835	4,609	2,920	7,409	8.0
2547	6,526	879	4,752	3,134	2,639	4,534	2,126	3,982	2,875	7,466	8.5
2548	6,511	867	4,883	3,054	3,148	3,768	1,968	4,306	3,036	7,015	8.1
2549	6,411	886	5,113	2,963	3,547	3,351	2,259	3,789	3,721	5,738	6.5
2550	6,711	850	5,717	2,683	3,623	3,279	2,572	3,354	4,028	5,308	6.2
2551	5,984	955	5,464	2,839	3,507	3,386	2,355	3,694	4,259	5,028	5.3
2552	4,591	1,243	4,985	3,145	2,789	4,240	2,301	3,815	4,423	4,854	3.9
2553	5,420	1,052	6,251	2,533	3,468	3,397	2,527	3,504	4,353	4,947	4.7
2554	6,097	933	6,727	2,327	4,408	2,750	2,924	3,055	5,161	4,221	4.5
2555	6,404	886	6,824	2,317	4,052	2,993	2,905	3,104	5,182	4,176	4.7
2556	6,408	886	7,189	2,220	4,306	2,821	3,258	2,792	5,776	3,763	4.2

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.8 แนวโน้มจำนวนทันตแพทย์และอัตราส่วนประชากรต่อทันตแพทย์รายภาค พ.ศ. 2522 - 2556

พ.ศ.	กรุงเทพฯ		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคใต้		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		กทม.: ตะวันออก เหนือ
	จำนวน ทันตแพทย์	อัตราส่วน ประชากรต่อ ทันตแพทย์	จำนวน ทันตแพทย์	อัตราส่วน ประชากรต่อ ทันตแพทย์	จำนวน ทันตแพทย์	อัตราส่วน ประชากรต่อ ทันตแพทย์	จำนวน ทันตแพทย์	อัตราส่วน ประชากรต่อ ทันตแพทย์	จำนวน ทันตแพทย์	อัตราส่วน ประชากรต่อ ทันตแพทย์	
2522	705	6,982	113	83,938	108	89,963	38	114,900	58	280,655	40.2
2523	891	5,784	130	79,299	71	135,035	45	129,405	70	229,827	39.7
2524	676	7,914	152	63,066	110	89,464	57	103,158	83	202,422	25.6
2525	734	7,548	134	73,067	69	144,957	52	115,385	75	228,760	30.3
2526	752	7,624	193	51,591	160	63,506	61	100,279	81	215,938	28.3
2528	797	7,123	206	54,155	168	60,577	69	96,333	86	209,581	29.4
2529	827	7,045	225	50,415	122	84,711	61	111,815	95	192,862	27.4
2530	878	6,802	257	44,852	141	74,381	78	89,696	114	163,352	24.0
2531	904	6,764	274	42,728	171	62,185	118	60,770	203	93,137	13.8
2532	1,085	5,766	369	32,213	220	48,959	179	41,044	254	75,526	13.1
2533	1,140	5,611	407	29,638	236	46,220	209	35,999	293	66,379	11.8
2534	1,215	4,599	443	29,181	268	41,176	255	28,108	227	87,859	19.1
2535	1,345	4,736	509	25,012	291	37,921	241	32,436	283	69,989	14.8
2536	1,331	4,861	526	24,612	295	37,780	246	32,406	388	51,680	10.6
2537	1,223	4,561	675	19,813	336	35,308	286	26,376	464	43,872	9.6
2538	1,077	5,179	735	18,420	348	34,208	298	25,687	462	44,595	8.6
2539	1,706	3,270	636	21,607	355	33,638	241	32,187	477	43,542	13.3
2540	1,651	3,389	657	21,263	398	30,248	248	31,760	460	45,622	13.5
2541	1,855	3,033	844	16,800	444	27,310	297	26,954	477	44,484	14.7
2542	1,891	2,991	818	17,494	446	27,225	316	25,663	555	38,487	12.9
2543	1,607	3,529	857	16,813	711	17,037	363	22,549	603	35,476	10.1
2544	1,788	3,190	878	16,588	577	20,993	414	19,963	660	32,499	10.2
2545	870	6,614	828	17,810	681	17,824	416	20,105	758	28,432	4.3
2546	840	6,921	885	16,852	685	17,694	432	19,578	821	26,351	3.8
2547	1,028	5,583	944	15,775	746	16,039	542	15,620	869	24,699	4.4
2548	1,115	5,064	1,005	14,840	655	18,111	488	17,366	911	23,378	4.6
2549	807	7,035	1,074	14,104	803	14,803	536	15,968	967	22,081	3.1
2550	1,172	4,869	1,168	13,131	800	14,852	542	15,918	971	22,020	4.5
2551	1,036	5,515	1,178	13,169	884	13,434	664	13,100	1,046	20,472	3.7
2552	643	8,875	1,203	13,033	771	15,337	625	14,044	1,036	20,723	2.3
2553	725	7,865	1,266	12,506	1,013	11,628	666	13,294	1,137	18,940	2.4
2554	863	6,591	1,534	10,207	1,138	10,650	838	10,659	1,335	16,317	2.5
2555	876	6,477	1,538	10,278	1,117	10,856	842	10,708	1,348	16,055	2.5
2556	1,937	2,932	1,878	8,499	1,328	9,147	978	9,300	1,577	13,783	4.7

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข, สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.9 แนวโน้มจำนวนเภสัชกรและอัตราส่วนประชากรต่อเภสัชกรรายภาค พ.ศ. 2522 - 2556

พ.ศ.	กรุงเทพฯ		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคใต้		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		กทม.: ตะวันออก เหนือ
	จำนวน ประชากรต่อ เภสัชกร	อัตราส่วน ประชากรต่อ เภสัชกร	จำนวน ประชากรต่อ เภสัชกร	อัตราส่วน ประชากรต่อ เภสัชกร	จำนวน ประชากรต่อ เภสัชกร	อัตราส่วน ประชากรต่อ เภสัชกร	จำนวน ประชากรต่อ เภสัชกร	อัตราส่วน ประชากรต่อ เภสัชกร	จำนวน ประชากรต่อ เภสัชกร	อัตราส่วน ประชากรต่อ เภสัชกร	
2522	2,136	2,304	142	66,796	118	82,339	28	202,214	72	226,083	98.1
2523	2,231	2,310	150	68,725	126	76,091	54	107,837	72	223,443	96.7
2524	2,295	2,331	143	67,035	111	88,658	51	115,294	77	218,195	93.6
2525	2,598	2,132	127	77,094	71	140,873	54	111,111	89	192,775	90.4
2526	2,479	2,313	161	61,845	84	120,964	70	87,386	105	166,581	72.0
2528	2,762	2,055	175	63,748	188	54,133	74	89,824	113	159,504	77.6
2529	2,769	2,104	206	55,065	156	66,248	99	68,896	126	145,412	69.1
2530	2,850	2,095	253	45,561	241	43,517	128	54,658	150	124,147	59.3
2531	2,634	2,322	285	41,079	319	33,334	199	36,035	244	77,487	33.4
2532	2,445	2,559	408	29,134	375	28,729	256	28,699	341	56,257	22.0
2533	2,596	2,464	461	26,167	399	27,338	298	25,248	414	46,979	19.1
2534	2,608	2,143	500	25,855	443	24,910	339	21,143	443	45,020	21.0
2535	2,706	2,354	591	21,541	468	23,579	369	21,184	475	41,699	17.7
2536	2,717	2,381	615	21,050	490	22,745	416	19,163	483	41,515	17.4
2537	2,405	2,320	1,671	8,003	538	22,051	423	17,833	538	37,838	16.3
2538	2,446	2,280	1,728	7,835	606	19,644	474	16,149	613	33,610	14.7
2539	2,803	1,990	1,085	12,666	618	19,323	465	16,682	669	31,046	15.6
2540	2,847	1,965	1,145	12,201	757	15,903	507	15,535	685	30,636	15.6
2541	2,533	2,221	1,396	10,157	682	17,780	568	14,094	732	28,988	13.1
2542	2,653	2,132	1,249	11,458	731	16,610	606	13,382	823	25,954	12.2
2543	2,223	2,551	1,303	11,058	1,100	11,012	774	10,575	984	21,740	8.5
2544	2,295	2,485	1,426	10,213	1,093	11,082	851	9,712	1,193	17,979	7.2
2545	1,233	4,667	1,543	9,557	1,200	10,115	874	9,569	1,438	14,987	3.2
2546	1,220	4,765	2,080	7,170	1,244	9,743	961	8,801	1,641	13,184	2.8
2547	1,239	4,632	2,184	6,819	1,324	9,037	1,021	8,292	1,645	13,048	2.8
2548	1,585	3,562	2,226	6,700	1,417	8,372	1,043	8,125	1,655	12,869	3.6
2549	1,403	4,047	2,302	6,580	1,408	8,443	1,103	7,759	1,724	12,385	3.1
2550	1,618	3,527	2,626	5,841	1,450	8,194	1,118	7,717	1,753	12,197	3.5
2551	1,379	4,143	2,474	6,270	1,514	7,844	1,152	7,551	1,871	11,445	2.8
2552	834	6,843	2,413	6,498	1,405	8,416	1,145	7,666	1,892	11,347	1.7
2553	1,473	3,871	2,658	5,956	1,598	7,371	1,253	7,066	2,006	10,735	2.8
2554	1,692	3,362	2,832	5,529	1,816	6,674	1,364	6,549	2,285	9,533	2.8
2555	1,770	3,206	2,924	5,406	1,784	6,797	1,333	6,764	2,129	10,165	3.2
2556	2,304	2,465	3,384	4,717	1,855	6,548	1,437	6,330	2,639	8,237	3.3

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.10 แนวโน้มจำนวนพยาบาลวิชาชีพและอัตราส่วนประชากรต่อพยาบาลวิชาชีพพรายภาค พ.ศ. 2522 - 2556

พ.ศ.	กรุงเทพฯ		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคใต้		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		กทม.: เฉลี่ย ออกเฉียง เหนือ
	จำนวน	อัตราส่วน ประชากร ต่อพยาบาล วิชาชีพ	จำนวน	อัตราส่วน ประชากร ต่อพยาบาล วิชาชีพ	จำนวน	อัตราส่วน ประชากร ต่อพยาบาล วิชาชีพ	จำนวน	อัตราส่วน ประชากร ต่อพยาบาล วิชาชีพ	จำนวน	อัตราส่วน ประชากร ต่อพยาบาล วิชาชีพ	
2522	9,428	522	2,588	3,665	2,089	4,651	1,392	4,068	1,715	9,492	18.2
2523	10,000	515	2,538	4,062	1,950	4,917	1,511	3,854	1,834	8,772	17.0
2524	10,826	494	2,954	3,245	2,548	3,862	1,415	4,155	1,931	8,701	17.6
2525	10,714	517	4,367	2,242	2,890	3,461	2,052	2,924	2,454	6,991	13.5
2526	11,096	517	4,580	2,174	3,082	3,297	2,216	2,760	2,591	6,751	13.1
2528	11,831	480	5,032	2,217	3,313	3,072	2,423	2,743	3,420	5,270	11.0
2529	13,541	430	5,752	1,972	3,806	2,715	3,026	2,254	3,762	4,870	11.3
2530	12,982	460	6,488	1,777	4,234	2,477	2,962	2,362	4,086	4,557	9.9
2531	11,612	527	6,284	1,863	5,615	1,894	3,906	1,836	4,799	3,940	7.5
2532	14,338	436	7,368	1,613	4,620	2,332	4,138	1,775	5,251	3,653	8.4
2533	14,726	434	7,959	1,516	6,001	1,818	4,478	1,680	5,857	3,321	7.7
2534	13,514	413	8,795	1,470	6,747	1,635	4,900	1,463	6,729	2,964	7.2
2535	14,722	433	9,574	1,330	7,288	1,514	5,392	1,450	7,152	2,769	6.4
2536	14,979	432	10,526	1,230	7,823	1,425	5,694	1,400	7,649	2,621	6.1
2537	15,663	356	12,563	1,065	8,704	1,363	5,917	1,275	8,211	2,479	7.0
2538	16,089	347	13,240	1,022	9,370	1,270	6,498	1,178	9,065	2,273	6.6
2539	15,953	350	13,034	1,054	9,275	1,287	6,803	1,140	9,142	2,272	6.5
2540	15,190	368	13,915	1,004	10,130	1,188	7,290	1,080	9,841	2,132	5.8
2541	18,105	311	15,384	922	11,026	1,100	7,720	1,037	11,473	1,849	5.9
2542	18,543	305	16,738	855	11,882	1,022	8,332	973	12,513	1,707	5.6
2543	18,338	309	17,469	825	13,341	908	9,264	884	12,566	1,702	5.5
2544	19,889	287	19,437	749	14,149	856	10,247	807	14,320	1,498	5.2
2545	20,598	279	21,545	684	15,456	785	10,933	765	16,860	1,278	4.6
2546	20,374	285	23,599	631	16,491	734	12,221	692	18,885	1,145	4.0
2547	19,838	289	25,099	593	17,506	684	12,843	659	20,548	1,045	3.6
2548	19,810	285	27,134	550	18,890	628	13,635	622	21,996	968	3.4
2549	20,778	273	26,920	563	18,342	648	13,949	614	21,154	1,009	3.7
2550	23,757	240	27,689	554	18,625	638	13,933	619	21,394	999	4.2
2551	17,234	332	29,887	519	20,940	567	15,590	558	26,146	819	2.5
2552	13,250	431	28,425	552	18,764	630	15,307	573	26,014	825	1.9
2553	20,200	282	32,255	491	22,390	526	17,068	519	28,099	766	2.7
2554	22,133	257	33,175	472	24,240	500	18,800	475	30,436	716	2.8
2555	23,752	239	34,915	453	24,214	501	18,605	485	28,443	761	3.2
2556	23,680	240	32,132	497	22,369	543	19,523	466	33,671	646	2.7

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.11 แนวโน้มจำนวนพยาบาลเทคนิคและอัตราส่วนประชากรต่อพยาบาลเทคนิครายภาค พ.ศ. 2531 - 2556

พ.ศ.	กรุงเทพฯ		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคใต้		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		กทม.: ตะวันออก เหนือ
	จำนวน ประชากร ต่อพยาบาล เทคนิค	อัตราส่วน ประชากร ต่อพยาบาล เทคนิค	จำนวน ประชากร ต่อพยาบาล เทคนิค	อัตราส่วน ประชากร ต่อพยาบาล เทคนิค	จำนวน ประชากร ต่อพยาบาล เทคนิค	อัตราส่วน ประชากร ต่อพยาบาล เทคนิค	จำนวน ประชากร ต่อพยาบาล เทคนิค	อัตราส่วน ประชากร ต่อพยาบาล เทคนิค	จำนวน ประชากร ต่อพยาบาล เทคนิค	อัตราส่วน ประชากร ต่อพยาบาล เทคนิค	
2531	2,201	2,778	4,938	2,371	3,923	2,711	2,991	2,397	4,822	3,921	1.4
2532	1,941	3,223	5,818	2,043	3,882	2,775	3,482	2,110	4,969	3,861	1.2
2533	2,102	3,043	6,303	1,914	4,204	2,595	3,615	2,081	5,427	3,584	1.2
2534	1,863	2,999	7,060	1,831	4,692	2,352	3,990	1,796	5,684	3,509	1.2
2535	2,374	2,683	7,683	1,657	5,125	2,153	4,111	1,901	6,131	3,231	1.2
2536	2,355	2,747	8,205	1,578	5,183	2,150	4,408	1,809	6,862	2,922	1.1
2537	2,540	2,196	9,588	1,395	5,719	2,074	4,757	1,586	7,276	2,798	1.3
2538	2,282	2,444	9,912	1,366	6,356	1,873	4,943	1,549	7,787	2,646	1.1
2539	2,752	2,027	8,590	1,600	5,277	2,263	4,606	1,684	7,383	2,813	1.4
2540	2,618	2,137	9,150	1,527	5,811	2,072	4,806	1,639	7,480	2,806	1.3
2541	3,947	1,425	9,597	1,477	6,531	1,857	5,460	1,466	8,329	2,548	1.8
2542	3,916	1,444	8,892	1,609	6,089	1,994	5,078	1,597	7,568	2,822	2.0
2543	2,569	2,208	9,268	1,555	5,828	2,078	5,079	1,612	6,721	3,183	1.4
2544	3,716	1,535	8,639	1,686	5,608	2,160	5,043	1,639	6,853	3,130	2.0
2545	3,808	1,511	7,979	1,848	4,957	2,449	4,654	1,797	6,617	3,257	2.2
2546	2,966	1,960	6,819	2,187	4,428	2,737	3,956	2,138	5,800	3,730	1.9
2547	1,766	3,250	6,199	2,402	3,707	3,228	3,413	2,481	5,183	4,141	1.3
2548	1,448	3,900	5,005	2,980	2,972	3,992	2,786	3,042	3,697	5,761	1.5
2549	1,008	5,632	4,178	3,626	2,375	5,005	2,363	3,622	2,958	7,219	1.3
2550	1,276	4,472	4,297	3,569	2,328	5,104	2,295	3,759	2,950	7,248	1.6
2551	1,005	5,685	2,896	5,357	2,009	5,911	1,428	6,091	2,031	10,544	1.9
2552	2,513	2,271	2,051	7,645	1,225	9,653	994	8,831	1,487	14,438	6.4
2553	2,909	1,960	2,327	6,804	1,135	10,378	995	8,898	1,862	11,565	5.9
2554	3,063	1,857	2,007	7,801	983	12,330	834	10,710	1,703	12,791	6.9
2555	3,195	1,776	2,017	7,838	970	12,501	830	10,863	1,668	12,975	7.3
2556	3,022	1,880	1,202	13,279	688	17,656	542	16,782	1,404	15,482	8.2

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.12 แนวโน้มจำนวนบุคลากร รพ.สต. และอัตราส่วนประชากรต่อบุคลากร รพ.สต. รายภาค พ.ศ. 2539 - 2556

พ.ศ.	ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคใต้		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ประเทศ	
	จำนวน	อัตราส่วนประชากรต่อบุคลากร รพ.สต.	จำนวน	อัตราส่วนประชากรต่อบุคลากร รพ.สต.	จำนวน	อัตราส่วนประชากรต่อบุคลากร รพ.สต.	จำนวน	อัตราส่วนประชากรต่อบุคลากร รพ.สต.	จำนวน	อัตราส่วนประชากรต่อบุคลากร รพ.สต.
2539	7,724	1,125	5,734	1,512	4,628	1,161	9,114	1,785	27,200	1,434
2540	7,917	1,109	6,826	1,293	5,038	1,079	10,430	1,582	30,211	1,309
2541	8,928	1,207	6,970	1,389	5,152	1,129	10,236	1,681	31,286	1,390
2542	9,017	1,180	7,167	1,349	5,264	1,127	10,569	1,655	32,017	1,366
2543	8,769	1,059	7,068	1,292	5,146	1,141	10,248	1,666	31,231	1,324
2544	8,150	1,453	6,558	1,572	4,843	1,378	9,693	1,938	29,244	1,628
2545	8,027	1,470	6,456	1,603	4,761	1,416	9,591	1,971	28,835	1,657
2546	7,604	1,552	6,043	1,713	4,463	1,511	9,015	2,097	27,125	1,762
2549	8,174	1,625	6,349	1,662	4,609	1,557	9,632	1,956	28,764	1,733
2550	8,166	1,634	6,337	1,674	4,588	1,572	9,619	1,968	28,710	1,745
2551	8,056	1,665	6,586	1,619	4,733	1,532	10,007	1,901	29,382	1,714
2552	8,109	1,727	6,591	1,646	4,754	1,588	10,109	1,837	29,563	1,724
2553	8,364	1,691	6,879	1,571	5,101	1,493	10,536	1,768	30,880	1,658
2554	8,592	1,628	7,535	1,475	5,480	1,402	12,024	1,567	33,631	1,535
2555	8,593	1,644	7,431	1,497	5,270	1,471	10,995	1,703	32,289	1,602
2556	8,132	1,754	6,984	1,595	5,356	1,461	11,564	1,626	32,036	1,624

ที่มา: พ.ศ. 2530 - 2543 จาก สำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

พ.ศ. 2544 - 2546 จาก สำนักบริหารกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

พ.ศ. 2549 - 2556 จาก รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

หมายเหตุ: จำนวนประชากร เป็นจำนวนประชากรนอกเขตเทศบาล

พ.ศ. 2542 - 2549 จากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

พ.ศ. 2550 - 2551 คิดจากอัตราเพิ่มประชากร 4-5 ต่อประชากร 1,000 คน

พ.ศ. 2552 จากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

พ.ศ. 2553 - 2556 คำนวณจากประชากรกลางปี สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ โดยใช้สัดส่วนประชากรนอกเขตเทศบาลของปี 2552

1.2.2 แนวโน้มการกระจายกำลังคนด้านสุขภาพระหว่างระดับของโรงพยาบาล

การกระจายของกำลังคนด้านสุขภาพระหว่างระดับของโรงพยาบาล มีความสำคัญต่อแนวโน้มการให้บริการสุขภาพว่ามีทิศทางที่เน้นไปที่บริการในระดับใด ทั้งนี้โรงพยาบาลภายใต้สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลศูนย์ จากข้อมูลพบว่าสัดส่วนของแพทย์ในโรงพยาบาลชุมชนอยู่ที่ร้อยละ 50.4 ในปีพ.ศ. 2556 รองลงมาคือโรงพยาบาลศูนย์ ร้อยละ 29 และโรงพยาบาลทั่วไป ร้อยละ 20.6 ในขณะที่ทันตแพทย์

อยู่ที่โรงพยาบาลชุมชนมากที่สุด ร้อยละ 70.9 เกสัชกรอยู่ที่โรงพยาบาลชุมชนมากที่สุด ร้อยละ 59.9 พยาบาลวิชาชีพอยู่ที่โรงพยาบาลชุมชนมากที่สุด ร้อยละ 50.8 ในขณะที่พยาบาลเทคนิคอยู่ที่โรงพยาบาลทั่วไปมากที่สุด ร้อยละ 39 จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่ากำลังคนโดยส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 50 - 70 อยู่ที่โรงพยาบาลชุมชน ยกเว้นกรณีของพยาบาลเทคนิค ที่มีจำนวนลดลงในโรงพยาบาลทุกระดับ (ตารางที่ 7.13)

ตารางที่ 7.13 แนวโน้มสัดส่วนของกำลังคนด้านสุขภาพ จำแนกตามระดับของโรงพยาบาล พ.ศ. 2548 - 2556

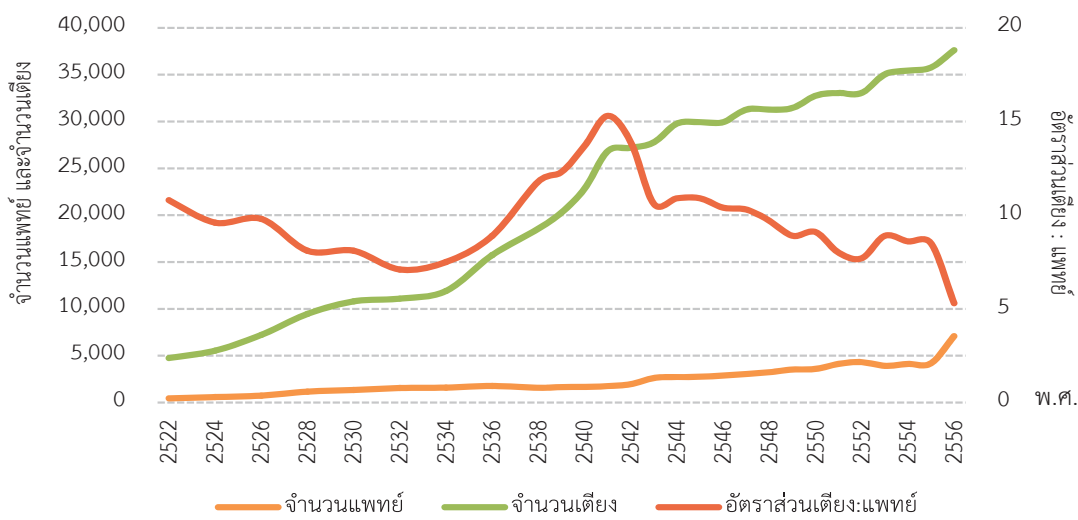
พ.ศ.	ระดับของโรงพยาบาล	แพทย์	ทันตแพทย์	เภสัชกร	พยาบาลวิชาชีพ	พยาบาลเทคนิค
2548	โรงพยาบาลศูนย์	30.4	12.5	16.4	21.7	25.1
	โรงพยาบาลทั่วไป	29.9	21.6	22.6	30.3	35.9
	โรงพยาบาลชุมชน	39.8	66.0	60.9	47.9	39.0
2549	โรงพยาบาลศูนย์	29.0	12.6	15.8	19.7	22.4
	โรงพยาบาลทั่วไป	29.2	20.2	23.7	31.0	32.8
	โรงพยาบาลชุมชน	41.8	67.2	60.5	49.3	44.8
2550	โรงพยาบาลศูนย์	30.5	13.3	17.1	21.5	24.1
	โรงพยาบาลทั่วไป	28.1	19.7	23.2	30.3	32.0
	โรงพยาบาลชุมชน	41.4	66.9	59.7	48.2	43.9
2551	โรงพยาบาลศูนย์	30.5	13.0	16.7	21.2	28.5
	โรงพยาบาลทั่วไป	29.1	20.1	24.1	28.9	42.1
	โรงพยาบาลชุมชน	40.4	67.0	59.2	49.8	29.4
2552	โรงพยาบาลศูนย์	29.7	11.8	17.0	20.7	33.7
	โรงพยาบาลทั่วไป	26.7	18.8	23.4	28.7	42.7
	โรงพยาบาลชุมชน	43.7	69.4	59.6	50.6	23.7
2553	โรงพยาบาลศูนย์	32.1	11.5	17.4	21.4	34.3
	โรงพยาบาลทั่วไป	28.9	19.2	23.8	28.5	42.4
	โรงพยาบาลชุมชน	39.0	69.3	58.8	50.1	23.3
2554	โรงพยาบาลศูนย์	35.0	12.1	18.6	23.3	36.4
	โรงพยาบาลทั่วไป	26.7	17.8	21.5	26.6	39.6
	โรงพยาบาลชุมชน	38.3	70.2	59.9	50.1	24.0
2555	โรงพยาบาลศูนย์	34.8	11.9	18.9	23.4	36.2
	โรงพยาบาลทั่วไป	26.2	17.7	22.1	27.0	39.4
	โรงพยาบาลชุมชน	39.0	70.4	59.0	49.6	24.4
2556	โรงพยาบาลศูนย์	29.0	11.2	18.0	23.2	35.6
	โรงพยาบาลทั่วไป	20.6	17.9	22.1	26.0	39.0
	โรงพยาบาลชุมชน	50.4	70.9	59.9	50.8	25.4

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

สำหรับในกรณีของแพทย์โรงพยาบาลชุมชน มีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนเตียง โดยจำนวนแพทย์โรงพยาบาลชุมชนเพิ่มขึ้นจาก 441 คน ในปีพ.ศ. 2522 เป็น 7,086 คน ในปีพ.ศ. 2556 ในขณะที่จำนวนเตียงโรงพยาบาลชุมชนเพิ่มขึ้นจาก 4,750 เตียง ในปีพ.ศ. 2522 เป็น 37,614 เตียง ในปีพ.ศ. 2556 โดยอัตราส่วนเตียงต่อแพทย์โรงพยาบาลชุมชน ลดลงจาก 10.8 เตียงต่อแพทย์ 1 คน ในปีพ.ศ. 2522 เหลือ 5.3 เตียงต่อแพทย์ 1 คน ในปี

พ.ศ. 2556 ทั้งนี้จำนวนเตียงโรงพยาบาลชุมชนมีการเพิ่มขึ้นเร็วกว่าการเพิ่มขึ้นของแพทย์โรงพยาบาลชุมชน ในระหว่างปีพ.ศ. 2536 - 2541 ซึ่งเป็นช่วงก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้อัตราส่วนเตียงต่อแพทย์โรงพยาบาลชุมชนเพิ่มขึ้นในช่วงเวลานั้น แล้วหลังจากนั้น การเพิ่มขึ้นของเตียงโรงพยาบาลชุมชนเริ่มชะลอตัว เมื่อเทียบกับการเพิ่มขึ้นของแพทย์ ทำให้อัตราส่วนเตียงต่อแพทย์ลดลงมา (ภาพที่ 7.13 และ ตารางที่ 7.14)

ภาพที่ 7.13 แนวโน้มจำนวนแพทย์ จำนวนเตียง และอัตราส่วนเตียงต่อแพทย์ของโรงพยาบาลชุมชน พ.ศ. 2522 - 2556

ที่มา: สำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.14 แนวโน้มจำนวนแพทย์ จำนวนเตียง อัตราส่วนเตียงต่อแพทย์ และจำนวนแพทย์เฉลี่ย ต่อโรงพยาบาล
ชุมชน พ.ศ. 2522 - 2556

พ.ศ.	จำนวนแพทย์ โรงพยาบาลชุมชน	จำนวนเตียง โรงพยาบาลชุมชน	อัตราส่วน เตียง : แพทย์ โรงพยาบาลชุมชน	จำนวนแพทย์เฉลี่ยต่อ โรงพยาบาลชุมชน 1 แห่ง
2522	441	4,750	10.8	1.5
2524	580	5,540	9.6	1.8
2526	736	7,220	9.8	1.9
2528	1,162	9,460	8.1	2.4
2530	1,339	10,800	8.1	2.4
2532	1,549	11,090	7.1	2.8
2534	1,592	11,910	7.5	2.8
2536	1,766	15,740	8.9	2.7
2538	1,574	18,560	11.8	2.3
2539	1,653	20,290	12.3	2.4
2540	1,665	22,830	13.7	2.4
2541	1,758	26,830	15.3	2.5
2542	1,956	27,180	13.9	2.7
2543	2,617	27,780	10.6	3.7
2544	2,725	29,780	10.9	3.8
2545	2,732	29,930	10.9	3.8
2546	2,885	29,930	10.4	4.0
2547	3,050	31,279	10.3	4.2
2548	3,229	31,275	9.7	4.4
2549	3,523	31,435	8.9	4.8
2550	3,583	32,755	9.1	4.9
2551	4,125	33,046	8.0	5.6
2552	4,319	33,046	7.7	5.9
2553	3,919	35,042	8.9	5.3
2554	4,120	35,435	8.6	5.4
2555	4,187	35,763	8.5	5.5
2556	7,086	37,614	5.3	9.2

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

หมายเหตุ: ข้อมูลปีพ.ศ. 2554 - 2556 ประมวลผลโดยสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ จากฐานข้อมูลบริหารงานบุคคล สำนักบริหารกลาง
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

สถานการณ์การผลิตและการสูญเสียกำลังคนด้านสุขภาพ ประกอบด้วย การจบการศึกษาและได้รับใบอนุญาตของแต่ละวิชาชีพ การศึกษาเฉพาะทาง รวมทั้งการเข้ารับราชการในส่วนของกระทรวงสาธารณสุข และการลาออกจากราชการของกระทรวงสาธารณสุข

1.3.1 แนวโน้มการจบการศึกษาของกำลังคนด้านสุขภาพ

แนวโน้มการจบการศึกษาและได้รับใบอนุญาตของแพทย์ เพิ่มขึ้นจาก 899 คน ในปีพ.ศ. 2540

เป็น 2,481 คน ในปีพ.ศ. 2557 ในขณะที่ทันตแพทย์เพิ่มขึ้นจาก 326 คน ในปีพ.ศ. 2540 เป็น 719 คน ในปีพ.ศ. 2557 เภสัชกรเพิ่มขึ้นจาก 712 คน ในปีพ.ศ. 2540 เป็น 1,745 คน ในปีพ.ศ. 2556 และพยาบาลวิชาชีพ เพิ่มขึ้นจาก 4,200 คน ในปีพ.ศ. 2540 เป็น 7,451 คน ในปีพ.ศ. 2555 (ตารางที่ 7.15) แสดงว่าวิชาชีพโดยส่วนใหญ่มีแนวโน้มการผลิตและการจบการศึกษาที่เพิ่มขึ้น ยกเว้น เภสัชกร และพยาบาลวิชาชีพซึ่งมีแนวโน้มลดลงภายหลังปีพ.ศ. 2556

ตารางที่ 7.15 แนวโน้มการจบการศึกษาและได้รับใบอนุญาตของแพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร และพยาบาลวิชาชีพ พ.ศ. 2540 - 2557

พ.ศ.	แพทย์	ทันตแพทย์	เภสัชกร	พยาบาลวิชาชีพ
2540	899	326	712	4,200
2541	948	358	694	4,740
2542	1,201	333	885	6,458
2543	1,250	357	954	6,741
2544	1,272	382	1,035	5,902
2545	1,326	401	1,228	4,380
2546	1,476	420	1,168	4,730
2547	1,430	443	990	4,973
2548	1,550	412	1,142	4,627
2549	1,540	454	1,203	4,760
2550	1,572	427	1,198	4,444
2551	1,449	407	1,183	4,486
2552	1,377	447	1,538	5,864
2553	1,814	470	1,675	5,521
2554	1,888	622	1,656	5,881
2555	2,228	629	1,499	7,451
2556	2,298	633	1,745	8,040
2557	2,481	719	1,086	7,797

ที่มา: แพทยสภา ทันตแพทยสภา สภาเภสัชกรรม และสภาการพยาบาล

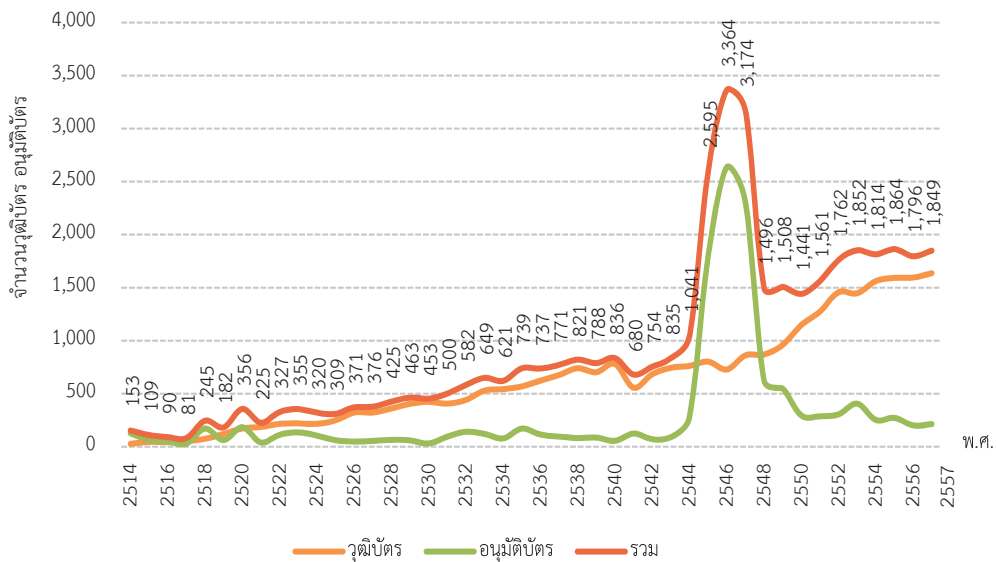
ข้อมูลปี พ.ศ. 2553 - 2555 ของพยาบาลวิชาชีพ เริ่มด้วยเอกสารโครงการเพิ่มการผลิตและพัฒนาการจากการศึกษา สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มีการศึกษา 2557 - 2560 โดยสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กรรมการอุดมศึกษา และสถานการศึกษา

1.3.2 แนวโน้มการศึกษาต่อเพื่อความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง

สำหรับแนวโน้มการศึกษาต่อเพื่อความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง โดยเฉพาะแพทย์เฉพาะทาง พบว่าจำนวนแพทย์ที่จบการศึกษาแพทย์เฉพาะทางในแต่ละปี มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยจำนวนที่ได้วุฒิปริญญาตรีและอนุปริญญาตรี เพิ่มขึ้นจาก 153 ใบ ในปีพ.ศ. 2514 เป็น

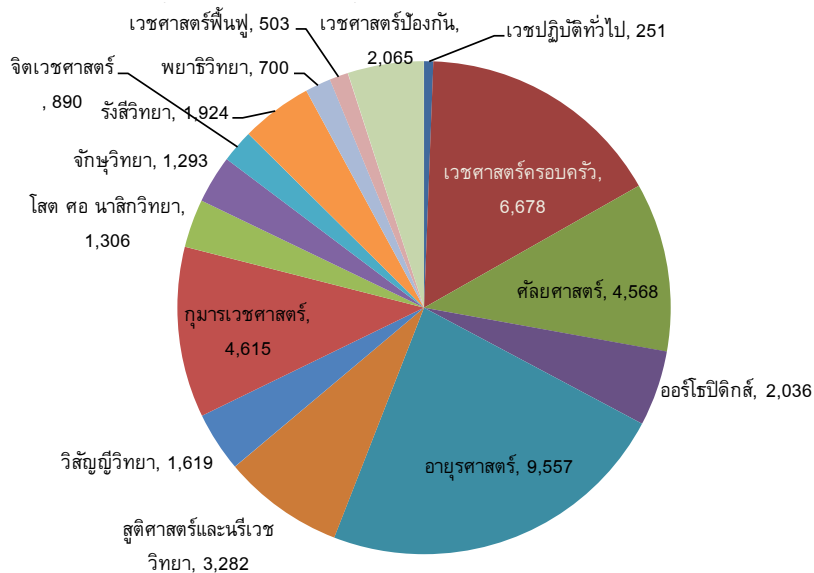
1,849 ใบ ในปีพ.ศ. 2557 โดยในปี พ.ศ. 2545 - 2547 ที่มีจำนวนอนุปริญญาตรีที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก จากการสอบอนุปริญญาตรีสาขาแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวในช่วงเวลานั้น (ภาพที่ 7.14) โดยใบวุฒิปริญญาตรีและอนุปริญญาตรีสะสมตั้งแต่ปีพ.ศ. 2507 - 2557 ที่มากที่สุดคือ สาขาอายุรศาสตร์ (9,557 ใบ) รองลงมาคือสาขาเวชศาสตร์ครอบครัว (6,678 ใบ) และสาขากุมารเวชศาสตร์ (4,615 ใบ) ตามลำดับ (ภาพที่ 7.15)

ภาพที่ 7.14 แนวโน้มจำนวนวุฒิปริญญาตรีและอนุปริญญาตรีของแพทย์เฉพาะทาง พ.ศ. 2514 - 2557

ที่มา: แพทยสภา

ภาพที่ 7.15 จำนวนใบวุฒิปริญญาตรีและอนุปริญญาตรี จำแนกตามสาขาแพทย์เฉพาะทาง รวมตั้งแต่ พ.ศ. 2507 - 2557

ที่มา: แพทยสภา (แพทย์ 1 คน สามารถมีวุฒิปริญญาตรีและอนุปริญญาตรีได้มากกว่า 1 ใบ)

1.3.3. แนวโน้มการเข้ารับราชการและการลาออกของแพทย์

ประเด็นการลาออกของแพทย์ เป็นเครื่องสะท้อนสถานการณ์การคงอยู่ของแพทย์ในระบบบริการสาธารณสุขภาครัฐ ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ที่โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลศูนย์ ที่อยู่ในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ

แนวโน้มการลาออกของแพทย์ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ลดลงใน

ช่วงวิกฤตเศรษฐกิจระหว่างปีพ.ศ. 2541 - 2544 โดยอยู่ที่ประมาณ 200 - 300 คนต่อปี แต่หลังจากนั้นจำนวนการลาออกของแพทย์ กลับเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 600 - 800 คนต่อปี ระหว่างปี พ.ศ. 2548 - 2556 และเมื่อนำจำนวนการสูญเสียสุทธิ (จำนวนลาออก ลบด้วยจำนวนกลับเข้ารับราชการใหม่) มาเทียบกับจำนวนที่จบใหม่ จะอยู่ที่ประมาณร้อยละ 40 - 70 ซึ่งนับว่าค่อนข้างสูง ทำให้การเพิ่มขึ้นของจำนวนแพทย์สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขในแต่ละปี ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น (ตารางที่ 7.16)

ตารางที่ 7.16 แนวโน้มจำนวนแพทย์ที่จบใหม่ กลับเข้ารับราชการ และลาออก สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ. 2537 - 2556

ปีงบประมาณ	จำนวนแพทย์			ลดลง (ลาออก)			สูญเสียสุทธิ จำนวน / ร้อยละ
	จบใหม่	เพิ่มขึ้น กลับเข้ารับ ราชการใหม่	รวม	ข้าราชการ	พนักงานของรัฐ	รวม	
2537	526	-	526	42	-	42	42/8.0
2538	576	-	576	260	-	260	260 / 45.1
2539	568	-	568	344	-	344	344 / 60.6
2540	579	30	609	336	-	336	306 / 52.8
2541	618	93	711	299	-	299	206 / 33.8
2542	830	57	887	204	-	204	147 / 17.7
2543	893	98	991	201	-	201	103 / 11.5
2544	883	82	952	193	83	276	194 / 22.0
2545	878	38	916	401	163	564	526 / 59.9
2546	1,013	39	1,052	287	508	795	756 / 74.6
2547	998	32	1,030	468	-	468	436 / 43.7
2548	741	37	778	663	-	663	626 / 84.5
2549	1,188	110	1,298	777	-	777	667 / 56.1
2550	1,128	150	1,278	736	-	736	586 / 51.9
2551	1,024	159	1,183	785	-	785	626 / 61.1
2552	999	191	1,190	669	-	669	478 / 47.8
2553	761	68	829	617	-	617	549 / 72.1
2554	954	52	1,006	706	-	706	654 / 68.6
2555	1,193	110	1,303	709	-	709	599 / 50.2
2556	1,377	90	1,467	647	-	647	557 / 40.5

ที่มา: สำนักบริหารกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

จำนวนสูญเสียสุทธิ = จำนวนลาออก - จำนวนกลับเข้ารับราชการใหม่

ร้อยละสูญเสียสุทธิ = (จำนวนลาออก - จำนวนกลับเข้ารับราชการใหม่) × 100 / จำนวนจบใหม่

2. สถานบริการด้านสุขภาพ

การติดตามสถานบริการด้านสุขภาพ ประกอบด้วย การติดตามแนวโน้มของสถานบริการสุขภาพ การจำแนกตามสังกัด และการกระจายของสถานบริการระหว่างภูมิภาคต่างๆ

2.1. สถานการณ์และแนวโน้มสถานบริการสุขภาพ

2.1.1 จำนวนสถานบริการสุขภาพภาครัฐและเอกชน

สถานบริการสุขภาพภาครัฐ มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในระบบบริการสุขภาพ เนื่องจากเป็นการลงทุนของรัฐ เพื่อให้เกิดการจัดบริการที่กระจายไปในทุกพื้นที่ โดยมีเป้าหมายที่ต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ สามารถเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่ห่างไกล โดยการจัดบริการของรัฐนั้น ประกอบด้วย การจัดบริการโดยกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ โรงพยาบาลเฉพาะทาง โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน สถานีอนามัย (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล) นอกจากนี้ยังมีสถานบริการของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (รวมกรุงเทพมหานคร) และศูนย์สาธารณสุข

มูลฐานชุมชน ทั้งนี้สามารถแบ่งสถานบริการสุขภาพของรัฐตามระดับของเขตการปกครองได้ดังนี้

ในเขตกรุงเทพมหานคร มีโรงพยาบาลโรงเรียนแพทย์ 5 แห่ง โรงพยาบาลทั่วไป 26 แห่ง โรงพยาบาลเฉพาะโรคและสถาบันเฉพาะโรค 18 แห่ง และศูนย์บริการสาธารณสุขครบทุกเขต รวม 132 ศูนย์ / 5 สาขา

ระดับภาค มีโรงพยาบาลโรงเรียนแพทย์ 6 แห่ง โรงพยาบาลศูนย์ 28 แห่ง โรงพยาบาลเฉพาะทาง 49 แห่ง

ระดับจังหวัด มีโรงพยาบาลทั่วไปครอบคลุมครบทุกจังหวัดรวม 88 แห่ง

ระดับอำเภอ มีโรงพยาบาลชุมชนครอบคลุมอำเภอร้อยละ 88.8 รวม 780 แห่งและศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาล 295 แห่ง

ระดับตำบล มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (สถานีอนามัย) 9,777 แห่ง ครอบคลุมครบทุกตำบลแล้ว และหลายตำบลมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมากกว่า 1 แห่ง

ระดับหมู่บ้าน มีสถานบริการสาธารณสุขชุมชน 125 แห่ง ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนในเขตชนบท 48,049 แห่ง ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนในเขตเมือง 3,108 แห่ง

ตารางที่ 7.17 สถานบริการสาธารณสุขภาครัฐ พ.ศ. 2558

ระดับการปกครอง	สถานบริการสาธารณสุข	จำนวน	ความครอบคลุม
กรุงเทพมหานคร	โรงพยาบาลโรงเรียนแพทย์	5	
	โรงพยาบาลทั่วไป	26	
	กระทรวงสาธารณสุข	4	
	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	1	
	กระทรวงยุติธรรม	2	
	กระทรวงกลาโหม	5	
	กรุงเทพมหานคร	10	
	รัฐวิสาหกิจ	4	
	โรงพยาบาลเฉพาะโรคและสถาบันเฉพาะโรค	8	
	ศูนย์บริการสาธารณสุข / สาขา	132/5	ครบทุกเขตใน กทม.

ตารางที่ 7.17 สถานบริการสาธารณสุขภาครัฐ พ.ศ. 2558 (ต่อ)

ระดับการปกครอง	สถานบริการสาธารณสุข	จำนวน	ความครอบคลุม	
ภาค 4 ภาค และสาขาต่าง ๆ	โรงพยาบาลโรงเรียนแพทย์	6		
	โรงพยาบาลศูนย์	28		
	โรงพยาบาลเฉพาะทาง ได้แก่	49		
	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ	10		
	โรงพยาบาลจิตเวช	16		
	โรงพยาบาลประสาท	1		
	สถาบันราชประชาสมาสัย	1		
	สถาบันบำราศนราดูร	1		
	สถาบันโรคทรวงอก	1		
	ศูนย์ป้องกันและควบคุมโรคมะเร็ง	7		
	ศูนย์บำบัดรักษาเยาเสพติด	6		
	โรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์	1		
	ศูนย์ฯ เพื่อผู้สูงอายุ	1		
	ศูนย์ฯ โรคผิวหนัง	1		
	สถาบันทันตกรรม	1		
	ศูนย์สิริธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพ	1		
	สถาบันยาเสพติดธัญญารักษ์	1		
	76 จังหวัด	โรงพยาบาลทั่วไป	105	100%
		สังกัดกระทรวงสาธารณสุข	88	
		สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ	17	
	โรงพยาบาลค่ายและโรงพยาบาล	63		
	ประจำหน่วยรบสังกัดกระทรวงกลาโหม			
	โรงพยาบาลสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	3		
878 อำเภอ	โรงพยาบาลชุมชน	780	(88.8%)	
	ศูนย์บริการสาธารณสุข เทศบาล	295		
7,255 ตำบล	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (สถานีอนามัย)	9,777	100%	
74,965 หมู่บ้าน	สถานบริการสาธารณสุขชุมชน	125		
	ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ชนบท) (พ.ศ. 2550)	48,049	64.1%	
	ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (เมือง) (พ.ศ. 2546)	3,108		

ที่มา: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

สำหรับสถานบริการสุขภาพเอกชน ในปีพ.ศ. 2557 ประกอบด้วย ร้านขายยาจำนวน 20,596 แห่ง โดยส่วนใหญ่ เป็นร้านขายยาแผนปัจจุบัน (15,359 แห่ง) มีคลินิกเอกชนจำนวน 21,674 แห่ง โรงพยาบาลเอกชนจำนวน 249 แห่ง และสถานประกอบการเพื่อสุขภาพจำนวน 1,609 แห่ง สำหรับความแตกต่างระหว่างกรุงเทพฯ และภูมิภาค แสดงในตารางที่ 7.18

สำหรับขนาดของโรงพยาบาลเอกชน ในปีพ.ศ. 2558 จำแนกตามจำนวนเตียง พบว่าส่วนใหญ่มีจำนวนเตียงระหว่าง 51 - 100 เตียง รองลงมาคือ 31 - 50 เตียง และ 101 - 150 เตียง ตามลำดับ (ตารางที่ 7.19)

ตารางที่ 7.18 สถานบริการสาธารณสุขสุขภาพเอกชน พ.ศ. 2557

สถานบริการ	กรุงเทพฯ		ภูมิภาค		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1. ร้านขายยา					
1.1 ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	4,794	31.2	10,565	68.8	15,359
1.2 ร้านขายยาแผนปัจจุบันเฉพาะยาบรรจุเสร็จ	355	11.2	2,809	88.8	3,164
1.3 ร้านขายยาแผนโบราณ	474	22.9	1,599	77.1	2,073
รวมทั้งหมด	5,623	27.3	14,973	72.7	20,596
2. สถานพยาบาลที่ไม่มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน (คลินิก)	4,467	20.6	17,207	79.4	21,674
3. สถานพยาบาลที่มีเตียงรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน (โรงพยาบาลเอกชน)					
- จำนวนโรงพยาบาล	70	28.1	179	71.9	249
- จำนวนเตียง	12,983	40.5	19,067	59.5	32,050
4. สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ					
4.1 สปาเพื่อสุขภาพ	137	26.3	384	73.7	521
4.2 นวดเพื่อสุขภาพ	195	18.4	865	81.6	1,060
4.3 นวดเพื่อเสริมสวย	12	42.9	16	57.1	28
รวมทั้งหมด	344	21.4	1,265	78.6	1,609

ที่มา: สำนักควบคุมยา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
 สำนักสถานพยาบาลและการประกอบโรคศิลปะ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
 สำนักงานส่งเสริมธุรกิจบริการสุขภาพ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

ตารางที่ 7.19 จำนวนโรงพยาบาลเอกชน จำแนกตามจำนวนเตียง พ.ศ. 2558

ภาค	<= 30 เตียง		31-50 เตียง		51-100 เตียง		101-150 เตียง		151-200 เตียง		> 200 เตียง	
	แห่ง	เตียง	แห่ง	เตียง	แห่ง	เตียง	แห่ง	เตียง	แห่ง	เตียง	แห่ง	เตียง
กรุงเทพมหานคร	6	89	9	315	15	1,295	21	2,780	14	2,570	20	6,273
กลาง	4	81	10	430	46	3,916	10	1,247	13	2,449	9	2,455
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2	49	14	622	15	1,246	4	551	1	199	1	210
เหนือ	1	2	7	331	20	1,586	8	979	2	360	3	866
ใต้	2	59	10	445	6	475	4	497	5	947	0	0
รวมทั้งประเทศ	15	280	50	2,143	102	8,518	47	6,054	35	6,522	33	9,804

ที่มา: สำนักสถานพยาบาลและการประกอบโรคศิลปะ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ

2.1.2 แนวโน้มจำนวนเตียงโรงพยาบาล ภาพรวม

ในการขยายสถานบริการสุขภาพในส่วนของโรงพยาบาล จะมีการขยายทั้งจำนวนโรงพยาบาล และการเพิ่มขึ้นของจำนวนเตียงโรงพยาบาล สำหรับรองรับการให้บริการผู้ป่วยใน ที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจากจำนวนประชากรและภาวะการเจ็บป่วยที่จำเป็นต้องนอนโรงพยาบาลที่เพิ่มขึ้น ทำให้จำนวนโรงพยาบาลเพิ่มจาก 671 โรงพยาบาลในปีพ.ศ. 2522 เป็น 1,315 โรงพยาบาลในปีพ.ศ. 2556 และจำนวนเตียงเพิ่มจาก 61,274 เตียง

ในปีพ.ศ. 2522 เป็น 151,328 เตียงในปีพ.ศ. 2556 โดยอัตราส่วนประชากรต่อเตียงลดจาก 752:1 ในปีพ.ศ. 2522 เหลือ 427:1 ในปีพ.ศ. 2556 และอัตราส่วนเตียงต่อแพทย์ลดลงจาก 9.3:1 ในปีพ.ศ. 2522 เหลือ 5.6:1 ในปีพ.ศ. 2556 ทั้งนี้เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของแพทย์มากกว่าการเพิ่มขึ้นของเตียงโรงพยาบาลในภาพรวม (ตารางที่ 7.20)

ตารางที่ 7.20 แนวโน้มอัตราส่วนประชากรต่อเตียง และอัตราส่วนเตียงต่อแพทย์ พ.ศ. 2522 - 2556

พ.ศ.	จำนวนโรงพยาบาล	จำนวนเตียง	อัตราส่วนประชากรต่อเตียง	จำนวนแพทย์	อัตราส่วนเตียงต่อแพทย์
2522	671	61,274	752	6,619	9.3
2524	747	72,368	656	6,931	10.4
2526	879	78,438	630	7,902	9.9
2528	927	80,438	642	8,058	10.0
2530	983	87,554	612	9,580	9.1
2531	902	88,352	617	11,260	7.8
2532	1,011	89,982	616	12,713	7.1
2533	1,043	90,740	621	12,520	7.2
2534	1,064	93,852	604	12,803	7.3
2535	1,097	97,856	590	13,398	7.3
2536	1,105	101,166	579	13,634	7.4
2537	1,215	108,747	540	14,098	7.7

ตารางที่ 7.20 แนวโน้มอัตราส่วนประชากรต่อเตียง และอัตราส่วนเตียงต่อแพทย์ พ.ศ. 2522 - 2556 (ต่อ)

พ.ศ.	จำนวนโรงพยาบาล	จำนวนเตียง	อัตราส่วนประชากรต่อเตียง	จำนวนแพทย์	อัตราส่วนเตียงต่อแพทย์
2538	1,280	118,417	500	14,181	8.4
2539	1,293	128,919	464	16,209	8.0
2540	1,301	132,405	457	16,569	8.0
2541	1,338	134,104	456	17,955	7.5
2542	1,345	135,303	455	18,140	7.5
2543	1,293	136,201	454	18,025	7.6
2544	1,298	137,697	451	18,947	7.3
2545	1,293	134,453	465	17,529	7.7
2546	1,303	134,622	468	18,106	7.4
2547	1,278	133,245	469	18,918	7.0
2548	1,285	133,770	465	19,546	6.8
2549	1,290	134,763	465	21,051	6.4
2550	1,338	140,007	450	22,651	6.2
2551	1,239	125,866	502	21,569	5.8
2552	1,179	117,568	540	19,089	6.2
2553	1,286	133,683	477	22,019	6.1
2554	1,348	144,082	445	25,317	5.7
2555	1,348	146,994	437	25,367	5.8
2556	1,315	151,328	427	26,937	5.6

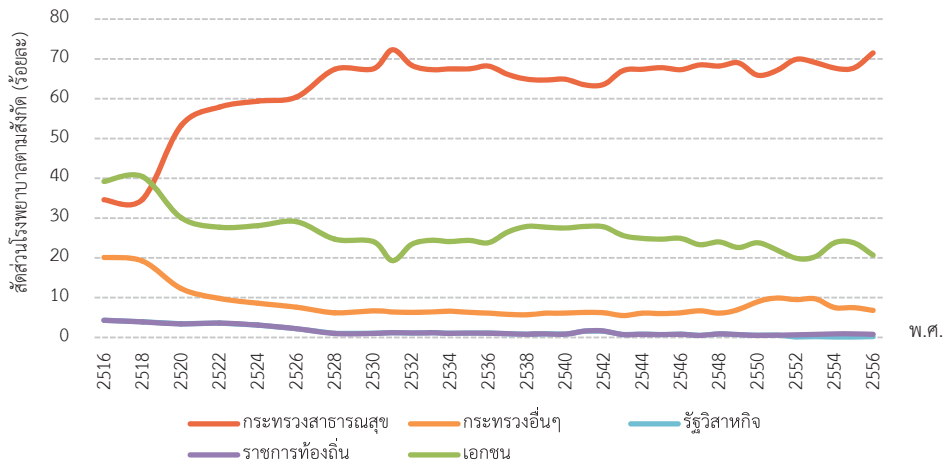
ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

2.1.3 แนวโน้มสถานบริการด้านสุขภาพ จำแนกตามสังกัด

แนวโน้มของสถานบริการด้านสุขภาพจำแนกตามสังกัด ได้แก่ สัดส่วนของโรงพยาบาลและสัดส่วนของเตียงโรงพยาบาล จำแนกตามสังกัด ทั้งนี้สัดส่วนของโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 34.6 ในปีพ.ศ. 2516 เป็นร้อยละ 71.5 ในปีพ.ศ. 2556 ในขณะที่เตียงโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขอยู่ที่ร้อยละ 67.4 ในปีพ.ศ. 2556 ในขณะที่สัดส่วน

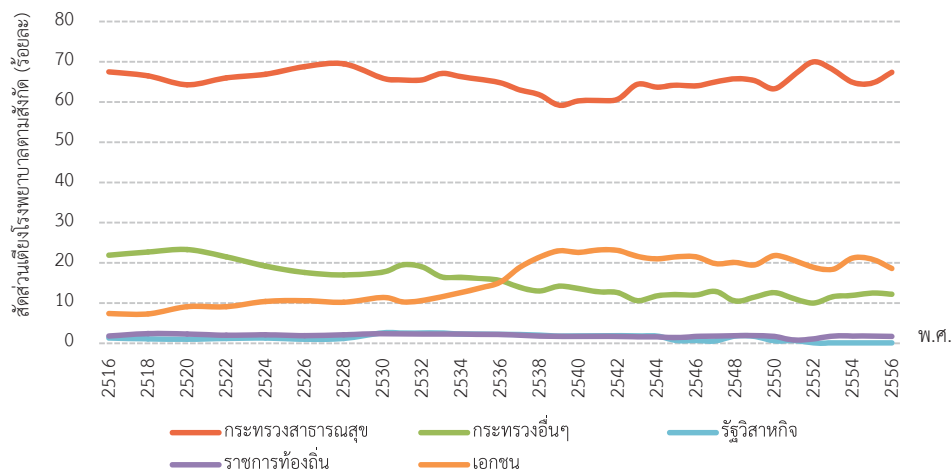
โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงอื่นๆ ลดจากร้อยละ 20.1 ในปีพ.ศ. 2516 เหลือร้อยละ 6.8 ในปีพ.ศ. 2556 โดยมีเตียงอยู่ที่ร้อยละ 12.2 ในปีพ.ศ. 2556 และโรงพยาบาลเอกชน มีสัดส่วนที่ลดลงจากร้อยละ 39.2 ในปีพ.ศ. 2516 เหลือร้อยละ 20.7 ในปีพ.ศ. 2556 โดยมีเตียงอยู่ที่ร้อยละ 18.6 ในปีพ.ศ. 2556 (ภาพที่ 7.16 - 7.17 และตารางที่ 7.21 - 7.22)

ภาพที่ 7.16 แนวโน้มสัดส่วนโรงพยาบาล จำแนกตามสังกัด พ.ศ. 2516 - 2556

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ภาพที่ 7.17 แนวโน้มสัดส่วนเตียงโรงพยาบาล จำแนกตามสังกัด พ.ศ. 2516 - 2556

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.21 แนวโน้มจำนวนและสัดส่วนโรงพยาบาล จำแนกตามสังกัด พ.ศ. 2516 - 2556

พ.ศ.	กระทรวงสาธารณสุข		กระทรวงอื่นๆ		รัฐวิสาหกิจ		ราชการท้องถิ่น		เอกชน	
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน
2516	112	34.6	65	20.1	14	4.3	6	4.3	127	39.2
2518	116	34.7	64	19.2	13	3.9	6	3.9	135	40.4
2520	295	53.2	68	12.3	19	3.4	6	3.4	167	30.1
2522	389	57.9	66	9.8	24	3.6	6	3.6	186	27.7
2524	444	59.4	64	8.6	23	3.1	6	3.1	210	28.1
2526	531	60.4	67	7.6	19	2.2	6	2.2	256	29.1
2528	625	67.4	58	6.2	9	1.0	6	1.0	229	24.7
2530	664	67.5	66	6.7	10	1.0	6	1.0	237	24.1
2531	652	72.3	58	6.4	11	1.2	7	1.2	174	19.3
2532	692	68.4	64	6.3	11	1.1	7	1.1	237	23.4
2533	702	67.3	67	6.4	12	1.2	7	1.2	255	24.4
2534	718	67.5	70	6.6	11	1.0	8	1.0	257	24.1
2535	740	67.5	69	6.3	12	1.1	8	1.1	268	24.4
2536	754	68.2	68	6.1	12	1.1	8	1.1	263	23.8
2537	803	66.1	71	5.8	11	0.9	8	0.9	322	26.5
2538	831	64.9	73	5.7	11	0.8	8	0.8	357	27.9
2539	837	64.7	79	6.1	11	0.9	8	0.9	358	27.7
2540	845	64.9	79	6.1	11	0.8	8	0.8	358	27.5
2541	850	63.5	84	6.3	21	1.6	10	1.6	373	27.9
2542	855	63.6	84	6.2	21	1.6	11	1.6	374	27.8
2543	868	67.1	71	5.5	9	0.7	14	0.7	331	25.6
2544	875	67.4	79	6.1	10	0.8	11	0.8	323	24.9
2545	877	67.8	77	6.0	9	0.7	10	0.7	320	24.7
2546	877	67.3	81	6.2	10	0.8	11	0.8	324	24.9
2547	875	68.5	85	6.7	7	0.5	13	0.5	298	23.3
2548	876	68.2	78	6.1	12	0.9	10	0.9	309	24.0
2549	890	69.0	90	7.0	9	0.7	10	0.7	291	22.6
2550	882	65.9	121	9.0	7	0.5	10	0.5	318	23.8
2551	831	67.1	123	9.9	8	0.6	5	0.6	272	22.0
2552	824	69.9	112	9.5	1	0.1	7	0.6	235	19.9
2553	888	69.1	125	9.7	2	0.2	10	0.8	261	20.3
2554	912	67.7	101	7.5	2	0.1	12	0.9	321	23.8
2555	912	67.7	101	7.5	2	0.1	12	0.9	321	23.8
2556	940	71.5	90	6.8	2	0.2	11	0.8	272	20.7

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.22 แนวโน้มจำนวนเตียงและสัดส่วนเตียงโรงพยาบาล จำแนกตามสังกัด พ.ศ. 2516 - 2556

ปี พ.ศ.	กระทรวงสาธารณสุข		กระทรวงอื่นๆ		รัฐวิสาหกิจ		ราชการท้องถิ่น		เอกชน	
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน
2516	34,206	67.5	11,108	21.9	671	1.3	918	1.8	3,746	7.4
2518	36,201	66.5	12,361	22.7	591	1.1	1,307	2.4	3,963	7.3
2520	40,712	64.3	14,765	23.3	635	1.0	1,456	2.3	5,785	9.1
2522	44,964	66.0	14,672	21.5	843	1.2	1,387	2.0	6,210	9.1
2524	48,442	66.9	13,912	19.2	956	1.3	1,558	2.1	7,500	10.4
2526	53,943	68.8	13,835	17.6	823	1.0	1,541	1.9	8,296	10.6
2528	56,286	69.5	13,773	17.0	951	1.2	1,687	2.1	8,275	10.2
2530	57,766	65.9	15,482	17.7	2,243	2.6	2,089	2.4	9,974	11.4
2531	57,870	65.5	17,198	19.5	2,187	2.5	2,022	2.3	9,075	10.3
2532	58,927	65.5	17,118	19.0	2,335	2.6	2,057	2.3	9,545	10.6
2533	60,916	67.1	14,967	16.5	2,257	2.5	2,119	2.3	10,481	11.6
2534	62,250	66.3	15,422	16.4	2,178	2.3	2,152	2.3	11,877	12.6
2535	64,180	65.6	15,772	16.1	2,229	2.3	2,167	2.2	13,508	13.8
2536	65,558	64.8	15,784	15.6	2,229	2.2	2,232	2.2	15,363	15.2
2537	68,550	63.0	15,063	13.9	2,413	2.2	2,177	2.0	20,544	18.9
2538	73,191	61.8	15,430	13.0	2,333	2.0	2,165	1.8	25,298	21.4
2539	76,379	59.2	18,337	14.2	2,369	1.8	2,223	1.7	29,611	23.0
2540	79,818	60.3	18,074	13.6	2,360	1.8	2,208	1.7	29,945	22.6
2541	81,035	60.4	17,152	12.8	2,541	1.9	2,253	1.7	31,123	23.2
2542	82,085	60.7	17,110	12.6	2,541	1.9	2,360	1.7	31,207	23.1
2543	87,752	64.4	14,370	10.6	2,439	1.8	2,279	1.6	29,361	21.6
2544	87,753	63.7	16,218	11.8	2,525	1.8	2,245	1.6	28,956	21.0
2545	86,350	64.2	16,316	12.1	950	0.7	1,923	1.4	28,914	21.5
2546	86,223	64.0	16,185	12.0	976	0.7	2,246	1.7	28,992	21.5
2547	86,667	65.0	17,123	12.9	737	0.6	2,375	1.8	26,343	19.8
2548	88,020	65.8	13,994	10.5	2,415	1.8	2,502	1.9	26,839	20.1
2549	88,038	65.3	15,551	11.5	2,265	1.7	2,594	1.9	26,315	19.5
2550	88,683	63.3	17,600	12.6	791	0.6	2,369	1.7	30,564	21.8
2551	84,006	66.7	14,016	11.1	871	0.7	991	0.8	25,982	20.6
2552	82,245	70.0	11,732	10.0	80	0.1	1,296	1.1	22,215	18.9
2553	90,929	68.0	15,509	11.6	170	0.1	2,417	1.8	24,658	18.4
2554	93,487	64.9	17,214	11.9	170	0.1	2,628	1.8	30,583	21.2
2555	95,089	64.7	18,375	12.5	170	0.1	2,673	1.8	30,687	20.9
2556	101,928	67.4	18,462	12.2	170	0.1	2,584	1.7	28,184	18.6

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

2.2. การกระจายสถานบริการด้านสุขภาพ

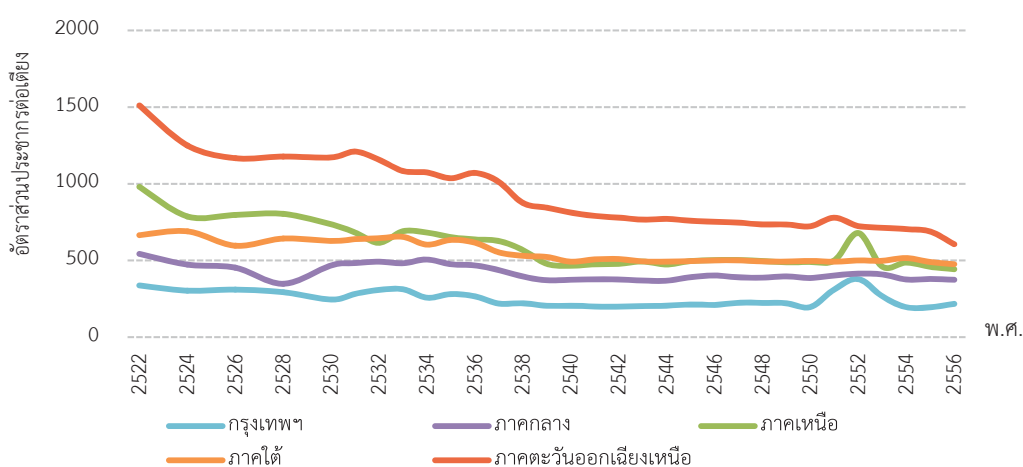
2.2.1 แนวโน้มสถานบริการด้านสุขภาพ

รายนาม

สำหรับการกระจายเตียงโรงพยาบาลระหว่างภาค พบว่าอัตราส่วนประชากรต่อเตียง ลดลงในทุกภาค โดยในปีพ.ศ. 2556 อัตราส่วนประชากรต่อเตียงของกรุงเทพมหานคร เท่ากับ 217:1 ภาคกลางเท่ากับ 374:1 ภาคเหนือเท่ากับ 443:1 ภาคใต้เท่ากับ 476:1 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่ากับ 606:1 โดยความแตก

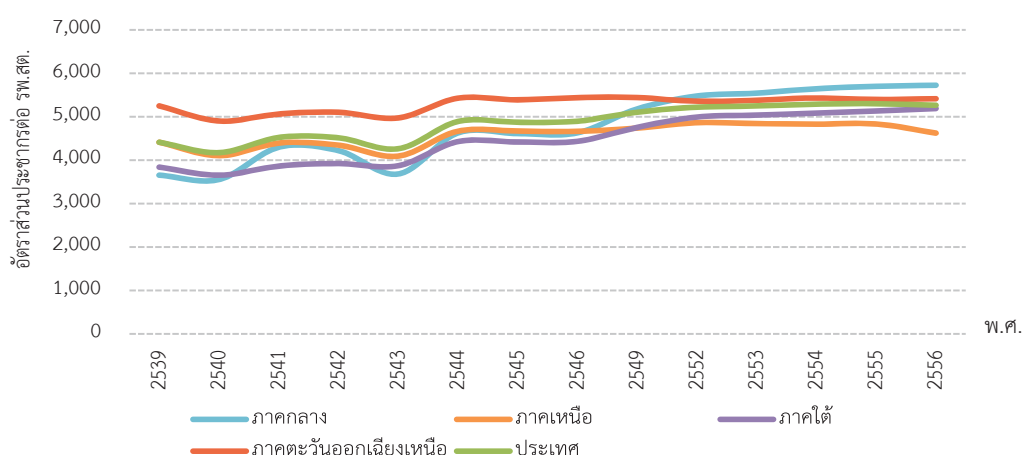
ต่างระหว่างกรุงเทพมหานครกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลดลงจาก 4.5 เท่า ในปีพ.ศ. 2522 เหลือ 2.8 เท่า ในปีพ.ศ. 2556 (ภาพที่ 7.18 และ ตารางที่ 7.23) สำหรับอัตราส่วนประชากรต่อรพ.สต.เพิ่มขึ้นเล็กน้อยในทุกภาค แสดงว่าประชากรเพิ่มขึ้นเร็วกว่าการเพิ่มขึ้นของรพ.สต. โดยในแต่ละภาคมีอัตราส่วนประชากรต่อรพ.สต.ที่ใกล้เคียงกันมาก ระหว่าง 4,623:1 ถึง 5,725:1 ในปีพ.ศ. 2556 (ภาพที่ 7.19 และ ตารางที่ 7.24)

ภาพที่ 7.18 แนวโน้มอัตราส่วนประชากรต่อเตียงโรงพยาบาล รายนาม พ.ศ. 2522 - 2556

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ภาพที่ 7.19 แนวโน้มอัตราส่วนประชากรต่อ รพ.สต. รายนาม พ.ศ. 2539 - 2556

ที่มา: พ.ศ. 2522 - 2544 กองสาธารณสุขภูมิภาค สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

พ.ศ. 2546 - 2549 สำนักบริหารกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

พ.ศ. 2552 - 2556 สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.23 แนวโน้มจำนวนเตียงและอัตราส่วนประชากรต่อเตียงโรงพยาบาล รายภาค พ.ศ. 2522 - 2556

พ.ศ.	กรุงเทพฯ		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคใต้		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		กทม.: ตะวันออก เหนือ
	จำนวน ประชากร ต่อเตียง	อัตราส่วน ประชากร ต่อเตียง	จำนวน ประชากร ต่อเตียง	อัตราส่วน ประชากร ต่อเตียง	จำนวน ประชากร ต่อเตียง	อัตราส่วน ประชากร ต่อเตียง	จำนวน ประชากร ต่อเตียง	อัตราส่วน ประชากร ต่อเตียง	จำนวน ประชากร ต่อเตียง	อัตราส่วน ประชากร ต่อเตียง	
2522	14,585	337	17,481	543	9,917	980	8,515	665	10,776	1,511	4.5
2524	17,661	303	20,246	473	12,503	787	8,521	690	13,437	1,250	4.1
2526	18,486	310	21,954	453	12,751	797	10,258	596	14,989	1,167	3.8
2528	19,376	293	32,018	348	12,650	804	10,334	643	15,294	1,178	4.0
2530	24,376	245	24,628	468	14,252	736	11,153	627	15,887	1,172	4.8
2531	21,685	282	24,216	483	15,603	682	11,221	639	15,627	1,210	4.3
2532	20,337	308	24,156	492	17,520	615	11,394	645	16,575	1,157	3.8
2533	20,501	312	25,002	482	15,787	691	11,499	654	17,951	1,083	3.5
2534	21,704	257	25,519	506	16,181	682	11,888	603	18,560	1,074	4.2
2535	22,678	281	26,805	475	16,924	652	12,338	634	19,111	1,036	3.7
2536	24,351	266	27,658	468	17,502	637	12,936	616	18,719	1,071	4.0
2537	25,447	219	30,631	437	18,907	627	13,646	553	20,116	1,012	4.6
2538	25,236	221	34,248	395	20,943	568	14,449	530	23,541	875	4.0
2539	27,408	204	37,078	371	24,978	478	14,842	523	24,613	844	4.1
2540	27,327	205	37,386	374	25,874	465	16,016	492	25,802	813	4.0
2541	28,319	199	37,608	377	25,519	475	15,799	507	26,859	790	4.0
2542	28,454	199	38,103	376	25,426	478	15,944	509	27,376	780	3.9
2543	28,094	202	39,045	369	24,579	493	16,553	494	27,930	766	3.8
2544	27,879	205	39,615	368	25,570	474	16,814	492	27,819	771	3.8
2545	26,998	213	37,721	391	24,483	496	16,862	496	28,389	759	3.6
2546	27,648	210	37,114	402	24,166	502	16,927	500	28,767	752	3.6
2547	25,596	224	38,211	390	23,807	503	16,895	501	28,736	747	3.3
2548	25,280	223	38,429	388	23,924	496	17,162	494	28,975	735	3.3
2549	25,731	221	38,267	396	24,356	488	17,365	493	29,044	735	3.3
2550	29,092	196	39,735	386	24,258	490	17,369	497	29,553	723	3.7
2551	18,326	312	38,584	402	23,770	500	17,686	492	27,500	779	2.5
2552	15,074	379	37,854	414	17,419	679	17,548	500	29,673	724	1.9
2553	21,451	266	38,665	409	25,609	460	17,791	498	30,167	714	2.7
2554	29,216	195	41,695	376	24,928	486	17,315	516	30,928	704	3.6
2555	29,092	195	41,670	379	26,406	459	18,412	490	31,414	689	3.5
2556	26,205	217	42,734	374	27,411	443	19,092	476	35,886	606	2.8

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.24 แนวโน้มจำนวน รพ.สต.และอัตราส่วนประชากรต่อ รพ.สต. รายภาค พ.ศ. 2522 - 2556

พ.ศ.	ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคใต้		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ประเทศ	
	อัตราส่วน		อัตราส่วน		อัตราส่วน		อัตราส่วน		อัตราส่วน	
	จำนวน	ประชากรต่อ รพ.สต.	จำนวน	ประชากรต่อ รพ.สต.	จำนวน	ประชากรต่อ รพ.สต.	จำนวน	ประชากรต่อ รพ.สต.	จำนวน	ประชากรต่อ รพ.สต.
2522	1,219	7,781	914	10,748	688	8,230	1,277	12,747	4,088	10,064
2530	1,635	4,729	1,616	4,775	1,252	3,821	2,489	5,818	6,992	4,964
2539	2,377	3,654	1,965	4,412	1,400	3,839	3,100	5,248	8,842	4,411
2540	2,471	3,554	2,151	4,103	1,488	3,653	3,367	4,900	9,477	4,173
2541	2,508	4,298	2,203	4,393	1,505	3,864	3,398	5,063	9,614	4,522
2542	2,523	4,219	2,225	4,345	1,513	3,922	3,428	5,102	9,689	4,514
2543	2,524	3,681	2,231	4,093	1,516	3,872	3,433	4,972	9,704	4,262
2544	2,559	4,628	2,210	4,667	1,507	4,427	3,462	5,427	9,738	4,890
2545	2,559	4,611	2,216	4,670	1,526	4,418	3,509	5,387	9,810	4,872
2546	2,549	4,629	2,220	4,662	1,521	4,433	3,475	5,440	9,765	4,895
2549	2,564	5,179	2,227	4,739	1,510	4,753	3,461	5,442	9,762	5,106
2552	2,558	5,476	2,231	4,862	1,512	4,993	3,468	5,356	9,769	5,218
2553	2,552	5,542	2,231	4,843	1,512	5,036	3,463	5,380	9,758	5,246
2554	2,478	5,645	2,302	4,829	1,511	5,084	3,470	5,431	9,761	5,290
2555	2,478	5,699	2,302	4,832	1,511	5,132	3,470	5,396	9,761	5,299
2556	2,491	5,725	2,410	4,623	1,508	5,188	3,473	5,415	9,882	5,265

ที่มา: พ.ศ. 2522 - 2544 จากกองสาธารณสุขภูมิภาค สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

พ.ศ. 2546 - 2549 จากสำนักบริหารกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

พ.ศ. 2552 - 2556 จากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

หมายเหตุ: จำนวนประชากร เป็นจำนวนประชากรนอกเขตเทศบาล

พ.ศ. 2542 - 2549 จากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

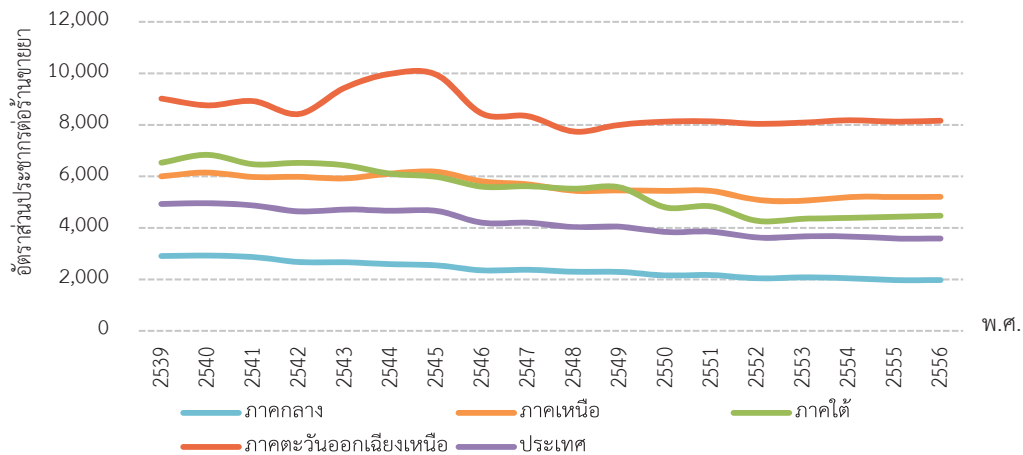
พ.ศ. 2552 จากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

พ.ศ. 2553 - 2556 คำนวณจากจำนวนประชากรกลางปี สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ โดยใช้สัดส่วนประชากรนอกเขตเทศบาลของปีพ.ศ. 2552

สำหรับการกระจายของร้านขายยาระหว่างภูมิภาคต่างๆ พบว่าในปีพ.ศ. 2556 ภาคกลาง (รวมกรุงเทพมหานคร) มีอัตราส่วนประชากรต่อร้านขายยาต่ำที่สุด (1,972:1) รองลงมาคือภาคใต้ (4,470:1) ภาคเหนือ (5,209:1) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (8,162:1) ตามลำดับ ทั้งนี้ความแตกต่างระหว่างภาคกลาง

กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความแตกต่างกันประมาณ 4 เท่า โดยในปีพ.ศ. 2556 มีร้านขายยาทั้งหมด 18,005 แห่ง คิดเป็นอัตราส่วนประชากรต่อร้านขายยา เท่ากับ 3,589:1 หรือมีร้านขายยา 1 แห่ง ต่อประชากรจำนวน 3,589 คน โดยอัตราส่วนดังกล่าวมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างช้าๆ (ภาพที่ 7.20 และตารางที่ 7.25)

ภาพที่ 7.20 แนวโน้มอัตราส่วนประชากรต่อร้านขายยา รายภาค พ.ศ. 2539 - 2556

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.25 แนวโน้มจำนวนร้านขายยาและอัตราส่วนประชากรต่อร้านขายยา รายภาค พ.ศ. 2539 - 2556

พ.ศ.	ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคใต้		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ประเทศ	
	จำนวนร้านขายยา	อัตราส่วนประชากรต่อร้านขายยา	จำนวนร้านขายยา	อัตราส่วนประชากรต่อร้านขายยา	จำนวนร้านขายยา	อัตราส่วนประชากรต่อร้านขายยา	จำนวนร้านขายยา	อัตราส่วนประชากรต่อร้านขายยา	จำนวนร้านขายยา	อัตราส่วนประชากรต่อร้านขายยา
2539	6,644	2,908	1,989	6,004	1,189	6,534	2,303	9,019	12,125	4,931
2540	6,690	2,925	1,958	6,149	1,152	6,837	2,396	8,759	12,196	4,958
2541	6,904	2,869	2,029	5,976	1,237	6,472	2,378	8,923	12,548	4,874
2542	7,465	2,675	2,029	5,984	1,243	6,524	2,536	8,423	13,273	4,639
2543	7,534	2,665	2,045	5,923	1,273	6,430	2,253	9,445	13,105	4,713
2544	7,826	2,590	1,982	6,111	1,354	6,104	2,148	9,986	13,310	4,665
2545	7,895	2,547	1,964	6,180	1,398	5,983	2,166	9,950	13,423	4,660
2546	8,821	2,350	2,087	5,808	1,510	5,601	2,566	8,431	14,984	4,200
2547	8,696	2,373	2,103	5,690	1,507	5,618	2,574	8,339	14,880	4,202
2548	8,960	2,295	2,179	5,444	1,535	5,521	2,751	7,742	15,425	4,032
2549	9,088	2,291	2,179	5,455	1,535	5,576	2,668	8,003	15,470	4,048
2550	9,769	2,154	2,185	5,438	1,799	4,796	2,631	8,127	16,384	3,841
2551	9,782	2,170	2,185	5,435	1,799	4,835	2,631	8,139	16,397	3,855
2552	10,394	2,042	2,332	5,092	2,035	4,274	2,663	8,041	17,424	3,628
2553	10,362	2,078	2,332	5,051	2,035	4,351	2,663	8,087	17,392	3,663
2554	10,433	2,046	2,332	5,197	2,035	4,389	2,663	8,180	17,463	3,675
2555	10,889	1,973	2,332	5,200	2,035	4,430	2,663	8,127	17,919	3,586
2556	10,975	1,972	2,332	5,209	2,035	4,470	2,663	8,162	18,005	3,589

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข

หมายเหตุ: ร้านขายยา หมายถึง ร้านขายยาแผนปัจจุบัน แผนปัจจุบันเฉพาะยาบรรจุเสร็จ และแผนโบราณ

3. ยาและเทคโนโลยีด้านสุขภาพ

ยาและเทคโนโลยีด้านสุขภาพ ได้แก่ ยา เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ทางการแพทย์ในการรักษาพยาบาล มีความสำคัญในการจัดบริการสุขภาพ นอกเหนือจากกำลังคนด้านสุขภาพและสถานบริการสุขภาพ

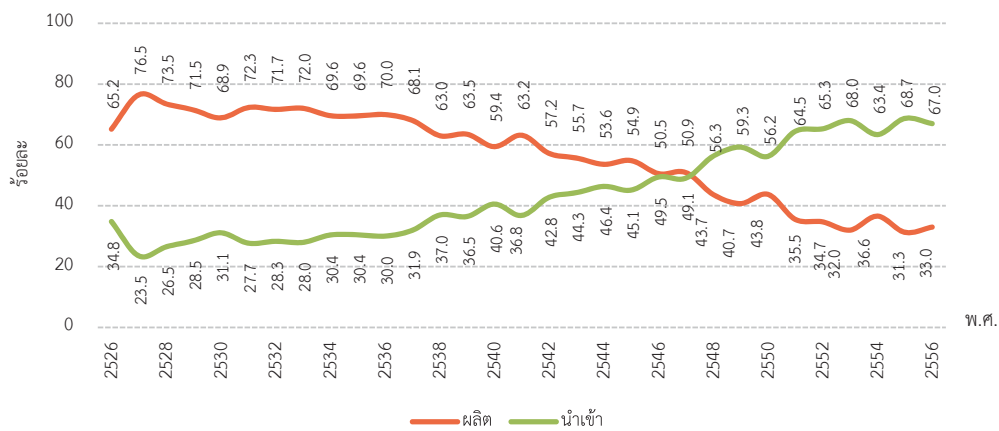
3.1. ยาและเวชภัณฑ์

ยาและเวชภัณฑ์ มีความจำเป็นในการให้บริการสุขภาพ ซึ่งต้องมีคุณภาพได้มาตรฐาน และสามารถกระจายไปยังประชาชนในภูมิภาคต่างๆได้อย่างทั่วถึง ผ่านการผลิตและนำเข้าจากต่างประเทศ

3.1.1 แนวโน้มมูลค่าการผลิตและนำเข้ายาแผนปัจจุบัน

นอกจากการผลิตยาไว้ใช้เองภายในประเทศแล้ว ยังมียาและเวชภัณฑ์ที่ต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศ โดยมูลค่าการผลิตยาและนำเข้ายา มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการนำเข้ายา เพิ่มขึ้นเร็วกว่าการผลิตยา ทำให้สัดส่วนของมูลค่าการผลิตยาลดลงจากร้อยละ 76.5 ในปีพ.ศ. 2527 เหลือร้อยละ 33 ในปีพ.ศ. 2556 ในขณะที่มูลค่าการนำเข้ายาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 23.5 ในปีพ.ศ. 2527 เป็นร้อยละ 67 ในปีพ.ศ. 2556 หรือคิดเป็นประมาณ 2 เท่าของมูลค่าการผลิต (ภาพที่ 7.21 และตารางที่ 7.26)

ภาพที่ 7.21 แนวโน้มร้อยละของมูลค่าการผลิตและนำเข้ายาแผนปัจจุบัน (สำหรับมนุษย์) พ.ศ. 2526 - 2556

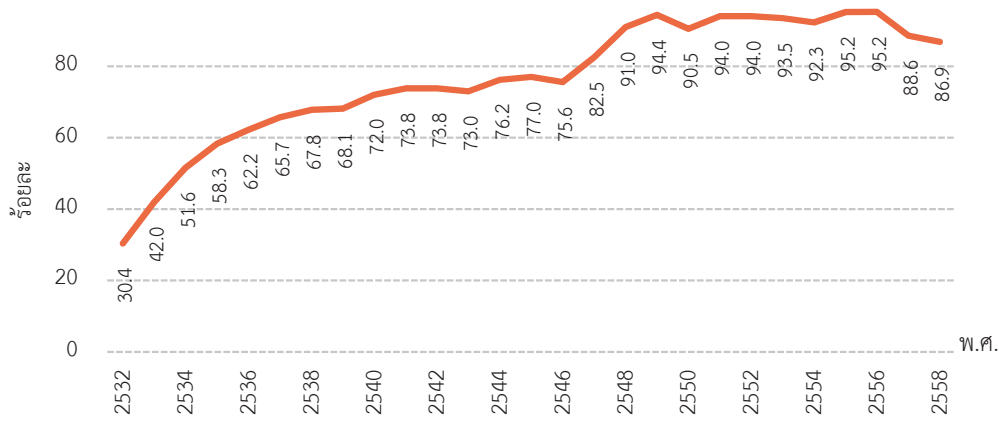
ที่มา: สำนักยา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

3.1.2 แนวโน้มสถานที่ยาที่ได้รับมาตรฐาน

ยาที่ผลิตในประเทศส่วนหนึ่งมาจากโรงงานผลิตยาที่ได้รับการส่งเสริม หลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิต (Good Manufacturing Practice: GMP) ในปีพ.ศ. 2546 กระทรวงสาธารณสุขได้ออกกฎหมายให้โรงงานผลิตยาทุกแห่ง ต้องได้มาตรฐานตามหลักเกณฑ์

วิธีการที่ดีในการผลิต ซึ่งแนวโน้มของสถานที่ยาที่ได้รับมาตรฐาน GMP เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 30.4 ในปีพ.ศ. 2532 เป็นร้อยละ 75.6 ในปีพ.ศ. 2546 และเพิ่มเป็นร้อยละ 95.2 ในปีพ.ศ. 2556 โดยล่าสุดปีพ.ศ. 2558 สถานที่ยาที่ได้รับมาตรฐาน GMP ร้อยละ 86.9 (ภาพที่ 7.22)

ภาพที่ 7.22 แนวโน้มร้อยละของสถานที่ผลิตยาที่ได้ GMP พ.ศ. 2532 - 2558

ที่มา: สำนักยา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ตารางที่ 7.26 มูลค่าการผลิตและนำเข้ายาแผนปัจจุบันสำหรับมนุษย์ (ล้านบาท) พ.ศ. 2532 - 2556

พ.ศ.	มูลค่าผลิตยา (ล้านบาท)	ร้อยละผลิตยา	มูลค่านำเข้ายา (ล้านบาท)	ร้อยละนำเข้ายา	รวมมูลค่าผลิตและนำเข้ายา
2532	8,372.85	71.7	3,307.60	28.3	11,680.45
2533	8,886.02	72.0	3,449.08	28.0	12,335.10
2534	9,657.54	69.6	4,216.41	30.4	13,873.95
2535	10,696.54	69.6	4,682.61	30.4	15,379.15
2536	11,831.03	70.0	5,075.31	30.0	16,906.34
2537	12,969.68	68.1	6,086.63	31.9	19,056.31
2538	15,820.87	63.0	9,276.47	37.0	25,097.34
2539	18,174.43	63.5	10,435.34	36.5	28,609.77
2540	19,591.55	59.4	13,375.57	40.6	32,967.12
2541	16,726.12	63.2	9,739.08	36.8	26,465.20
2542	19,033.94	57.2	14,232.33	42.8	33,266.27
2543	20,995.92	55.7	16,700.35	44.3	37,696.27
2544	23,087.90	53.6	19,967.64	46.4	43,055.53
2545	24,144.56	54.9	19,867.94	45.1	44,012.51
2546	26,586.12	50.5	26,024.87	49.5	52,610.98
2547	31,707.65	50.9	30,545.54	49.1	62,253.19
2548	29,704.78	43.7	38,293.37	56.3	67,998.15
2549	30,910.92	40.7	45,004.55	59.3	75,915.47
2550	41,232.43	43.8	53,000.10	56.2	94,232.53
2551	35,322.85	35.5	64,148.13	64.5	99,470.98
2552	37,525.38	34.7	70,607.22	65.3	108,132.60
2553	46,895.75	32.0	99,660.24	68.0	146,555.99
2554	56,700.99	36.6	98,221.20	63.4	154,922.19
2555	50,548.57	31.3	111,113.00	68.7	161,661.57
2556	52,982.72	33.0	107,590.86	67.0	160,573.58

ที่มา: สำนักยา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

3.2. เทคโนโลยีทางการแพทย์และการสาธารณสุข

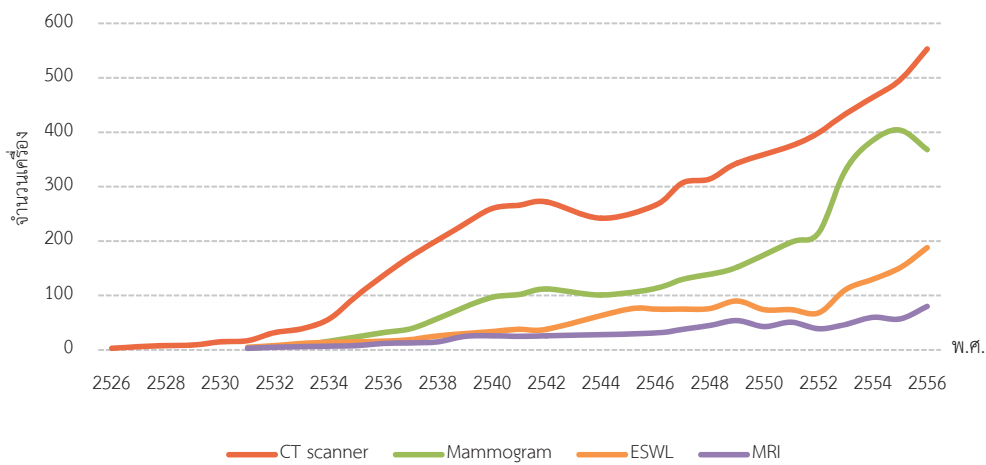
สถานการณ์เทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุขที่สำคัญ จะหมายถึงอุปกรณ์การทางแพทย์ที่สำคัญ โดยเฉพาะที่มีราคาแพง ทั้งในด้านแนวมอเตอร์และการกระจายระหว่างภูมิภาคต่างๆ

3.2.1 แนวมอเตอร์อุปกรณ์การแพทย์ที่สำคัญ

อุปกรณ์เครื่องมือแพทย์ที่สำคัญ มีส่วนในการให้บริการสุขภาพที่จำเป็น ไม่ว่าจะเป็นการวินิจฉัยหรือการรักษาโรค โดยเฉพาะเครื่องมือแพทย์ที่มี

ราคาแพง หากพิจารณาจากแนวมอเตอร์จะพบว่าการเพิ่มขึ้นของเครื่องมือแพทย์ราคาแพงอย่างต่อเนื่อง โดยเครื่องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ (CT-scanner) เพิ่มขึ้นจาก 266 เครื่อง ในปีพ.ศ. 2546 เป็น 553 เครื่อง ในปีพ.ศ. 2556 เช่นเดียวกับเครื่องตรวจจ้องวัยะภายในด้วยสนามแม่เหล็กไฟฟ้า (MRI) เครื่องสลายนิ่ว (ESWL) และเครื่องตรวจมะเร็งเต้านม (Mammogram) (ภาพที่ 7.23) ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนถึงการเติบโตของการลงทุนในด้านบริการสุขภาพ โดยเฉพาะในด้านการรักษาพยาบาล

ภาพที่ 7.23 แนวมอเตอร์จำนวนเครื่องมือทางการแพทย์ราคาแพงของประเทศไทย พ.ศ. 2526 - 2556

ที่มา: วรเดือน จินดาวัฒนะ และคณะ, เครื่องมือแพทย์ราคาแพงในประเทศไทย: การกระจายการใช้และการเข้าถึงบริการ, 2542 พ.ศ.2545-2556 จากรายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ และสำนักวิจัยและเครื่องมือแพทย์ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

3.2.2 การกระจายอุปกรณ์การแพทย์ที่สำคัญ

หากพิจารณาการกระจายของอุปกรณ์การแพทย์ที่สำคัญ ระหว่างภูมิภาคต่างๆ จะพบว่า เครื่องมือแพทย์ราคาแพงส่วนใหญ่ยังกระจุกตัวอยู่ที่กรุงเทพฯ โดยกรุงเทพฯ มีอัตราส่วนเครื่องมือแพทย์ต่อ

ประชากรล้านคน ที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศอยู่ที่ประมาณ 2 - 4 เท่า ตัวอย่างเช่นเครื่อง Mammogram ที่กรุงเทพฯมีมากกว่าค่าเฉลี่ย 4.2 เท่า หรือมากกว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 8 เท่า (ตารางที่ 7.27)

ตารางที่ 7.27 อัตราส่วนเครื่องมือแพทย์ต่อประชากรล้านคนและดัชนีความแตกต่าง (Discrepancy index) รายภาค พ.ศ. 2556

ภาค	จำนวนเครื่องมือแพทย์ต่อประชากรล้านคน				ดัชนีความแตกต่าง (Discrepancy index)			
	ESWL	CT	MRI	Mammogram	ESWL	CT	MRI	Mammogram
กรุงเทพฯ	6.9	26.9	4.6	23.9	2.4	3.1	3.7	4.2
ภูมิภาค	2.5	6.8	0.9	3.9	0.9	0.8	0.7	0.7
กลาง	3.2	12.0	1.0	5.3	1.1	1.4	0.8	0.9
เหนือ	2.4	6.8	0.7	3.5	0.8	0.8	0.6	0.6
ตะวันออกเฉียงเหนือ	2.5	3.3	0.7	2.7	0.9	0.4	0.6	0.5
ใต้	1.6	6.2	1.5	5.1	0.6	0.7	1.2	0.9
ทั่วประเทศ	2.9	8.6	1.2	5.7	1.0	1.0	1.0	1.0

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ (ESWL, MRI) สำนักงานรังสีและเครื่องมือแพทย์ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ (CT, Mammogram)

หากพิจารณาแนวโน้ม ในส่วนของเครื่องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ (CT-scanner) จะพบว่าถึงแม้แนวโน้มของอัตราส่วนต่อประชากรล้านคนของเครื่อง CT-scanner จะเพิ่มขึ้นในทุกภูมิภาค แต่ความแตกต่างระหว่างภูมิภาคก็ยังคงอยู่ โดยกรุงเทพฯ ยังคงมีเครื่อง CT-scanner ที่มากกว่าค่าเฉลี่ยประเทศอยู่ประมาณ 3 - 4 เท่า มาตลอดตั้งแต่ปีพ.ศ. 2542 เป็นต้นมา (ตารางที่ 7.28)

ตารางที่ 7.28 แนวโน้มจำนวนเครื่องเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ และอัตราต่อประชากรล้านคน พ.ศ. 2542 - 2556

พ.ศ.	กรุงเทพฯ		รวมภูมิภาค		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคใต้		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ประเทศ	
	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา	จำนวน	อัตรา
2542	89	15.9	183	3.3	74	5.2	41	3.4	22	2.8	46	2.2	272	4.5
2546	89	13.3	177	3.1	80	5.3	37	3.2	22	2.5	38	1.7	266	4.2
2549	115	20.5	228	4.0	110	7.4	48	4.0	24	2.9	46	2.2	343	5.5
2551	118	20.7	257	4.5	119	7.7	54	4.5	35	4.0	49	2.3	375	5.9
2552	128	22.5	271	4.7	120	8.3	56	4.7	36	4.1	50	2.3	399	6.3
2553	155	27.2	279	4.8	91	5.7	42	3.6	62	7.0	84	3.9	434	6.8
2554	154	27.1	310	5.3	112	7.2	52	4.3	62	6.9	84	3.9	464	7.2
2555	161	28.4	335	5.7	112	7.1	66	5.4	62	6.9	95	4.4	553	7.7
2556	153	26.9	400	6.8	191	12.0	82	6.8	56	6.2	71	3.3	553	8.6

ที่มา: พ.ศ.2542 จาก วงดเดือน จินดาวัดณะ และคณะ เครื่องมือแพทย์ราคาแพงในประเทศไทย: การกระจายการใช้และการเข้าถึงบริการ, 2542 พ.ศ.2546 - 2556 จาก สำนักงานรังสีและเครื่องมือแพทย์ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

4. การเงินการคลังด้านสุขภาพ

ระบบการเงินการคลังสุขภาพ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดระบบบริการสุขภาพ ทั้งในส่วน ของงบประมาณภาครัฐ และการเงินจากภาคเอกชนหรือ ครั้วเรือน ที่จ่ายเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพ

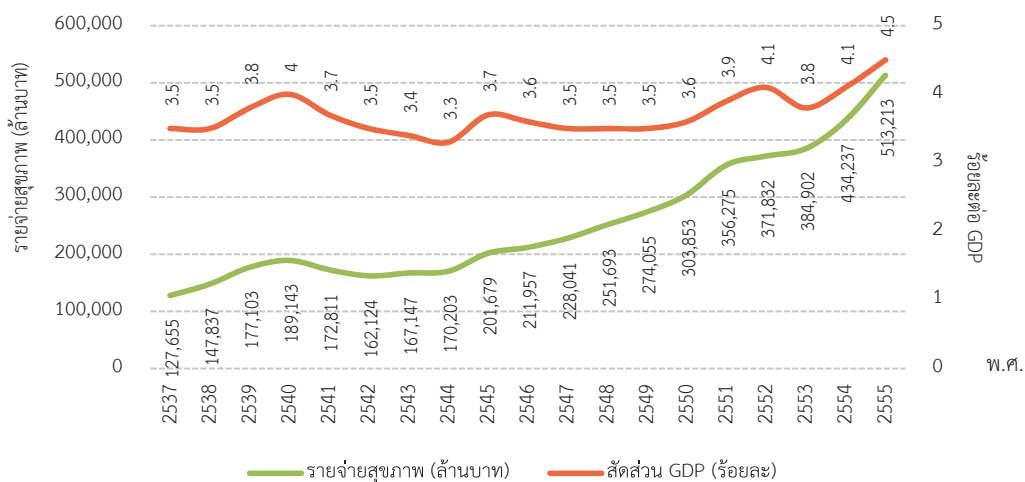
4.1. สถานการณ์และแนวโน้มรายจ่ายสุขภาพ ระดับชาติ

ระบบการเงินการคลังสุขภาพ เป็นการรวบรวม เงินจากแหล่งเงินต่างๆ แล้วนำมาใช้จ่ายในการให้บริการ สุขภาพ ทั้งนี้แหล่งเงินในระบบการเงินการคลัง จะมาจาก ภาครัฐ และภาคเอกชนหรือครัวเรือน แล้วนำไปใช้จ่าย เพื่อการให้บริการในรูปแบบต่างๆ ทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และการรักษาพยาบาล ในส่วนของ ผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน ของสถานบริการสุขภาพประเภท ต่างๆ โดยภาพรวมของระบบการเงินการคลังสุขภาพ จะ สะท้อนมาในรูปของรายจ่ายสุขภาพระดับประเทศ ที่เป็น ผลรวมมาจากรายจ่ายสุขภาพของภาครัฐและภาคเอกชน หรือครัวเรือน

4.1.1 แนวโน้มรายจ่ายสุขภาพ

แนวโน้มรายจ่ายสุขภาพในภาพรวม ระดับประเทศ มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นจาก 127,655 ล้านบาท (2,160 บาทต่อคน) ในปีพ.ศ. 2537 เป็น 513,213 ล้านบาท (7,962 บาทต่อคน) ในปีพ.ศ. 2555 หรือเพิ่มขึ้น ประมาณ 4 เท่า โดยร้อยละของรายจ่ายสุขภาพ เมื่อเทียบกับมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) คิดเป็นร้อยละ 3.5 ของ GDP ในปีพ.ศ. 2537 แล้วเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ เป็นร้อยละ 4.5 ของ GDP ในปีพ.ศ. 2555 ทั้งนี้สัดส่วนรายจ่ายสุขภาพ ที่เป็นภาครัฐ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 45 ในปีพ.ศ. 2537 เป็น ร้อยละ 76 ในปีพ.ศ. 2555 ในขณะที่สัดส่วนรายจ่าย สุขภาพที่เป็นภาคเอกชน ลดลงจากร้อยละ 55 ในปีพ.ศ. 2537 เหลือร้อยละ 24 ในปีพ.ศ. 2555 ซึ่งเป็นผลมาจาก นโยบายขยายการประกันสุขภาพไปสู่ประชากรเฉพาะ กลุ่ม (ผู้สูงอายุ เด็กต่ำกว่า 12 ปี ผู้พิการ เป็นต้น) และการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าตั้งแต่ปีพ.ศ. 2545 ที่ทำให้ภาครัฐมีบทบาทต่อรายจ่ายสุขภาพมากขึ้นอย่าง ต่อเนื่อง (ภาพที่ 7.24 - 7.26 และตารางที่ 7.29)

ภาพที่ 7.24 แนวโน้มรายจ่ายสุขภาพ และร้อยละของรายจ่ายสุขภาพต่อ GDP พ.ศ. 2537 - 2555

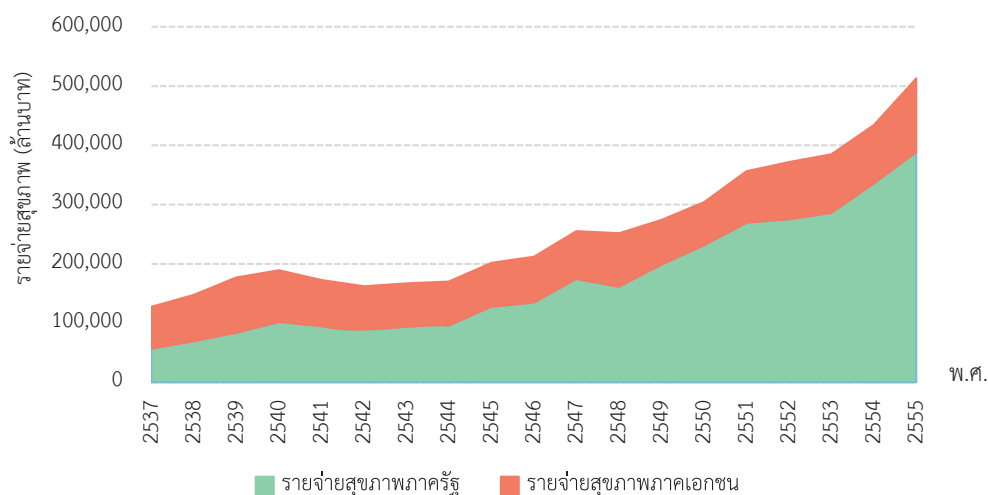
ที่มา: บัญชีรายจ่ายสุขภาพแห่งชาติของประเทศไทย พ.ศ. 2555 สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ

ตารางที่ 7.29 แนวโน้มรายจ่ายสุขภาพ สัดส่วนต่อ GDP รายจ่ายสุขภาพภาครัฐและภาคเอกชน และรายจ่ายสุขภาพต่อคนต่อปี พ.ศ. 2537 - 2555

พ.ศ.	รายจ่ายสุขภาพทั้งหมด (ล้านบาท)	สัดส่วนต่อ GDP (ร้อยละ)	รายจ่ายสุขภาพภาครัฐ (ล้านบาท)	รายจ่ายสุขภาพภาคเอกชน (ล้านบาท)	สัดส่วนรายจ่ายภาครัฐ (ร้อยละ)	สัดส่วนรายจ่ายภาคเอกชน (ร้อยละ)	รายจ่ายต่อคนต่อปี (บาท)
2537	127,655	3.5	56,885	70,771	45	55	2,160
2538	147,837	3.5	69,407	78,430	47	53	2,486
2539	177,103	3.8	83,522	93,580	47	53	2,946
2540	189,143	4	101,937	87,206	54	46	3,110
2541	172,811	3.7	94,656	78,155	55	45	2,811
2542	162,124	3.5	88,941	73,183	55	45	2,629
2543	167,147	3.4	93,774	73,372	56	44	2,701
2544	170,203	3.3	95,778	74,424	56	44	2,732
2545	201,679	3.7	127,534	74,146	63	37	3,211
2546	211,957	3.6	134,670	77,288	64	36	3,354
2547	228,041	3.5	174,459	80,582	65	35	3,680
2548	251,693	3.5	161,282	90,411	64	36	4,032
2549	274,055	3.5	198,407	75,648	72	28	4,362
2550	303,853	3.6	231,034	72,819	76	24	4,820
2551	356,275	3.9	269,323	86,952	76	24	5,620
2552	371,832	4.1	274,987	96,845	74	26	5,853
2553	384,902	3.8	285,934	98,969	74	26	6,026
2554	434,237	4.1	335,519	98,719	77	23	6,777
2555	513,213	4.5	388,939	124,274	76	24	7,962

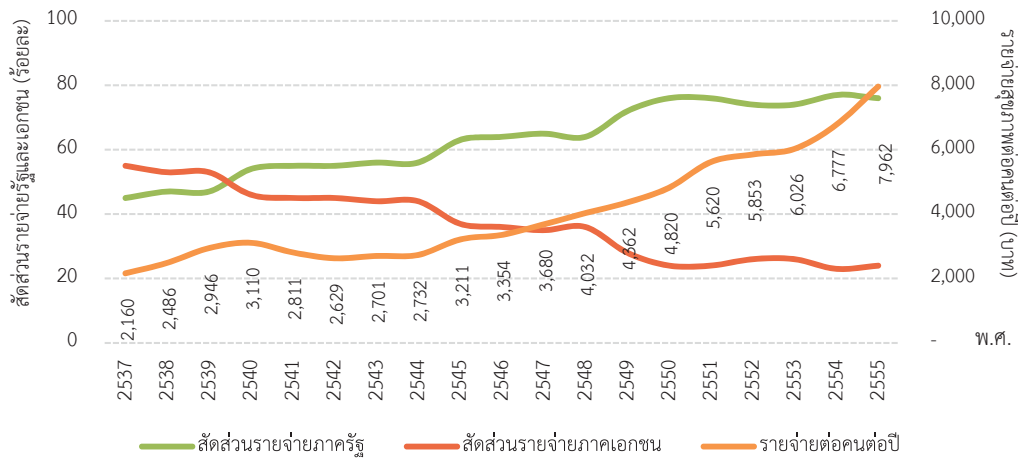
ที่มา: บัญชีรายจ่ายสุขภาพแห่งชาติของประเทศไทย พ.ศ. 2555 สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ

ภาพที่ 7.25 แนวโน้มรายจ่ายสุขภาพภาครัฐ และรายจ่ายสุขภาพภาคเอกชน พ.ศ. 2537 - 2555

ที่มา: บัญชีรายจ่ายสุขภาพแห่งชาติของประเทศไทย พ.ศ. 2555 สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ

ภาพที่ 7.26 แนวโน้มรายจ่ายสุขภาพต่อคนต่อปี และสัดส่วนรายจ่ายสุขภาพภาครัฐและเอกชน พ.ศ. 2537 - 2555

ที่มา: บัญชีรายจ่ายสุขภาพแห่งชาติของประเทศไทย พ.ศ. 2555 สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ

4.2. แหล่งทุนของการคลังสุขภาพ

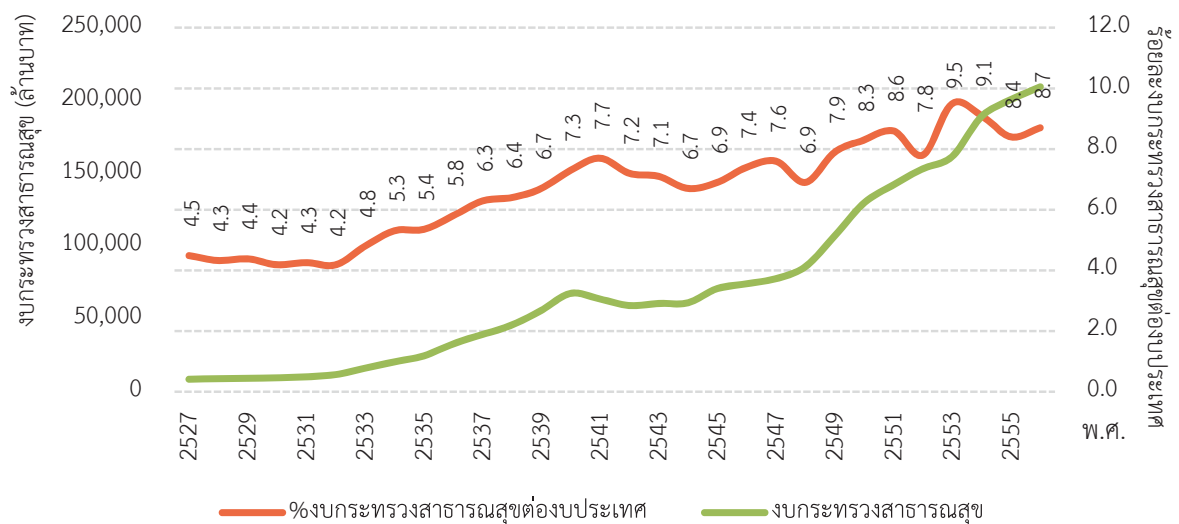
แหล่งทุนของการคลังสุขภาพ ประกอบด้วย รายจ่ายสุขภาพภาครัฐ และรายจ่ายสุขภาพภาคเอกชน และครัวเรือน

4.2.1 รายจ่ายสุขภาพภาครัฐ

รายจ่ายสุขภาพภาครัฐ นับว่ามีส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางของเงินการคลังสุขภาพ

ของประเทศ โดยงบประมาณในภาพรวมของกระทรวงสาธารณสุข (รวมงบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า) มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากประมาณ 8,600 ล้านบาทในปีพ.ศ. 2527 เป็นกว่า 200,000 ล้านบาทในปีพ.ศ. 2556 หรือเพิ่มจากร้อยละ 4.5 ของงบประมาณประเทศ เป็นร้อยละ 8.7 ของงบประมาณประเทศ (ภาพที่ 7.27 และตารางที่ 7.30)

ภาพที่ 7.27 แนวโน้มงบประมาณกระทรวงสาธารณสุข และสัดส่วนต่องบประมาณของประเทศ พ.ศ. 2527 - 2556

ที่มา: สำนักงบประมาณ กระทรวงการคลัง

ตารางที่ 7.30 แนวโน้มงบประมาณกระทรวงสาธารณสุข และงบประมาณของประเทศ พ.ศ. 2527 - 2556

ปี งบประมาณ	งบประมาณ กระทรวงสาธารณสุข (ล้านบาท)	งบประมาณ ประเทศ (ล้านบาท)	ร้อยละงบประมาณ กระทรวงสาธารณสุขต่อ งบประมาณประเทศ	งบประมาณ ด้านสุขภาพ (ล้านบาท)	ร้อยละงบประมาณ ด้านสุขภาพต่อ งบประมาณประเทศ
2527	8,617.6	192,000	4.5	9,039.1	4.7
2528	9,044.3	209,000	4.3	9,537.5	4.6
2529	9,274.7	211,650	4.4	9,762.3	4.6
2530	9,525.1	227,500	4.2	10,051.1	4.4
2531	10,372.5	243,500	4.3	10,959.5	4.5
2532	11,733.1	280,500	4.2	12,447.9	4.4
2533	16,225.1	335,000	4.8	18,046.8	5.4
2534	20,568.6	387,500	5.3	22,705.9	5.6
2535	24,640.4	460,400	5.4	27,238.2	5.9
2536	32,898.1	560,000	5.8	36,549.6	6.5
2537	39,318.7	625,000	6.3	44,335.0	7.1
2538	45,832.6	715,000	6.4	52,372.7	7.3
2539	55,861.2	832,000	6.7	63,452.2	7.6
2540	67,574.3	925,000	7.3	72,406.0	7.8
2541	63,705.1	830,000	7.7	66,455.2	8.0
2542	59,227.3	825,000	7.2	62,546.3	7.6
2543	60,641.0	860,000	7.1	65,209.9	7.6
2544	61,097.2	910,000	6.7	66,254.3	7.3
2545	70,923.2	1,023,000	6.9	72,769.7	7.1
2546	74,133.9	999,900	7.4	78,224.2	7.8
2547	77,720.7	1,028,000	7.6	83,786.6	8.1
2548	85,914.4	1,250,000	6.9	88,292.3	7.1
2549	107,100.8	1,360,000	7.9	117,005.3	8.6
2550	129,683.3	1,566,200	8.3	148,739.6	9.5
2551	142,113.6	1,660,000	8.6	154,140.4	9.3
2552	153,133.8	1,951,700	7.8	169,633.2	8.7
2553	161,530.4	1,700,000	9.5	178,852.7	10.5
2554	189,059.9	2,070,060	9.1	209,848.0	10.1
2555	200,530.4	2,380,000	8.4	220,411.3	9.3
2556	209,426.5	2,400,000	8.7	254,793.5	10.6

ที่มา: สำนักงบประมาณ

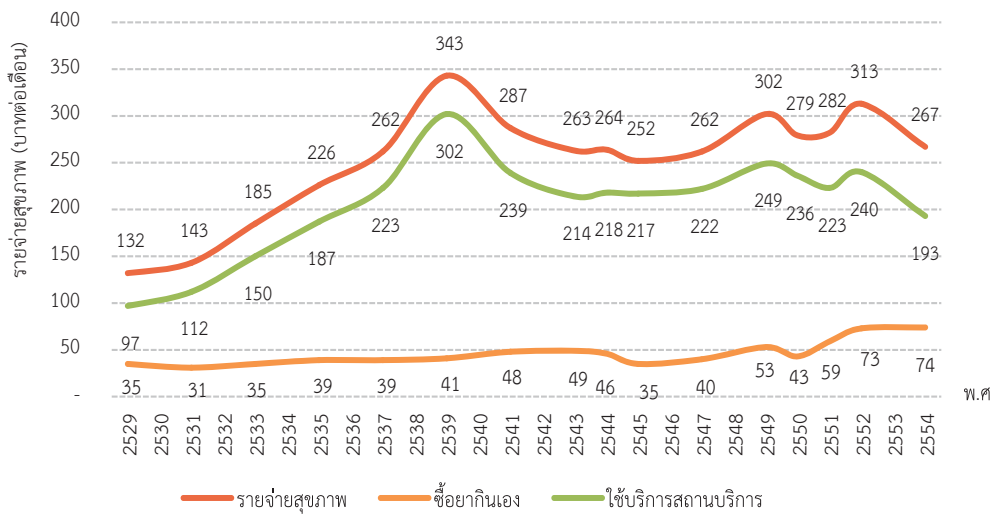
หมายเหตุ: พ.ศ. 2538 - 2556 งบประมาณกระทรวงสาธารณสุข รวมงบกองทุนหลักประกันสุขภาพ

4.2.2 รายจ่ายสุขภาพภาคเอกชนและครัวเรือน

นอกเหนือจากรายจ่ายสุขภาพภาครัฐแล้ว รายจ่ายสุขภาพของภาคเอกชนหรือครัวเรือน ก็มีความสำคัญเช่นกัน ทั้งนี้หากรัฐให้การสนับสนุนระบบการเงินการคลังสุขภาพได้อย่างเพียงพอ รายจ่ายสุขภาพของภาคครัวเรือนที่ต้องจ่ายเมื่อไปใช้บริการจะไม่สูงมากนัก เป็นการช่วยลดภาระรายจ่ายสุขภาพของภาคครัวเรือนลงได้

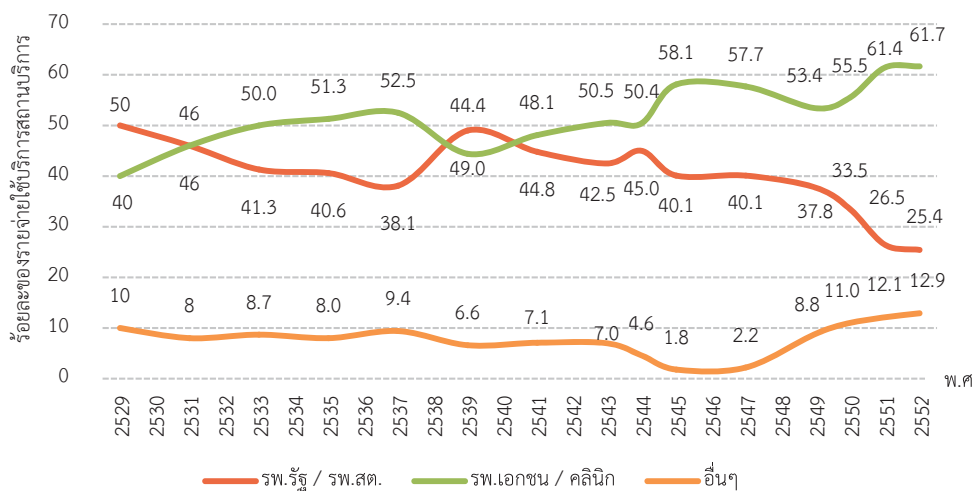
จากข้อมูลรายจ่ายสุขภาพของครัวเรือน พบว่าแนวโน้มรายจ่ายของครัวเรือนที่จ่ายเพื่อใช้บริการสุขภาพเพิ่มขึ้นระหว่างปีพ.ศ. 2529-2539 แล้วลดลงในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจปีพ.ศ. 2541-2543 และหลังจากมีระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าปีพ.ศ. 2545 ก็พบว่ารายจ่ายสุขภาพของครัวเรือนอยู่ในระดับที่ค่อนข้างคงที่ ระหว่าง 250 - 300 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน โดยส่วนใหญ่จ่ายเมื่อไปใช้บริการสถานบริการสุขภาพ (ภาพที่ 7.28)

ภาพที่ 7.28 แนวโน้มรายจ่ายสุขภาพของครัวเรือน รายจ่ายจากการซื้อยาकिनเอง และรายจ่ายจากการใช้บริการสถานบริการสาธารณสุข พ.ศ. 2529 - 2554

ที่มา: รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 7.29 แนวโน้มสัดส่วนรายจ่ายจากการใช้บริการ รพ.รัฐ/รพ.สต. รพ.เอกชน/คลินิกและอื่นๆ พ.ศ. 2529 - 2552

ที่มา: รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ทั้งนี้รายจ่ายเพื่อใช้บริการสถานบริการสุขภาพหลังปีพ.ศ. 2545 มีแนวโน้มที่ลดลงในส่วนของค่าใช้จ่ายที่สถานบริการของรัฐ ในขณะที่รายจ่ายเพื่อใช้บริการที่โรงพยาบาลหรือคลินิกเอกชนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ทำให้สัดส่วนรายจ่ายเมื่อใช้บริการที่สถานบริการของรัฐลดลง

อย่างต่อเนื่อง (ภาพที่ 7.29 และตารางที่ 7.31) จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนว่า ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าช่วยลดการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายสุขภาพของครัวเรือน และช่วยลดรายจ่ายของครัวเรือนในการใช้บริการสถานบริการสุขภาพของรัฐอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 7.31 แนวโน้มรายจ่ายสุขภาพของครัวเรือน รายจ่ายจากการซื้อยากินเอง และรายจ่ายจากการใช้บริการสถานบริการสาธารณสุข พ.ศ. 2529 - 2554

พ.ศ.	รายจ่ายสุขภาพ		ซื้อยากินเอง		ใช้บริการสถานบริการ		รพ.รัฐ/รพ.สต.		รพ.เอกชน/คลินิก		อื่นๆ	
	บาท	% ต่อรายจ่ายอุปโภคบริโภค	บาท	% ต่อรายจ่ายสุขภาพ	บาท	% ต่อรายจ่ายสุขภาพ	บาท	% ต่อรายจ่ายสถานบริการ	บาท	% ต่อรายจ่ายสถานบริการ	บาท	% ต่อรายจ่ายสถานบริการ
2529	132	3.8	35	26.5	97	73.5	48	50.0	39	40.0	10	10.0
2531	143	3.9	31	21.7	112	78.3	52	46.0	51	46.0	9	8.0
2533	185	3.7	35	18.9	150	81.1	62	41.3	75	50.0	13	8.7
2535	226	3.8	39	17.3	187	82.7	76	40.6	96	51.3	15	8.0
2537	262	3.9	39	14.9	223	85.1	85	38.1	117	52.5	21	9.4
2539	343	4.2	41	11.9	302	88.0	148	49.0	134	44.4	20	6.6
2541	287	3.2	48	16.7	239	83.3	107	44.8	115	48.1	17	7.1
2543	263	3.1	49	18.6	214	81.4	91	42.5	108	50.5	15	7.0
2544	264	3.0	46	17.4	218	82.6	98	45.0	110	50.4	10	4.6
2545	252	2.6	35	13.9	217	86.1	87	40.1	126	58.1	4	1.8
2547	262	2.4	40	15.3	222	84.7	89	40.1	128	57.7	5	2.2
2549	302	2.4	53	17.5	249	82.5	94	37.8	133	53.4	22	8.8
2550	279	2.2	43	15.4	236	84.6	79	33.5	131	55.5	26	11.0
2551	282	2.0	59	20.9	223	79.1	59	26.5	137	61.4	27	12.1
2552	313	2.2	73	23.3	240	76.7	61	25.4	148	61.7	31	12.9
2554	267	1.7	74	27.8	193	72.2

ที่มา: รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

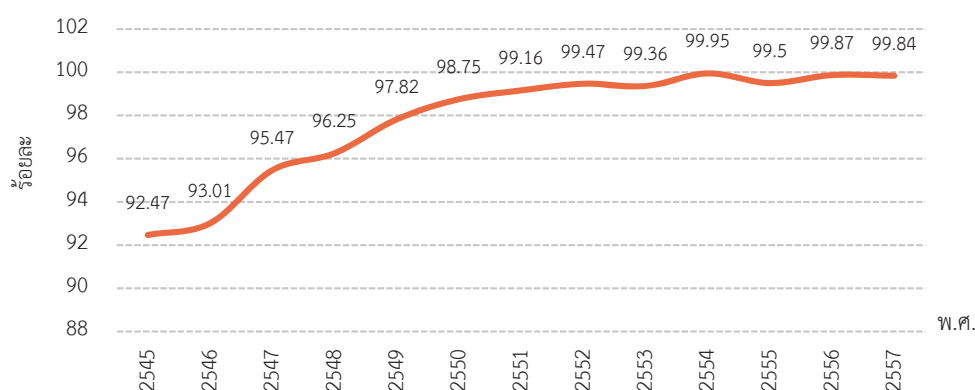
5. การเข้าถึงบริการสุขภาพ

5.1. ความครอบคลุมหลักประกันสุขภาพ

ความครอบคลุมของการมีหลักประกันสุขภาพของคนไทยเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง หลังจากการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าตั้งแต่ปีพ.ศ. 2545 โดยมีความครอบคลุมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 92.47 ในปีพ.ศ. 2545

เป็นร้อยละ 99.84 ในปีพ.ศ. 2557 โดยมีสิทธิประกันสุขภาพถ้วนหน้า 48.31 ล้านคน สิทธิประกันสังคม 11.07 ล้านคน และสิทธิสวัสดิการข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ 4.84 ล้านคน (ภาพที่ 7.30 และ ตารางที่ 7.32)

ภาพที่ 7.30 แนวโน้มร้อยละความครอบคลุมของการมีหลักประกันสุขภาพของประชาชนไทย พ.ศ. 2545 - 2557

ที่มา: รายงานการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ประจำปีงบประมาณ 2557

ตารางที่ 7.32 จำนวนประชากรไทยจำแนกตามสิทธิการรักษาพยาบาล (ล้านคน) ปีงบประมาณ 2548 - 2557

ประเภทสิทธิ	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557
ประกันสุขภาพถ้วนหน้า	47.34	47.54	46.67	46.95	47.56	47.73	48.12	48.62	48.61	48.31
ประกันสังคม	8.74	9.20	9.58	9.84	9.62	9.90	10.17	10.33	10.77	11.07
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4.15	4.06	5.13	5.00	4.96	4.92	4.96	4.97	4.98	4.84
พนักงานส่วนท้องถิ่น	-	-	-	-	-	-	-	-	0.10	0.58
อื่นๆ (1)	0.22	0.23	0.24	0.24	0.23	0.52	0.64	0.61	0.49	0.56
ผู้ที่ยังไม่ลงทะเบียนสิทธิ	2.36	1.36	0.78	0.52	0.33	0.41	0.03	0.06	0.08	0.11
รวมผู้มีสิทธิหลักประกันสุขภาพ	62.81	62.39	62.41	62.55	62.70	63.47	63.92	64.59	65.04	65.46
บุคคลรอพิสูจน์สถานะ (2)	0.00	0.45	0.90	1.16	1.44	1.35	1.20	0.79	0.62	0.21
คนไทยในต่างประเทศ	0.06	0.06	0.06	0.06	0.01	0.02	0.02	0.01	0.02	0.02
คนต่างด้าว	0.27	0.28	0.30	0.31	0.32	0.18	0.11	0.11	0.12	0.19
รวมประชากรอื่นๆ	0.34	0.80	1.25	1.52	1.78	1.54	1.32	0.91	0.77	0.42
รวมประชากรทั้งหมด	63.15	63.19	63.66	64.07	64.47	65.01	65.24	65.50	65.75	65.88

ที่มา: รายงานการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ประจำปีงบประมาณ 2557

หมายเหตุ: (1) ได้แก่ ข้าราชการการเมือง ทหารผ่านศึก ครูเอกชน และบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ

(2) ได้แก่ บุคคลที่ตาย หายสาบสูญ/ไม่พบตัวตน เลขบัตรประชาชนซ้ำซ้อน สิทธิคนไทยในต่างประเทศ รหัสบัตรประชาชนไม่ถูกต้อง ย้ายไปจังหวัดอื่น และคนต่างด้าว

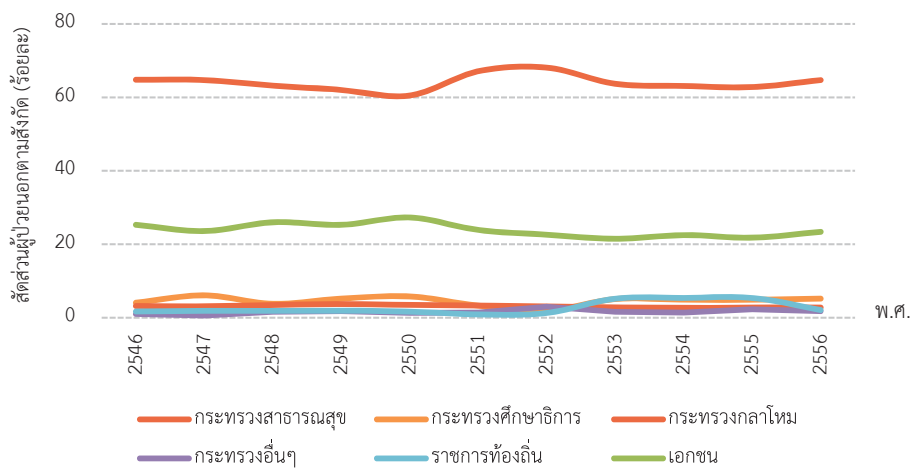
5.2. การใช้บริการผู้ป่วยนอก

การใช้บริการผู้ป่วยนอก เป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนถึงการเข้าถึงบริการสุขภาพ โดยมีข้อมูลได้แก่ สัดส่วนของผู้ป่วยนอกจำแนกตามสังกัด อัตราการใช้บริการผู้ป่วยนอกต่อประชากร จำแนกตามภาค และสัดส่วนผู้ป่วยนอกจำแนกตามระดับของโรงพยาบาล

5.2.1 แนวโน้มสัดส่วนผู้ป่วยนอก จำแนกตามสังกัด

สัดส่วนผู้ป่วยนอกจำแนกตามสังกัดระหว่างปีพ.ศ. 2546 - 2556 มีความเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก โดยกระทรวงสาธารณสุขมีสัดส่วนผู้ป่วยนอกประมาณร้อยละ 60 - 65 ของผู้ป่วยนอกทั้งหมด รองลงมาคือโรงพยาบาลเอกชน ร้อยละ 20-25 กระทรวงศึกษาธิการ ร้อยละ 5 และกระทรวงกลาโหม ร้อยละ 3 (ภาพที่ 7.31 และตารางที่ 7.33)

ภาพที่ 7.31 แนวโน้มสัดส่วนผู้ป่วยนอก (ร้อยละ) จำแนกตามสังกัด พ.ศ. 2546 - 2556

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.33 แนวโน้มจำนวนครั้งผู้ป่วยนอกและสัดส่วนผู้ป่วยนอก (ร้อยละ) จำแนกตามสังกัด พ.ศ. 2546 - 2556

พ.ศ.	กระทรวงสาธารณสุข		กระทรวงศึกษาธิการ		กระทรวงกลาโหม		กระทรวงอื่นๆ และองค์กรอิสระ		ราชการท้องถิ่น		เอกชน	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
2546	79,223,461	64.8	4,997,757	4.1	3,864,533	3.2	1,190,934	1.0	2,135,787	1.7	30,932,293	25.3
2547	80,596,859	64.7	7,532,728	6.1	3,884,789	3.1	803,689	0.6	2,322,571	1.9	29,346,824	23.6
2548	85,723,497	63.2	5,192,255	3.8	4,719,595	3.5	2,181,956	1.6	2,539,939	1.9	35,299,555	26.0
2549	88,736,562	62.0	7,375,330	5.2	5,356,782	3.7	2,608,460	1.8	2,712,092	1.9	36,254,594	25.3
2550	94,954,490	60.5	9,051,327	5.8	5,451,341	3.5	2,040,963	1.3	2,646,837	1.7	42,881,551	27.3
2551	101,720,028	67.1	4,953,044	3.3	5,051,368	3.3	2,110,643	1.4	1,398,168	0.9	36,274,868	23.9
2552	96,331,173	68.1	2,723,950	1.9	4,362,852	3.1	4,229,922	3.0	1,859,547	1.3	32,044,002	22.6
2553	109,083,353	63.7	8,821,253	5.1	4,756,631	2.8	2,788,414	1.6	8,946,269	5.2	36,916,177	21.5
2554	110,895,499	63.1	8,615,429	4.9	4,804,399	2.7	2,427,801	1.4	9,542,362	5.4	39,516,947	22.5
2555	111,714,075	62.8	8,799,628	4.9	4,894,940	2.8	4,025,960	2.3	9,608,247	5.4	38,802,979	21.8
2556	117,899,596	64.7	9,400,558	5.2	5,107,363	2.8	3,309,597	1.8	3,736,588	2.1	42,675,238	23.4

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

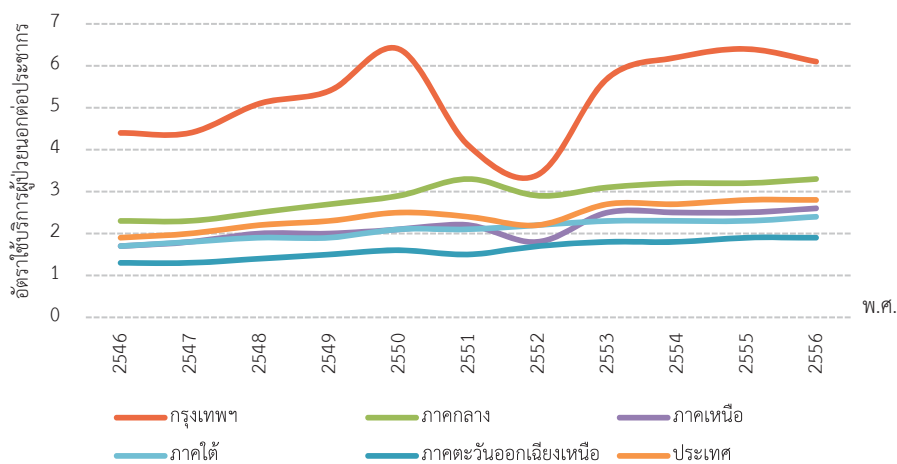
หมายเหตุ: เฉพาะสถานพยาบาลที่มีรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน

5.2.2 แนวโน้มอัตราการใช้บริการผู้ป่วยนอก รายภาค

อัตราการใช้บริการผู้ป่วยนอกต่อประชากร จะช่วยสะท้อนการเข้าถึงบริการสุขภาพ หากภาวะการเจ็บป่วยไม่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้อัตราการให้บริการผู้ป่วยนอกในภาพรวมระดับประเทศ มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นจาก 1.9 ครั้งต่อคนต่อปี ในปีพ.ศ. 2546 เป็น 2.8 ครั้งต่อคนต่อปีในปีพ.ศ. 2556 ในขณะที่แต่ละภาคก็มีอัตราการให้บริการเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยกรุงเทพฯเพิ่มขึ้นจาก 4.4 ครั้งต่อคนต่อปีในปีพ.ศ. 2546 เป็น 6.1 ครั้งต่อคนต่อปีในปีพ.ศ. 2556 ภาคกลางเพิ่มขึ้นจาก 2.3 ครั้งต่อคนต่อปีใน

ปีพ.ศ. 2546 เป็น 3.3 ครั้งต่อคนต่อปีในปีพ.ศ. 2556 ภาคเหนือเพิ่มขึ้นจาก 1.7 ครั้งต่อคนต่อปีในปีพ.ศ. 2546 เป็น 2.6 ครั้งต่อคนต่อปีในปีพ.ศ. 2556 ภาคใต้เพิ่มขึ้นจาก 1.7 ครั้งต่อคนต่อปีในปีพ.ศ. 2546 เป็น 2.4 ครั้งต่อคนต่อปีในปีพ.ศ. 2556 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มขึ้นจาก 1.3 ครั้งต่อคนต่อปีในปีพ.ศ. 2546 เป็น 1.9 ครั้งต่อคนต่อปีในปีพ.ศ. 2556 โดยความแตกต่างระหว่างกรุงเทพฯ กับภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ที่ประมาณ 3 เท่า ในปีพ.ศ. 2556 (ภาพที่ 7.32 และ ตารางที่ 7.34)

ภาพที่ 7.32 แนวโน้มอัตราการให้บริการผู้ป่วยนอก (จำนวนครั้งผู้ป่วยนอกต่อประชากร) รายภาค พ.ศ. 2546 - 2556

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.34 แนวโน้มอัตราการให้บริการผู้ป่วยนอก (จำนวนครั้งผู้ป่วยนอกต่อประชากร) รายภาค พ.ศ. 2546 - 2556

ปีงบประมาณ	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ประเทศ
2546	4.4	2.3	1.7	1.7	1.3	1.9
2547	4.4	2.3	1.8	1.8	1.3	2.0
2548	5.1	2.5	2.0	1.9	1.4	2.2
2549	5.4	2.7	2.0	1.9	1.5	2.3
2550	6.4	2.9	2.1	2.1	1.6	2.5
2551	4.1	3.3	2.2	2.1	1.5	2.4
2552	3.4	2.9	1.8	2.2	1.7	2.2
2553	5.7	3.1	2.5	2.3	1.8	2.7
2554	6.2	3.2	2.5	2.3	1.8	2.7
2555	6.4	3.2	2.5	2.3	1.9	2.8
2556	6.1	3.3	2.6	2.4	1.9	2.8

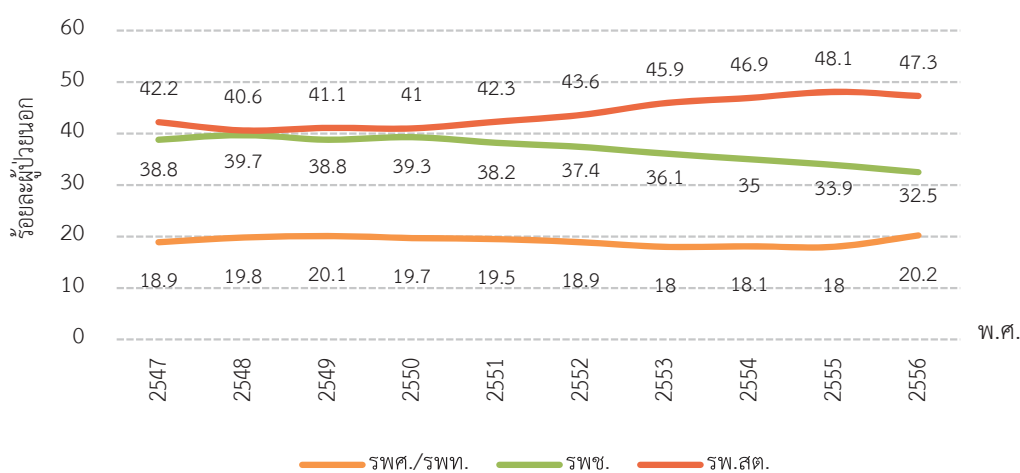
ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข, สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

5.2.3 แนวโน้มสัดส่วนผู้ป่วยนอก จำแนกตามระดับของสถานบริการ

สำหรับสัดส่วนผู้ป่วยนอก จำแนกตามระดับของสถานบริการสุขภาพ ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลทั่วไป/โรงพยาบาลศูนย์ ระหว่างปีพ.ศ. 2547 - 2556 พบว่าสัดส่วนของผู้ป่วยนอกมากที่สุดที่ รพ.สต. และมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 42.2 ในปีพ.ศ. 2547 เป็นร้อยละ 47.3 ในปีพ.ศ. 2556 โดยมีจำนวนผู้ป่วยนอก 100 ล้านครั้ง ในปีพ.ศ. 2556 ในขณะที่ผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลชุมชนอยู่ร้อยละ 32.5 ใน

ปีพ.ศ. 2556 ลดลงจากร้อยละ 38.8 ในปีพ.ศ. 2547 และผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลทั่วไป/โรงพยาบาลศูนย์ อยู่ที่ร้อยละ 20.2 ในปีพ.ศ. 2556 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 18.9 ในปีพ.ศ. 2547 (ภาพที่ 7.33 และ ตารางที่ 7.35) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงว่าผู้ป่วยนอกส่วนใหญ่ อยู่ที่สถานบริการระดับปฐมภูมิ ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากการส่งผู้ป่วยโรคเรื้อรังให้กลับไปรักษาอย่างต่อเนื่องที่สถานบริการระดับปฐมภูมิใกล้บ้านที่มากขึ้น

ภาพที่ 7.33 แนวโน้มสัดส่วนผู้ป่วยนอก จำแนกตามระดับของสถานบริการ พ.ศ. 2547 - 2556

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.35 แนวโน้มจำนวนและสัดส่วนผู้ป่วยนอก จำแนกตามระดับของสถานบริการ พ.ศ. 2547 - 2556

ปี	จำนวนผู้ป่วยนอก (ครั้ง)			สัดส่วน (ร้อยละ)		
	รพ.ศ./รพท.	รพช.	รพ.สต./สสช.	รพ.ศ./รพท.	รพช.	รพ.สต./สสช.
2547	27,129,794	55,620,315	60,425,319	18.9	38.8	42.2
2548	29,340,879	58,890,377	60,247,307	19.8	39.7	40.6
2549	29,794,219	57,383,933	60,882,366	20.1	38.8	41.1
2550	30,606,262	61,270,390	63,877,165	19.7	39.3	41.0
2551	33,255,645	65,188,762	72,170,921	19.5	38.2	42.3
2552	30,686,999	60,670,959	70,753,954	18.9	37.4	43.6
2553	34,130,266	68,204,484	86,833,322	18.0	36.1	45.9
2554	35,788,271	69,177,246	92,701,014	18.1	35.0	46.9
2555	36,721,273	68,997,747	97,893,962	18.0	33.9	48.1
2556	42,887,513	68,956,078	100,305,204	20.2	32.5	47.3

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข, สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

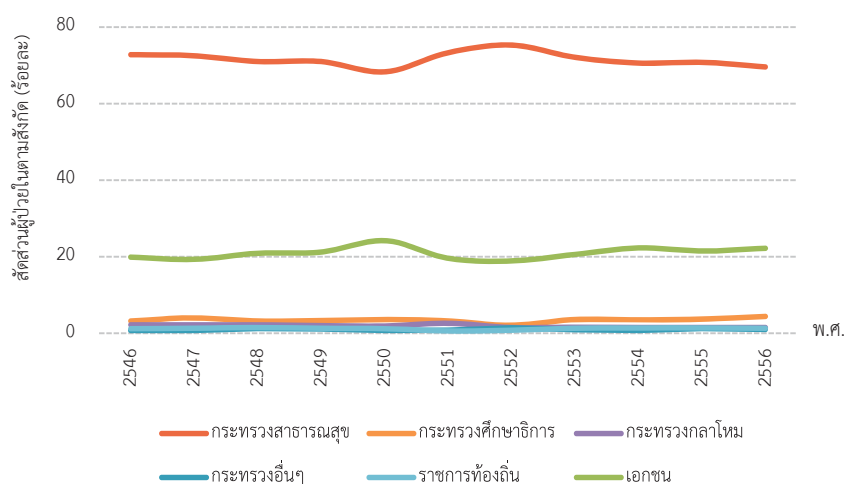
5.3. การให้บริการผู้ป่วยใน

การให้บริการผู้ป่วยใน เป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนถึง การเข้าถึงบริการสุขภาพ โดยมีข้อมูลได้แก่ สัดส่วนของ ผู้ป่วยในจำแนกตามสังกัด และอัตราการให้บริการผู้ป่วย ในต่อประชากร จำแนกตามภาค

5.3.1 แนวโน้มสัดส่วนผู้ป่วยใน จำแนก ตามสังกัด

สัดส่วนผู้ป่วยในจำแนกตามสังกัด ระหว่างปี พ.ศ. 2546 - 2556 มีความเปลี่ยนแปลงไม่ มากนัก โดยกระทรวงสาธารณสุขมีสัดส่วนผู้ป่วยใน ประมาณร้อยละ 70 - 75 ของผู้ป่วยในทั้งหมด รองลงมา คือ โรงพยาบาลเอกชน ร้อยละ 20 - 25 กระทรวงศึกษาธิการ ร้อยละ 4 และกระทรวงกลาโหม ร้อยละ 1.5 (ภาพที่ 7.34 และตารางที่ 7.36)

ภาพที่ 7.34 แนวโน้มสัดส่วนผู้ป่วยใน (ร้อยละ) จำแนกตามสังกัด พ.ศ. 2546 - 2556

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.36 แนวโน้มจำนวนและสัดส่วนผู้ป่วยใน จำแนกตามสังกัด พ.ศ. 2546 - 2556

พ.ศ.	กระทรวงสาธารณสุข		กระทรวงศึกษาธิการ		กระทรวงกลาโหม		กระทรวงอื่นๆ และองค์กรอิสระ		ราชการท้องถิ่น		เอกชน	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
2546	6,084,001	72.8	270,531	3.2	182,478	2.2	56,846	0.7	100,042	1.2	1,661,556	19.9
2547	6,015,238	72.5	335,118	4.0	181,592	2.2	59,157	0.7	109,233	1.3	1,601,497	19.3
2548	6,084,313	71.0	270,207	3.2	186,211	2.2	100,442	1.2	132,197	1.5	1,790,142	20.9
2549	6,206,657	71.0	292,401	3.3	173,936	2.0	99,869	1.1	109,897	1.3	1,853,133	21.2
2550	6,315,171	68.3	334,761	3.6	175,295	1.9	66,720	0.7	114,006	1.2	2,239,284	24.2
2551	6,305,816	73.3	271,035	3.2	220,808	2.6	65,730	0.8	53,555	0.6	1,680,877	19.6
2552	6,099,614	75.3	174,088	2.1	117,874	1.5	111,788	1.4	67,037	0.8	1,533,765	18.9
2553	6,666,051	72.1	331,077	3.6	144,901	1.6	79,021	0.9	120,240	1.3	1,905,160	20.6
2554	6,631,095	70.6	330,998	3.5	141,105	1.5	63,238	0.7	132,275	1.4	2,090,957	22.3
2555	6,668,704	70.8	348,114	3.7	138,422	1.5	115,176	1.2	129,867	1.4	2,021,543	21.5
2556	6,780,914	69.6	430,462	4.4	142,820	1.5	95,889	1.0	127,341	1.3	2,167,198	22.2

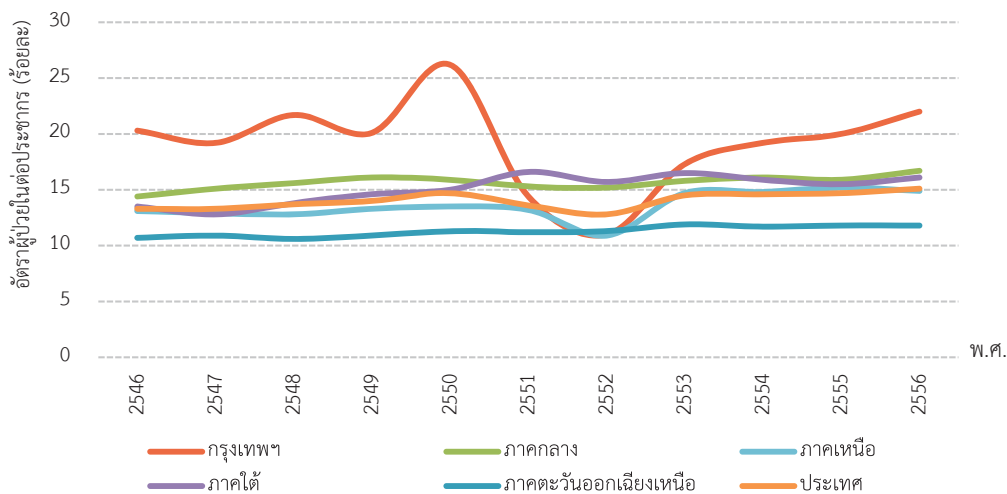
ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

5.3.2 แนวโน้มอัตราการใช้บริการผู้ป่วยใน รายภาค

อัตราการใช้บริการผู้ป่วยในต่อประชากรในภาพรวมระดับประเทศ มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นจาก 13.3 ครั้งต่อ 100 คนต่อปี ในปีพ.ศ. 2546 เป็น 15.1 ครั้งต่อ 100 คนต่อปี ในปีพ.ศ. 2556 ในขณะที่แต่ละภาคก็มีอัตราการใช้บริการเพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้นจาก 20.3 ครั้งต่อ 100 คนต่อปี ในปีพ.ศ. 2546 เป็น 22 ครั้งต่อ 100 คนต่อปี ในปีพ.ศ. 2556 ภาคกลางเพิ่มขึ้นจาก 14.4 ครั้งต่อ 100 คนต่อปี ในปีพ.ศ. 2546 เป็น 16.7 ครั้งต่อ 100 คนต่อปี ในปีพ.ศ. 2556 ภาคเหนือ

เพิ่มขึ้นจาก 13.1 ครั้งต่อ 100 คนต่อปี ในปีพ.ศ. 2546 เป็น 14.9 ครั้งต่อ 100 คนต่อปี ในปีพ.ศ. 2556 ภาคใต้เพิ่มขึ้นจาก 13.5 ครั้งต่อ 100 คนต่อปี ในปีพ.ศ. 2546 เป็น 16.1 ครั้งต่อ 100 คนต่อปี ในปีพ.ศ. 2556 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มขึ้นจาก 10.7 ครั้งต่อ 100 คนต่อปี ในปีพ.ศ. 2546 เป็น 11.8 ครั้งต่อ 100 คนต่อปี ในปีพ.ศ. 2556 โดยความแตกต่างระหว่างกรุงเทพฯ กับภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ที่ประมาณ 1 เท่า ในปีพ.ศ. 2556 (ภาพที่ 7.35 และ ตารางที่ 7.37)

ภาพที่ 7.35 แนวโน้มอัตราการใช้บริการผู้ป่วยใน (จำนวนผู้ป่วยในต่อประชากร 100) รายภาค พ.ศ. 2546 - 2556

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.37 แนวโน้มอัตราการใช้บริการผู้ป่วยใน (จำนวนผู้ป่วยในต่อประชากร 100) รายภาค พ.ศ. 2546 - 2556

พ.ศ.	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ประเทศ
2546	20.3	14.4	13.1	13.5	10.7	13.3
2547	19.2	15.1	12.9	12.8	10.9	13.3
2548	21.7	15.6	12.8	13.8	10.6	13.7
2549	20.1	16.1	13.3	14.6	10.9	14.0
2550	26.2	15.9	13.5	15.0	11.3	14.7
2551	14.4	15.3	13.2	16.6	11.2	13.6
2552	11.0	15.2	10.9	15.7	11.3	12.8
2553	17.3	15.8	14.7	16.5	11.9	14.5
2554	19.2	16.1	14.8	15.9	11.7	14.6
2555	20.0	15.9	15.2	15.5	11.8	14.7
2556	22.0	16.7	14.9	16.1	11.8	15.1

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

6. ประสิทธิภาพและคุณภาพของการใช้บริการสุขภาพ

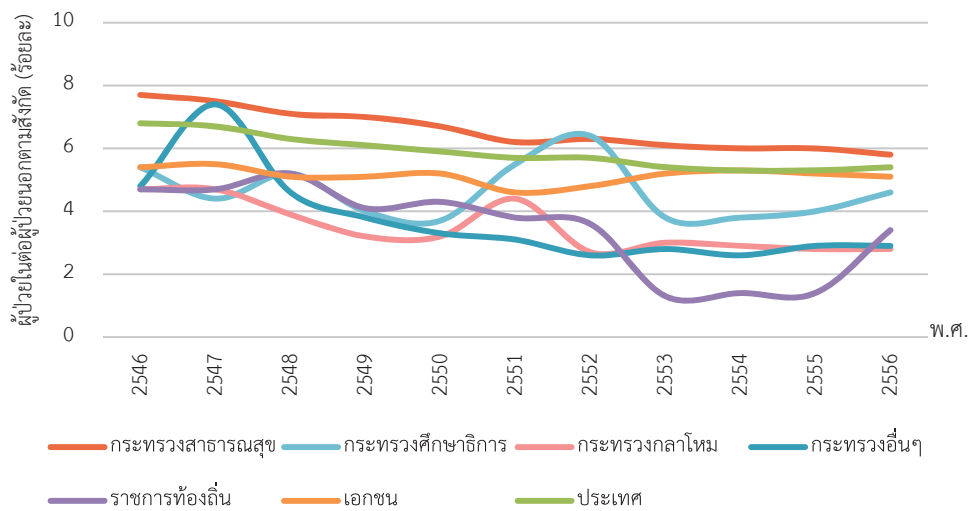
6.1. การรับผู้ป่วยไว้รักษาในโรงพยาบาล

อัตราการรับผู้ป่วยไว้รักษาในโรงพยาบาล หมายถึงอัตราส่วนผู้ป่วยในต่อผู้ป่วยนอก ซึ่งสะท้อนประสิทธิภาพของการตัดสินใจรับผู้ป่วยไว้รักษาในโรงพยาบาลของแพทย์

6.1.1 แนวโน้มอัตราการรับผู้ป่วยไว้รักษาในโรงพยาบาล (ผู้ป่วยในต่อผู้ป่วยนอก) จำแนกตามสังกัด

แนวโน้มการรับผู้ป่วยไว้รักษาในโรงพยาบาลในภาพรวมระดับประเทศ ลดลงจากร้อยละ 6.8 ในปีพ.ศ. 2546 เหลือร้อยละ 5.4 ในปีพ.ศ. 2556 ซึ่งโรงพยาบาลในทุกสังกัดมีอัตราการรับผู้ป่วยไว้รักษาในโรงพยาบาลที่ลดลง โดยกระทรวงสาธารณสุขมีอัตราสูงที่สุดที่ร้อยละ 5.8 ในปีพ.ศ. 2556 (ภาพที่ 7.36 และตารางที่ 7.38)

ภาพที่ 7.36 แนวโน้มอัตราส่วนผู้ป่วยในต่อผู้ป่วยนอก (ร้อยละ) จำแนกตามสังกัด พ.ศ. 2546 - 2556

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.38 แนวโน้มอัตราส่วนผู้ป่วยในต่อผู้ป่วยนอก (ร้อยละ) จำแนกตามสังกัด พ.ศ. 2546 - 2556

พ.ศ.	กระทรวงสาธารณสุข	กระทรวงศึกษาธิการ	กระทรวงกลาโหม	กระทรวงอื่นๆ และองค์กรอิสระ	ราชการท้องถิ่น	เอกชน	ประเทศ
2546	7.7	5.4	4.7	4.8	4.7	5.4	6.8
2547	7.5	4.4	4.7	7.4	4.7	5.5	6.7
2548	7.1	5.2	3.9	4.6	5.2	5.1	6.3
2549	7.0	4.0	3.2	3.8	4.1	5.1	6.1
2550	6.7	3.7	3.2	3.3	4.3	5.2	5.9
2551	6.2	5.5	4.4	3.1	3.8	4.6	5.7
2552	6.3	6.4	2.7	2.6	3.6	4.8	5.7
2553	6.1	3.8	3.0	2.8	1.3	5.2	5.4
2554	6.0	3.8	2.9	2.6	1.4	5.3	5.3
2555	6.0	4.0	2.8	2.9	1.4	5.2	5.3
2556	5.8	4.6	2.8	2.9	3.4	5.1	5.4

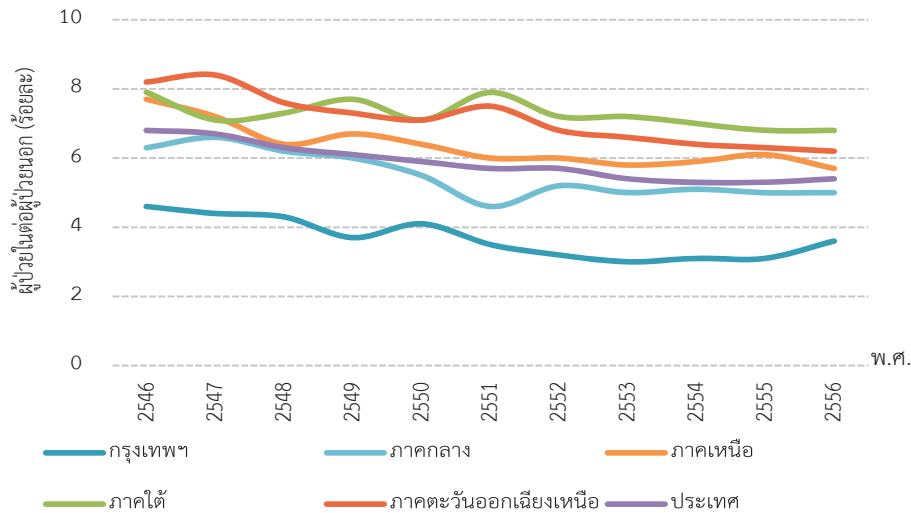
ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

6.1.2 แนวโน้มอัตราการรับผู้ป่วยไว้รักษาใน
โรงพยาบาล (ผู้ป่วยในต่อผู้ป่วยนอก)
รายภาค

แนวโน้มการรับผู้ป่วยไว้รักษาในโรงพยาบาลในภาพรวมระดับประเทศ และในแต่ละภาค มีแนวโน้มที่ลดลง โดยกรุงเทพฯ ลดจากร้อยละ 4.6 ใน

ปีพ.ศ. 2546 เหลือร้อยละ 3.6 ในปีพ.ศ. 2556 ภาคกลางลดจากร้อยละ 6.3 เหลือร้อยละ 5 ภาคเหนือลดจากร้อยละ 7.7 เหลือร้อยละ 5.7 ภาคใต้ลดจากร้อยละ 7.9 เหลือร้อยละ 6.8 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือลดจากร้อยละ 8.2 เหลือร้อยละ 6.2 (ภาพที่ 7.37 และ ตารางที่ 7.39)

ภาพที่ 7.37 แนวโน้มอัตราส่วนผู้ป่วยในต่อผู้ป่วยนอก (ร้อยละ) รายภาค พ.ศ. 2546 - 2556

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.39 แนวโน้มอัตราส่วนผู้ป่วยในต่อผู้ป่วยนอก (ร้อยละ) รายภาค พ.ศ. 2546 - 2556

พ.ศ.	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ประเทศ
2546	4.6	6.3	7.7	7.9	8.2	6.8
2547	4.4	6.6	7.2	7.1	8.4	6.7
2548	4.3	6.2	6.4	7.3	7.6	6.3
2549	3.7	6.0	6.7	7.7	7.3	6.1
2550	4.1	5.5	6.4	7.1	7.1	5.9
2551	3.5	4.6	6.0	7.9	7.5	5.7
2552	3.2	5.2	6.0	7.2	6.8	5.7
2553	3.0	5.0	5.8	7.2	6.6	5.4
2554	3.1	5.1	5.9	7.0	6.4	5.3
2555	3.1	5.0	6.1	6.8	6.3	5.3
2556	3.6	5.0	5.7	6.8	6.2	5.4

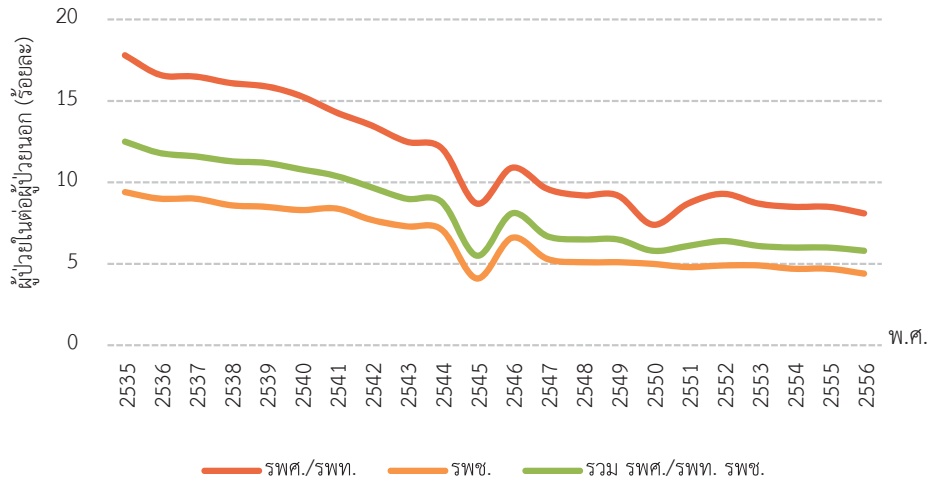
ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

6.1.3 แนวโน้มอัตราการรับผู้ป่วยไว้รักษาในโรงพยาบาล (ผู้ป่วยในต่อผู้ป่วยนอก) ของรพศ./รพท. และรพช.

เมื่อเปรียบเทียบอัตราการรับผู้ป่วยไว้รักษาในโรงพยาบาลระหว่างโรงพยาบาลชุมชนกับโรงพยาบาลทั่วไป/โรงพยาบาลศูนย์ พบว่าโรงพยาบาลชุมชน

มีอัตราการรับผู้ป่วยไว้รักษาในโรงพยาบาลที่ลดลงจากร้อยละ 9.4 ในปีพ.ศ. 2535 เหลือร้อยละ 4.4 ในปีพ.ศ. 2556 เช่นเดียวกับโรงพยาบาลทั่วไป/โรงพยาบาลศูนย์ ที่มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 17.8 ในปีพ.ศ. 2535 เหลือร้อยละ 8.1 ในปีพ.ศ. 2556 (ภาพที่ 7.38 และตารางที่ 7.40)

ภาพที่ 7.38 แนวโน้มอัตราส่วนผู้ป่วยในต่อผู้ป่วยนอก (ร้อยละ) รพศ./รพท. และรพช. พ.ศ. 2535 - 2556

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.40 แนวโน้มอัตราส่วนผู้ป่วยในต่อผู้ป่วยนอก (ร้อยละ) รพศ./รพท. และรพช. พ.ศ. 2535 - 2556

ปีงบประมาณ	จำนวนผู้ป่วยนอก (ล้านครั้ง)			จำนวนผู้ป่วยใน (ล้านคน)			ร้อยละผู้ป่วยในต่อผู้ป่วยนอก		
	รพศ./รพท.	รพช.	รวม	รพศ./รพท.	รพช.	รวม	รพศ./รพท.	รพช.	รวม
2535	11.21	19.00	30.21	1.99	1.79	3.78	17.8	9.4	12.5
2536	12.02	21.01	33.03	2.00	1.89	3.89	16.6	9.0	11.8
2537	12.61	23.60	36.21	2.08	2.13	4.21	16.5	9.0	11.6
2538	14.62	26.18	40.8	2.35	2.24	4.59	16.1	8.6	11.3
2539	15.49	28.00	43.49	2.46	2.39	4.85	15.9	8.5	11.2
2540	16.78	29.57	46.35	2.56	2.44	5.00	15.3	8.3	10.8
2541	18.15	33.93	52.08	2.59	2.85	5.44	14.3	8.4	10.4
2542	19.41	36.71	56.12	2.62	2.82	5.44	13.5	7.7	9.7
2543	20.44	40.16	60.60	2.56	2.92	5.48	12.5	7.3	9.0
2544	22.59	44.65	67.24	2.74	3.17	5.91	12.1	7.1	8.8
2545	27.56	66.51	94.07	2.41	2.76	5.17	8.7	4.1	5.5
2546	23.03	43.70	66.73	2.50	2.89	5.39	10.9	6.6	8.1

ตารางที่ 7.40 แนวโน้มอัตราส่วนผู้ป่วยในต่อผู้ป่วยนอก (ร้อยละ) รพศ./รพท. และรพช. พ.ศ. 2535 - 2556 (ต่อ)

ปี งบประมาณ	จำนวนผู้ป่วยนอก (ล้านครั้ง)			จำนวนผู้ป่วยใน (ล้านคน)			ร้อยละผู้ป่วยในต่อผู้ป่วยนอก		
	รพศ./ รพท.	รพช.	รวม	รพศ./ รพท.	รพช.	รวม	รพศ./ รพท.	รพช.	รวม
2547	27.12	55.62	82.74	2.61	2.95	5.56	9.6	5.3	6.7
2548	29.34	58.89	88.23	2.71	3.01	5.72	9.2	5.1	6.5
2549	29.79	57.38	87.17	2.75	2.95	5.70	9.2	5.1	6.5
2550	30.60	61.30	91.90	2.27	3.05	5.32	7.4	5.0	5.8
2551	33.40	65.20	98.60	2.90	3.16	6.06	8.7	4.8	6.1
2552	30.69	60.67	91.36	2.86	2.96	5.82	9.3	4.9	6.4
2553	34.13	68.20	102.33	2.97	3.31	6.28	8.7	4.9	6.1
2554	35.79	69.18	104.97	3.04	3.26	6.30	8.5	4.7	6.0
2555	36.72	69.00	105.72	3.12	3.22	6.34	8.5	4.7	6.0
2556	42.89	68.96	111.84	3.46	3.02	6.48	8.1	4.4	5.8

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

6.2. วันนอนเฉลี่ยของผู้ป่วยใน

วันนอนเฉลี่ยของผู้ป่วยใน เป็นเครื่องสะท้อนประสิทธิภาพของการให้บริการผู้ป่วยใน เนื่องจากวันนอนที่เพิ่มขึ้นจะหมายถึงค่าใช้จ่ายในการให้บริการที่เพิ่มมากขึ้น

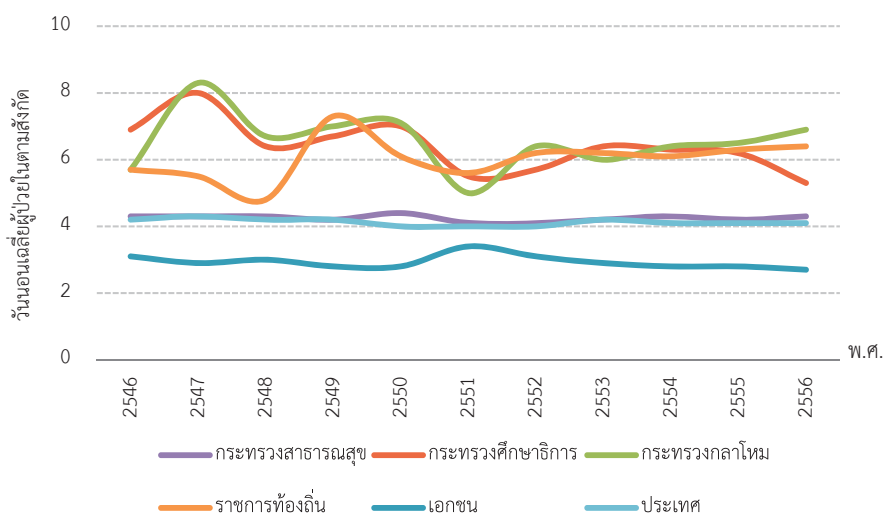
6.2.1 แนวโน้มวันนอนเฉลี่ยของผู้ป่วยใน

จำแนกตามสังกัด

แนวโน้มวันนอนเฉลี่ยของผู้ป่วยในใน

ภาพรวมระดับประเทศ อยู่ในระดับคงที่ประมาณ 4.0 - 4.3 วัน ระหว่าง ปีพ.ศ. 2546 - 2556 เช่นเดียวกับโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่มีวันนอนเฉลี่ยคงที่ประมาณ 4.1 - 4.3 วัน ในขณะที่กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงกลาโหม มีวันนอนเฉลี่ยที่ประมาณ 5.3 - 8.0 วัน และโรงพยาบาลเอกชน มีวันนอนเฉลี่ยต่ำที่สุดที่ประมาณ 2.7 - 3.4 วัน (ภาพที่ 7.39 และ ตารางที่ 7.41)

ภาพที่ 7.39 แนวโน้มวันนอนโรงพยาบาลเฉลี่ย จำแนกตามสังกัด พ.ศ. 2546 - 2556

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.41 แนวโน้มวันนอนโรงพยาบาลเฉลี่ย จำแนกตามสังกัด พ.ศ. 2546 - 2556

พ.ศ.	กระทรวงสาธารณสุข	กระทรวงศึกษาธิการ	กระทรวงกลาโหม	ราชการท้องถิ่น	เอกชน	ประเทศ
2546	4.3	6.9	5.7	5.7	3.1	4.2
2547	4.3	8.0	8.3	5.5	2.9	4.3
2548	4.3	6.4	6.7	4.8	3.0	4.2
2549	4.2	6.7	7.0	7.3	2.8	4.2
2550	4.4	7.0	7.1	6.1	2.8	4.0
2551	4.1	5.5	5.0	5.6	3.4	4.0
2552	4.1	5.7	6.4	6.2	3.1	4.0
2553	4.2	6.4	6.0	6.2	2.9	4.2
2554	4.3	6.3	6.4	6.1	2.8	4.1
2555	4.2	6.2	6.5	6.3	2.8	4.1
2556	4.3	5.3	6.9	6.4	2.7	4.1

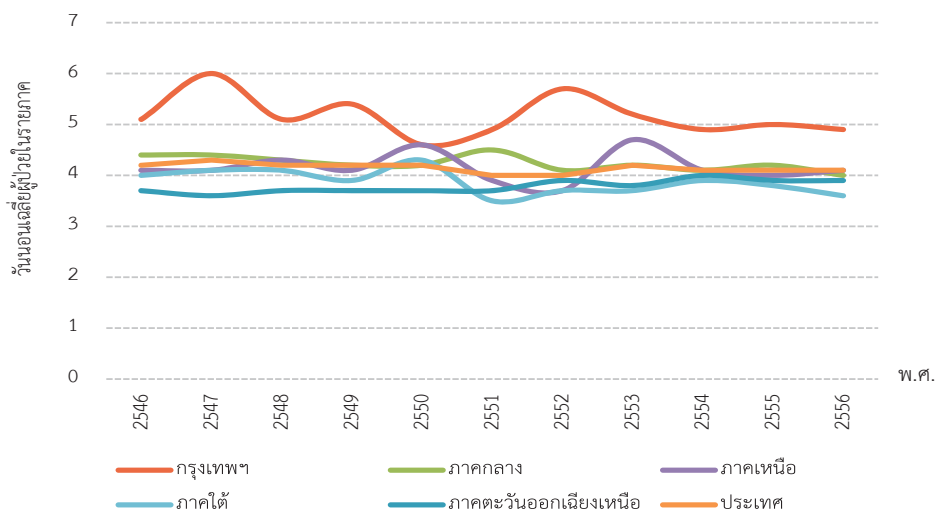
ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

6.2.2 แนวโน้มวันนอนเฉลี่ยของผู้ป่วยใน รายภาค

แนวโน้มวันนอนเฉลี่ยผู้ป่วยใน ในภาพรวมระดับประเทศ และในแต่ละภาค มีแนวโน้มที่ค่อนข้างคงที่ ระหว่างปีพ.ศ. 2546 - 2556 โดยกรุงเทพฯ มีวันนอนเฉลี่ยนานที่สุดที่ประมาณ 5 - 6 วัน ในขณะที่

ภาคอื่นๆ มีวันนอนเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันที่ประมาณ 4 วัน และมีแนวโน้มที่ค่อนข้างคงที่ ระหว่างปีพ.ศ. 2546 - 2556 (ภาพที่ 7.40 และ ตารางที่ 7.42)

ภาพที่ 7.40 แนวโน้มวันนอนโรงพยาบาลเฉลี่ย รายภาค พ.ศ. 2546 - 2556

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.42 แนวโน้มวันนอนโรงพยาบาลเฉลี่ย รายภาค พ.ศ. 2546 - 2556

พ.ศ.	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ประเทศ
2546	5.1	4.4	4.1	4.0	3.7	4.2
2547	6.0	4.4	4.1	4.1	3.6	4.3
2548	5.1	4.3	4.3	4.1	3.7	4.2
2549	5.4	4.2	4.1	3.9	3.7	4.2
2550	4.6	4.2	4.6	4.3	3.7	4.2
2551	4.9	4.5	3.9	3.5	3.7	4.0
2552	5.7	4.1	3.7	3.7	3.9	4.0
2553	5.2	4.2	4.7	3.7	3.8	4.2
2554	4.9	4.1	4.1	3.9	4.0	4.1
2555	5.0	4.2	4.0	3.8	3.9	4.1
2556	4.9	4.0	4.1	3.6	3.9	4.1

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

6.3. อัตราการครองเตียงผู้ป่วยใน

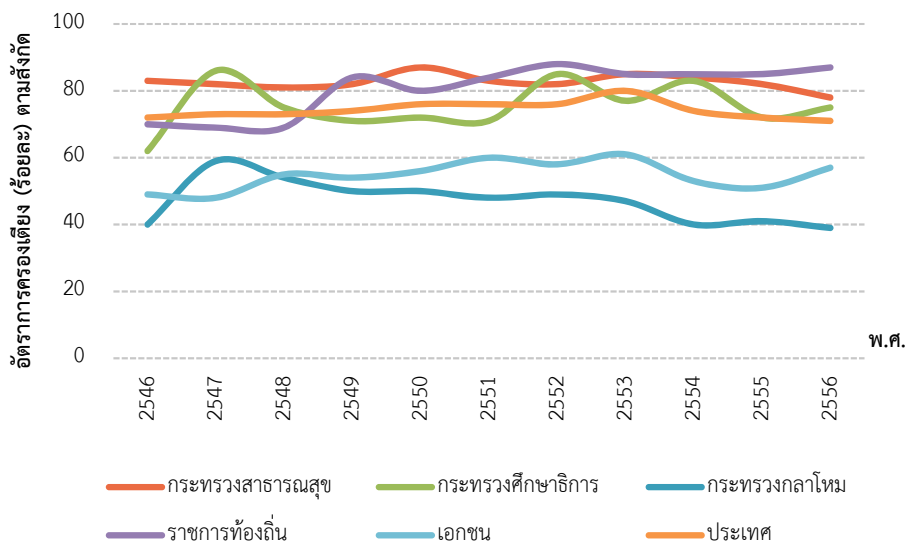
อัตราการครองเตียงของผู้ป่วยใน หมายถึง ร้อยละของเตียงผู้ป่วยใน ในแต่ละวันที่ถูกครอบครองโดยผู้ป่วยใน เป็นเครื่องสะท้อนประสิทธิภาพหรือความคุ้มค่าของการใช้เตียงในการให้บริการผู้ป่วยใน

6.3.1 แนวโน้มอัตราการครองเตียงผู้ป่วยใน จำแนกตามสังกัด

แนวโน้มอัตราการครองเตียงผู้ป่วยใน

ในภาพรวมระดับประเทศ ขึ้นลงอยู่ที่ประมาณร้อยละ 70 - 80 ระหว่างปีพ.ศ. 2546 - 2556 เช่นเดียวกับกระทรวงสาธารณสุข ที่มีอัตราการครองเตียงผู้ป่วยในที่มีประมาณร้อยละ 78 - 87 สูงกว่ากระทรวงศึกษาธิการเล็กน้อย ในขณะที่กระทรวงกลาโหม มีอัตราการครองเตียงต่ำที่สุด ประมาณร้อยละ 40 - 60 และโรงพยาบาลเอกชน มีอัตราการครองเตียงประมาณร้อยละ 50 - 60 (ภาพที่ 7.41 และตารางที่ 7.43)

ภาพที่ 7.41 แนวโน้มอัตราการครองเตียง จำแนกตามสังกัด พ.ศ. 2546 - 2556

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.43 แนวโน้มอัตราการครองเตียง จำแนกตามสังกัด พ.ศ. 2546 - 2556

พ.ศ.	กระทรวงสาธารณสุข	กระทรวงศึกษาธิการ	กระทรวงกลาโหม	ราชการท้องถิ่น	เอกชน	ประเทศ
2546	83	62	40	70	49	72
2547	82	86	59	69	48	73
2548	81	75	54	69	55	73
2549	82	71	50	84	54	74
2550	87	72	50	80	56	76
2551	83	71	48	84	60	76
2552	82	85	49	88	58	76
2553	85	77	47	85	61	80
2554	84	83	40	85	53	74
2555	82	72	41	85	51	72
2556	78	75	39	87	57	71

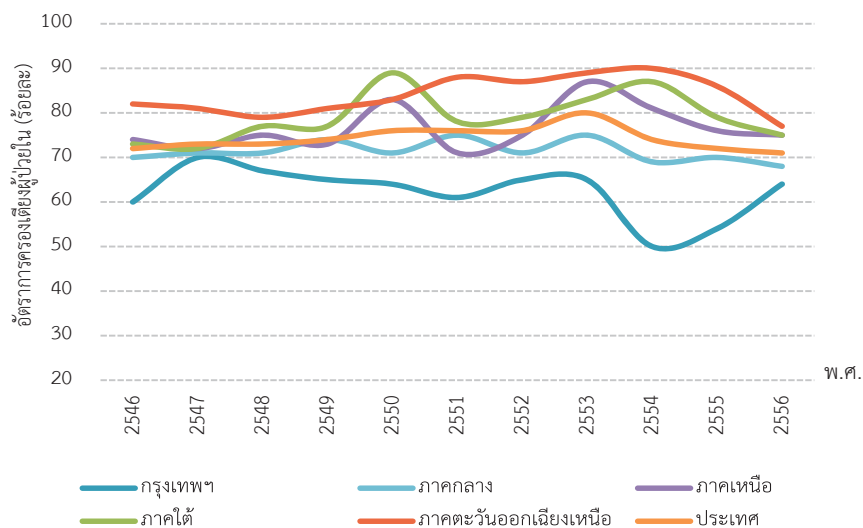
ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

6.3.2 แนวโน้มอัตราการครองเตียงผู้ป่วยใน รายภาค

แนวโน้มอัตราการครองเตียงผู้ป่วยใน ในภาพรวมระดับประเทศ มีแนวโน้มขึ้นลงอยู่ในช่วงระหว่างร้อยละ 70 - 80 ระหว่างปีพ.ศ. 2546 - 2556

โดยกรุงเทพฯ มีอัตราการครองเตียงต่ำที่สุดที่ประมาณร้อยละ 50 - 70 ในขณะที่ภาคอื่นๆ มีอัตราการครองเตียงที่ใกล้เคียงกันที่ประมาณร้อยละ 70 - 80 โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอัตราการครองเตียงที่มากกว่าภาคอื่น โดยอัตราการครองเตียงที่ประมาณร้อยละ 80 - 90 (ภาพที่ 6.42 และ ตารางที่ 6.44)

ภาพที่ 7.42 แนวโน้มอัตราการครองเตียง รายภาค พ.ศ. 2546 - 2556

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.44 แนวโน้มอัตราการครองเตียง รายภาค พ.ศ. 2546 - 2556

พ.ศ.	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ประเทศ
2546	60	70	74	73	82	72
2547	70	71	72	72	81	73
2548	67	71	75	77	79	73
2549	65	74	73	77	81	74
2550	64	71	83	89	83	76
2551	61	75	71	78	88	76
2552	65	71	75	79	87	76
2553	65	75	87	83	89	80
2554	50	69	81	87	90	74
2555	54	70	76	79	86	72
2556	64	68	75	75	77	71

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

6.4. อัตราตายผู้ป่วยใน

ประเด็นคุณภาพของบริการสุขภาพ ส่วนหนึ่ง อาจประเมินได้จากผลลัพธ์ของผู้มารับบริการสุขภาพ ทั้งนี้ในส่วนของผู้ป่วยใน อาจจะดูจากอัตราการป่วยตายของผู้ป่วยใน ซึ่งสะท้อนคุณภาพของการรักษา ควบคู่ไปกับประเด็นความรุนแรงของการเจ็บป่วย

จากข้อมูลผู้ป่วยในสิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าระหว่างปี 2548 - 2557 พบว่าอัตราการป่วยตายของผู้ป่วยในอายุต่ำกว่า 1 ปี มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 1.7 ในปี 2548 เหลือร้อยละ 1 ในปี 2557

เช่นเดียวกับผู้ป่วยในอายุ 1 - 4 ปี ที่มีอัตราป่วยตายลดลงจากร้อยละ 0.29 ในปี 2548 เหลือร้อยละ 0.23 ในปี 2557 ในขณะที่กลุ่มอายุอื่นมีอัตราป่วยตายที่เพิ่มขึ้นเล็กน้อย หรือคงที่ หรือลดลงเล็กน้อย (ภาพที่ 7.43) ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนคุณภาพบริการรักษาที่ดีขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มทารกและเด็ก ในขณะที่กลุ่มอื่นอาจจะมีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น ลักษณะความเจ็บป่วย ความรุนแรงของโรค ฯลฯ

ภาพที่ 7.43 อัตราการป่วยตายรายอายุของผู้ป่วยในสิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า พ.ศ. 2548 - 2557

ที่มา: รายงานการสร้งหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ประจำปีงบประมาณ 2557
สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

7. ความเป็นธรรมของบริการสุขภาพ

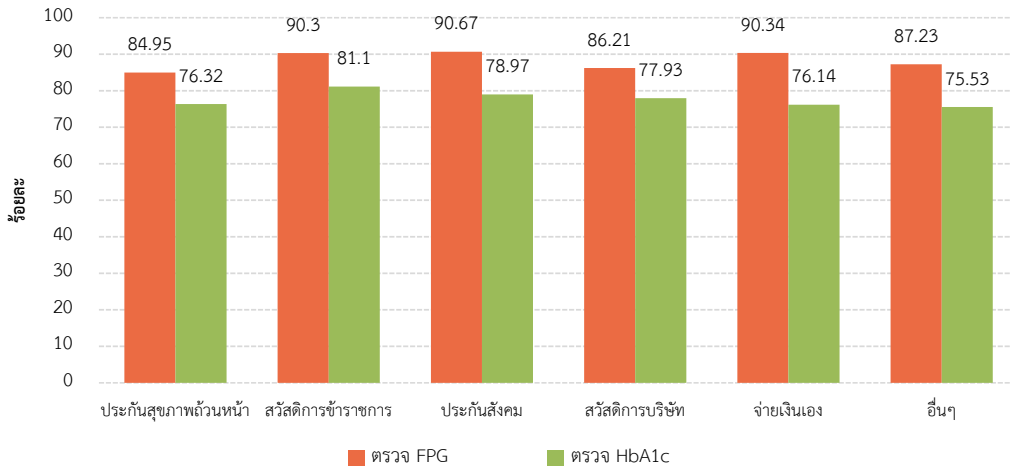
ความเป็นธรรมของบริการสุขภาพ ประกอบด้วย ความเป็นธรรมของบริการสุขภาพ และรายจ่ายสุขภาพ

7.1. ความเป็นธรรมของบริการสุขภาพ

การได้รับบริการสุขภาพ อาจจะแตกต่างกัน ระหว่างกลุ่มประชากรที่มีคุณลักษณะต่างกัน เช่น สิทธิ การรักษาระดับเศรษฐกิจสังคม ฯลฯ จากข้อมูลการศึกษา การได้รับบริการของผู้ป่วยเบาหวานปี 2555 พบว่า

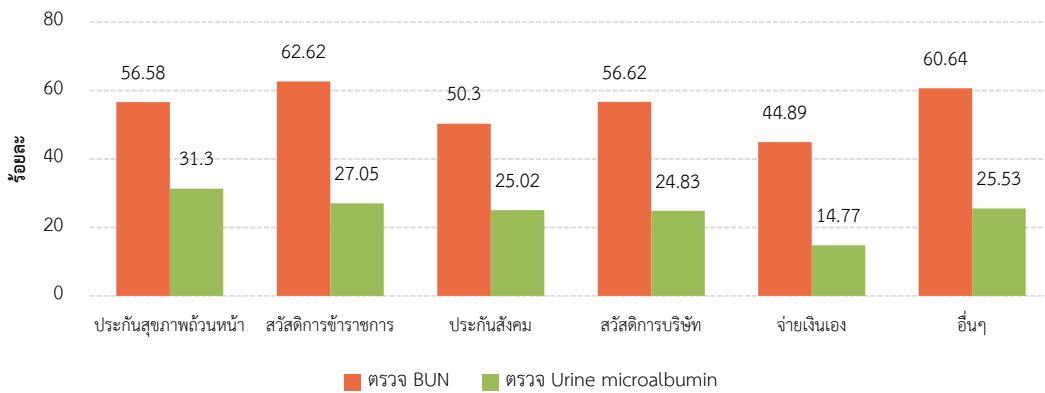
ผู้ป่วยสิทธิสวัสดิการข้าราชการ ได้รับการตรวจ HbA1c และ BUN ในรอบปี มากกว่าสิทธิการรักษาอื่น ในขณะที่ สิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ได้รับการตรวจ Urine Microalbumin มากกว่าสิทธิอื่น โดยผู้ป่วยที่จ่ายเงินเอง ได้รับการตรวจ Urine Microalbumin น้อยที่สุด (ภาพที่ 7.44 - 7.45) สะท้อนถึงความแตกต่างในการได้รับบริการ บางประเภท

ภาพที่ 7.44 ร้อยละการได้รับการตรวจ FPG และ HbA1c ในผู้ป่วยเบาหวาน ตามสิทธิการรักษา พ.ศ. 2555

ที่มา: ฐานข้อมูลการศึกษาประเมินผลการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 และความดันโลหิตสูงของโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร และโรงพยาบาลเอกชน ประจำปี 2555, MedResNet

ภาพที่ 7.45 ร้อยละการได้รับการตรวจ BUN และ Urine Microalbumin ในผู้ป่วยเบาหวาน ตามสิทธิการรักษา พ.ศ. 2555

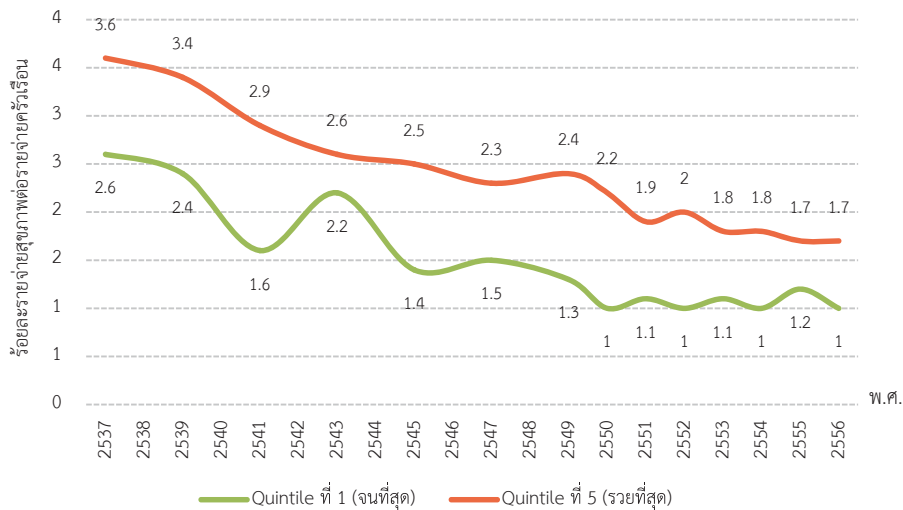
ที่มา: ฐานข้อมูลการศึกษาประเมินผลการดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 และความดันโลหิตสูงของโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร และโรงพยาบาลเอกชน ประจำปี 2555, MedResNet

7.2 ความเป็นธรรมของภาระรายจ่ายสุขภาพ

สำหรับประเด็นความเป็นธรรมของภาระรายจ่ายสุขภาพ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มประชากร ที่มีระดับเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน พบว่าแนวโน้มของรายจ่ายสุขภาพต่อรายจ่ายของครัวเรือน มีแนวโน้มที่ลดลงในทุกกลุ่มประชากรที่มีระดับเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน โดยหากเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีระดับรายจ่ายครัวเรือนมากที่สุด (รวยที่สุด) กับกลุ่มที่มีระดับรายจ่ายครัวเรือนน้อยที่สุด (จนที่สุด) พบว่ากลุ่มที่รวยที่สุด มีสัดส่วนรายจ่ายสุขภาพต่อรายจ่ายครัวเรือน สูงกว่ากลุ่มที่จนที่สุด

(ร้อยละ 1.7 เทียบกับร้อยละ 1 ในปีพ.ศ. 2556) โดยลดลงจากร้อยละ 3.6 และ 2.6 ตามลำดับ ในปีพ.ศ. 2537 (ภาพที่ 7.46) แสดงว่าระบบการเงินการคลังสุขภาพ มีการคุ้มครองคนจน ทำให้คนจนมีภาระรายจ่ายสุขภาพ เทียบกับรายจ่ายของครัวเรือนในระดับที่ต่ำ เมื่อเทียบกับกลุ่มที่มีระดับเศรษฐกิจสังคมที่ดีกว่า และทำให้ภาระรายจ่ายสุขภาพต่อรายจ่ายของครัวเรือนลดลงอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 7.46 สัดส่วนรายจ่ายสุขภาพต่อรายจ่ายของครัวเรือน ของกลุ่มที่รวยที่สุด 20% สุดท้าย (Quintile 5) และกลุ่มที่จนที่สุด 20% แรก (Quintile 1) พ.ศ. 2537 - 2556

ที่มา: การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2537 - 2556, วิเคราะห์โดย ดร.สุพล ลิ้มวัฒนานนท์ ใน รายงานการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ประจำปีงบประมาณ 2557 สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

8. บทสรุประบบบริการสุขภาพในภาพรวม

บทสรุปสถานการณ์ระบบบริการสุขภาพ จะประกอบด้วยบทสรุปในส่วนของปัจจัยนำเข้า และบทสรุปในส่วนของผลสัมฤทธิ์หรือผลลัพธ์ของระบบบริการสุขภาพ รวมทั้งการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ดังนี้

8.1 บทสรุปด้านปัจจัยนำเข้า

หากมององค์ประกอบต่างๆของปัจจัยนำเข้าของระบบบริการสุขภาพ จะพบว่าในแต่ละปัจจัยมีวิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลง ที่สังเกตเห็นได้ในช่วงเวลาหลายทศวรรษที่ผ่านมา ดังนี้

8.1.1 ปัจจัยด้านกำลังคนด้านสุขภาพ

ปัจจัยด้านกำลังคนด้านสุขภาพ นับเป็นปัจจัยที่สำคัญมากในฐานะเป็นผู้ให้บริการในระบบบริการสุขภาพ ทั้งด้านส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรค และด้านรักษาพยาบาล ที่ผ่านมามีจำนวนบุคลากรในแต่ละสาขาในภาพรวมมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีการเพิ่มที่เร็วกว่าการเพิ่มขึ้นของประชากร ทำให้อัตราส่วนประชากรต่อบุคลากรมีแนวโน้มที่ลดลง อีกทั้งการกระจายของบุคลากรมีความทั่วถึงมากขึ้น ทำให้

ความแตกต่างระหว่างภูมิภาคของอัตราส่วนประชากรต่อบุคลากรสาขาต่างๆ ลดลง โดยลดลงเหลือประมาณ 2 - 4 เท่า หากเปรียบเทียบกรุงเทพมหานครกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างระหว่างภูมิภาคยังไม่หมดไปทั้งหมด โดยเฉพาะความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบท และปัญหาบุคลากรในพื้นที่ห่างไกล และเนื่องจากการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในระบบบริการสุขภาพ ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายบุคลากรจากภาครัฐไปสู่ภาคเอกชน และการทำงานในรูปแบบไม่เต็มเวลาในภาคเอกชนที่มากขึ้น อย่างไรก็ตาม บทบาทของภาคเอกชนจะสัมพันธ์กับความผันแปรของภาวะเศรษฐกิจของประเทศเป็นหลัก ในทางหนึ่งอาจจะมองได้ว่า ไม่เกิดการสูญเสียบุคลากร เนื่องจากบุคลากรยังคงให้บริการอยู่ แต่อีกทางหนึ่ง การเคลื่อนย้ายจากรัฐสู่เอกชน เสมือนการเคลื่อนย้ายจากชนบทสู่เมืองหรือจากการให้บริการแก่ผู้ที่ไม่ม้อานาจซื้อ (คนจน) ไปสู่การให้บริการแก่ผู้ที่มีอำนาจซื้อมากกว่า (คนรวย) ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าว อาจจะทำให้ผลกระทบต่อการกระจายบุคลากรได้ หากแนวโน้มของสถานการณ์นั้นมีความรุนแรงซึ่งในปัจจุบันพบว่ายังมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา

นอกจากนี้ ยังมีความพยายามในการเพิ่ม การผลิตบุคลากรในหลายสาขา เพื่อให้ทันต่อความต้องการ ใช้บริการของประชาชน ซึ่งจะเป็นการเติมบุคลากรเข้าไป ในระบบโดยเฉพาะในภาครัฐ เพื่อทดแทนการสูญเสียจาก ภาครัฐ โดยที่ผ่านมาพบว่าสถานการณ์การลาออกยังอยู่ใน ระดับค่อนข้างคงที่ (สำหรับแพทย์สังกัดกระทรวง สาธารณสุข) ในขณะที่มีการผลิตที่เพิ่มขึ้น ซึ่งหมายถึงการ มีบุคลากรในภาครัฐที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี แต่อย่างไรก็ดี ยังมีปัญหาสำหรับหลายสาขาวิชาชีพ ที่ขาดตำแหน่งรองรับ ในภาครัฐ ทำให้การเติมบุคลากรเข้าไปในภาครัฐทำได้ อย่างจำกัด อีกทั้งบุคลากรที่ทำงานในระดับชุมชน ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ยังไม่มีสถานการณ์ ที่ดีขึ้นมากนัก โดยมีอัตราส่วนประชากรต่อบุคลากร ที่ค่อนข้างคงที่ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา และเนื่องจาก แนวโน้มการศึกษาต่อเฉพาะทางของแพทย์ ยังคงเพิ่มขึ้น ทำให้ทางด้านหนึ่งเป็นการเพิ่มความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ที่มีความจำเป็นในการให้บริการ แต่อีกด้านหนึ่ง ก็มีโอกาส ที่แพทย์จะเคลื่อนย้ายเข้าสู่โรงพยาบาลขนาดใหญ่ในเมือง หรือในภาคเอกชน จึงต้องมีการจัดสรรแพทย์เฉพาะทางให้ เหมาะสม โดยเฉพาะการจัดสรรไปสู่โรงพยาบาลในชนบท

8.1.2 ปัจจัยด้านสถานบริการสุขภาพ

ปัจจัยด้านสถานบริการสุขภาพ ในภาพ รวมนับว่ามีการเติบโตทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชน โดย หากมองย้อนหลังกลับไปเมื่อประมาณ 40 ปีที่แล้ว จะพบ การขยายตัวของโรงพยาบาลรัฐ โดยเฉพาะโรงพยาบาล ชุมชน และการขยายตัวของโรงพยาบาลเอกชนเมื่อ ประมาณ 20 ปีที่แล้ว ทำให้การให้บริการสุขภาพมีความ ทัวถึงมากขึ้นในทางภูมิศาสตร์ เนื่องจากมีโรงพยาบาล ชุมชนกระจายอยู่เกือบทุกอำเภอ และโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) หรือสถานีนอามัย กระจาย อยู่ทุกตำบล (หลายตำบลมีรพ.สต.มากกว่า 1 แห่ง) ซึ่ง ทำให้โอกาสในการเข้าถึงบริการสุขภาพของประชาชน เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังคงมีหลายพื้นที่ที่ยังประสบ กับปัญหาการเข้าถึงบริการ เนื่องจากความห่างไกล และ การคมนาคม ซึ่งอาจจะต้องมีการจัดบริการในรูปแบบที่ ช่วยให้เข้าถึงบริการง่ายขึ้น เช่น บริการเชิงรุก หรือ การจัดระบบบริการในชุมชน

การขยายตัวของสถานบริการสุขภาพ โดยเฉพาะโรงพยาบาล เริ่มเข้าสู่สภาวะที่เปลี่ยนแปลง ไม่มากนักในรอบ 10 - 20 ปี ที่ผ่านมา เนื่องจากมีการ กระจายที่ค่อนข้างทั่วถึงแล้ว รวมถึงมีความระมัดระวัง มากขึ้นในการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานใหม่ และจาก ภาวะเศรษฐกิจที่ผันผวน ทำให้การลงทุนมีการขยาย ตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวทำให้ ความแตกต่างระหว่างภูมิภาคไม่รุนแรงมากขึ้น โดยสังเกต ได้จากอัตราส่วนประชากรต่อเตียงระหว่างกรุงเทพฯ กับ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งอยู่ในระดับประมาณ 3 - 4 เท่า ตลอดเวลากว่า 20 ปีที่ผ่านมา รวมทั้งการกระจาย ตัวของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ที่มีอัตราส่วน ประชากรต่อรพ.สต.ที่ใกล้เคียงกันมากระหว่างภูมิภาค (ไม่รวมกรุงเทพฯ เนื่องจากไม่มีรพ.สต.) แต่หากพิจารณา ในประเด็นคลินิกและร้านขายยา ยังพบความแตกต่าง ระหว่างภูมิภาคที่ค่อนข้างสูง โดย 1 ใน 5 ของคลินิก และ 1 ใน 4 ของร้านขายยา อยู่ในกรุงเทพฯ

8.1.3 ปัจจัยด้านยาและเทคโนโลยีสุขภาพ

ปัจจัยด้านยาและเทคโนโลยีสุขภาพ นับว่ามีความก้าวหน้าไปตามการพัฒนาด้านเทคโนโลยีใน การรักษาพยาบาล และสัมพันธ์กับการผลิตและการลงทุน ของภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้ในด้านยา จะพบว่าภาครัฐ ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการผลิต และ การควบคุมคุณภาพยา โดยการรับรองมาตรฐาน GMP สำหรับสถานที่ผลิตยา ซึ่งปัจจุบันผ่านเกณฑ์กว่าร้อยละ 85 อย่างไรก็ตาม เนื่องจากแนวโน้มของยาที่นำเข้ามามีอัตรา การเพิ่มขึ้นที่สูงกว่าการผลิตยา และมีสัดส่วนของมูลค่าที่ สูงถึงร้อยละ 67 ใน ปีพ.ศ. 2556 จึงจำเป็นต้องมีการกำกับ ดูแลอย่างใกล้ชิดเช่นกัน เพื่อเป็นการคุ้มครองประชาชน ผู้บริโภค เนื่องจากยาเหล่านี้ อาจจะถูกกระจายไปใน สถานที่จำหน่ายยาต่างๆ ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ อย่างเกินความจำเป็น

ใน ด้านเทคโนโลยีด้านสุขภาพ พบว่ามีการเพิ่มขึ้นของเครื่องมือแพทย์ที่ใช้ในการ วินิจฉัยและรักษาอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ดี ยัง พบว่าเครื่องมือแพทย์ส่วนใหญ่ที่มีราคาแพง ยังคง กระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพฯ ถึงแม้ว่าเครื่องมือแพทย์

เหล่านี้จะมีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ แต่ยังคงมีปัญหาเรื่องการกระจาย โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งความแตกต่างดังกล่าว อาจส่งผลต่อการเข้าถึงบริการบางอย่างในระดับภูมิภาค หากความต้องการใช้บริการไม่สัมพันธ์กับจำนวนเครื่องมือแพทย์ที่มีอยู่ ทั้งนี้ปัญหาส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการกระจายของภาคเอกชนในแต่ละภูมิภาค เนื่องจากภาคเอกชนมีบทบาทสำคัญในด้านการลงทุนเครื่องมือแพทย์ราคาแพง ดังนั้นภาครัฐเห็นความสำคัญของปัญหานี้ อาจจะต้องประเมินความต้องการและปรับการลงทุนในส่วนที่ขาดแคลน

8.1.4 ปัจจัยด้านการเงินการคลังสุขภาพ

ปัจจัยด้านการเงินการคลังสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับภาวะเศรษฐกิจและการเงินการคลังของประเทศในระดับมหภาค โดยเฉพาะนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการให้หลักประกันสุขภาพแก่ประชาชน ทั้งนี้แนวโน้มของรายจ่ายสุขภาพในภาพรวม มีการชะลอตัวในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจระหว่างปี พ.ศ. 2541 - 2544 จากนั้น มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยสัดส่วนรายจ่ายสุขภาพต่อ GDP เริ่มขยับเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็นร้อยละ 4.5 ในปี พ.ศ. 2555 และสัดส่วนของรายจ่ายสุขภาพของรัฐเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 76 ในปี พ.ศ. 2555 สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของรัฐในระบบการเงินการคลังสุขภาพของประเทศที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่งจะส่งผลดีต่อประชาชนในด้านการเข้าถึงบริการโดยไม่มีอุปสรรคทางการเงิน โดยงบประมาณของกระทรวงสาธารณสุขจะอยู่ที่ประมาณร้อยละ 8 ของงบประมาณประเทศ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 4 เมื่อกว่า 20 ปีที่แล้ว สถานการณ์ดังกล่าวช่วยให้รายจ่ายของประชาชน ที่ต้องจ่ายเมื่อไปใช้บริการสถานบริการสุขภาพ ไม่มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 โดยระหว่างปี พ.ศ. 2541 - 2544 เกิดจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เกิดจากการสนับสนุนโดยรัฐผ่านระบบหลักประกันสุขภาพ

8.2 บทสรุปด้านผลสัมฤทธิ์หรือผลลัพธ์ของระบบบริการสุขภาพ

8.2.1 การเข้าถึงบริการสุขภาพ

ด้านการเข้าถึงบริการสุขภาพ พบว่าจากนโยบายการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ทำให้ประชาชนร้อยละ 99.8 มีหลักประกันสุขภาพ ซึ่งช่วยลดอุปสรรคทางการเงินในการใช้บริการ ทำให้อัตราการใช้บริการผู้ป่วยนอกเพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป จาก 2 ครั้งต่อคนต่อปี เป็นประมาณ 3 ครั้งต่อคนต่อปี ในระยะเวลา 10 ปี โดยเพิ่มขึ้นในทุกภูมิภาค และมีการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนการใช้บริการที่สถานบริการระดับปฐมภูมิ สำหรับอัตราการใช้บริการผู้ป่วยในมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 13 เป็นร้อยละ 15 ในระยะเวลา 10 ปี โดยบทบาทส่วนใหญ่ยังคงเป็นของสถานบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข (ร้อยละ 65 ในส่วนของผู้ป่วยนอก และร้อยละ 70 ในส่วนของผู้ป่วยใน) และยังคงมีความแตกต่างของการใช้บริการระหว่างภูมิภาคอยู่บ้าง โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการใช้บริการน้อยกว่ากรุงเทพฯ 3 เท่า ในส่วนของผู้ป่วยนอก และ 2 เท่าในส่วนของผู้ป่วยใน

8.2.2 ประสิทธิภาพและคุณภาพของบริการสุขภาพ

ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพของบริการสุขภาพ พบว่าหากเปรียบเทียบอัตราส่วนระหว่างผู้ป่วยในกับผู้ป่วยนอกจะพบว่ามีแนวโน้มที่ลดลงจากร้อยละ 6.8 เป็นร้อยละ 5.4 ในรอบ 10 ปี โดยลดลงในทุกสังกัด และลดลงในทุกภูมิภาค รวมทั้งลดลงในทุกระดับของโรงพยาบาล ซึ่งอาจจะหมายถึงการระมัดระวังในการรับเป็นผู้ป่วยในที่มากขึ้น หรืออาจเกิดจากการใช้บริการผู้ป่วยนอกที่เพิ่มขึ้น หากมองในมุมประสิทธิภาพ นับว่าดีขึ้น โดยเมื่อพิจารณาประกอบกับการเพิ่มขึ้นของอัตราการใช้บริการผู้ป่วยในที่เพิ่มขึ้น ซึ่งหมายความว่า การเพิ่มขึ้นของประสิทธิภาพดังกล่าว ไม่ได้ทำให้การเข้าถึงบริการแบบผู้ป่วยในลดลง อีกทั้งวันนอนเฉลี่ยของผู้ป่วยในยังมีแนวโน้มที่คงที่ และใกล้เคียงกันระหว่างภูมิภาค สะท้อนระดับความรุนแรงของผู้ป่วยและประสิทธิภาพในการให้บริการที่ใกล้เคียงกัน

ถึงแม้ว่าอัตราการป่วยตายในภาพรวมของผู้ป่วยในจะไม่ลดลงในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา แต่อัตราการป่วยตายในเด็กอายุน้อยกว่า 1 ปี และเด็กอายุ 1 - 4 ปี มีแนวโน้มที่ลดลงอย่างชัดเจน สะท้อนถึงคุณภาพในการรักษาได้ในระดับหนึ่ง โดยสาเหตุของการไม่ลดลงหรือการเพิ่มขึ้นของอัตราการป่วยตายในกลุ่มอายุอื่น อาจเกิดจากความรุนแรงของโรค และรูปแบบการเลือกเสียชีวิตที่โรงพยาบาลหรือที่บ้านที่เปลี่ยนไปในผู้ป่วยระยะสุดท้าย

8.2.3 ความเป็นธรรมของบริการสุขภาพ

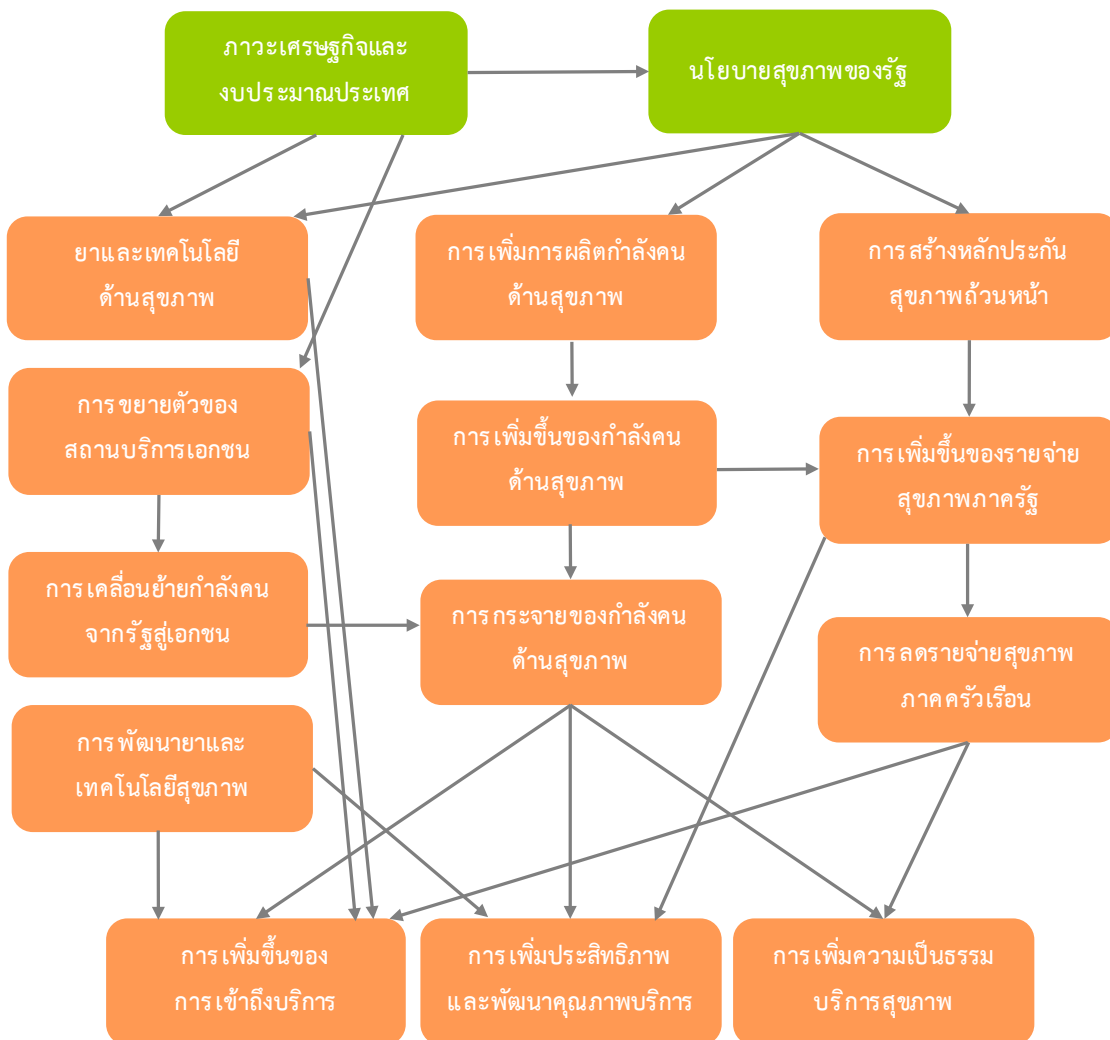
ด้านความเป็นธรรมของบริการสุขภาพพบว่าจากนโยบายการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าทำให้รายจ่ายสุขภาพต่อรายจ่ายของครัวเรือนลดลงอย่างต่อเนื่อง และคนที่จนที่สุด 20% แรก มีรายจ่ายสุขภาพต่อ

รายจ่ายของครัวเรือนลดลงจากร้อยละ 2.6 เหลือร้อยละ 1 ในระยะเวลา 20 ปี ซึ่งน้อยกว่าคนที่รวยที่สุด 20% สุดท้าย ที่มีรายจ่ายสุขภาพต่อรายจ่ายครัวเรือนที่ร้อยละ 1.2 นอกจากนี้สำหรับการให้บริการที่อยู่ในหลักเกณฑ์มาตรฐาน ในแต่ละสิทธิการรักษา ถึงแม้ว่าอาจจะมีความแตกต่างกันบ้าง แต่ก็ไม่มากนัก สะท้อนถึงโอกาสในการได้รับบริการที่ใกล้เคียงกัน สำหรับแต่ละสิทธิการรักษาในการได้รับบริการขั้นพื้นฐาน

8.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้าและผลสัมฤทธิ์หรือผลลัพธ์ของบริการสุขภาพ

จากบทสรุปของปัจจัยนำเข้าและผลสัมฤทธิ์หรือผลลัพธ์ของระบบบริการสุขภาพดังกล่าว สามารถนำมาสรุปเป็นแผนผังความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ภาพที่ 7.47 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้าและผลสัมฤทธิ์ของระบบบริการสุขภาพ

จากภาพที่ 7.47 จะพบว่าภาวะเศรษฐกิจและงบประมาณของประเทศ มีส่วนกำหนดทิศทางนโยบายสุขภาพของรัฐ โดยนโยบายสุขภาพของรัฐจะเป็นตัวกำหนดการขยายตัวของสถานบริการสุขภาพของรัฐ การผลิตกำลังคนด้านสุขภาพ และการสร้างหลักประกันสุขภาพ นอกจากนี้ภาวะเศรษฐกิจ ยังเป็นตัวกำหนดการขยายตัวของสถานบริการสุขภาพของรัฐและเอกชน โดยการขยายตัวของสถานบริการเอกชน มีส่วนทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายกำลังคนจากภาครัฐสู่ภาคเอกชน และส่งผลกระทบต่อการกระจายของกำลังคนด้านสุขภาพ ถึงแม้ว่าการผลิตจะช่วยให้กำลังคนด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น แต่อาจจะไม่เสมอภาคกัน อย่างไรก็ตามนโยบายการสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ทำให้ภาครัฐเข้ามามีบทบาทต่อการเงินการคลังสุขภาพอย่างเต็มตัว ซึ่งจำเป็นจะต้องมีกลไกการส่งเสริมประสิทธิภาพของระบบบริการ

สุขภาพ และพัฒนาคุณภาพบริการสุขภาพควบคู่กันไป และจากการที่ภาครัฐเข้ามามีบทบาทหลักในด้านรายจ่ายสุขภาพ ทำให้รายจ่ายสุขภาพของครัวเรือนลดลง ส่งผลดีต่อการเข้าถึงบริการ ร่วมกับปัจจัยด้านการขยายตัวของสถานบริการสุขภาพ การกระจายกำลังคนด้านสุขภาพ และการพัฒนาและเทคโนโลยีด้านสุขภาพ โดยที่การกระจายกำลังคนด้านสุขภาพ การพัฒนาและเทคโนโลยีด้านสุขภาพ และกลไกการควบคุมคุณภาพภายใต้ระบบหลักประกันสุขภาพ มีผลต่อคุณภาพบริการสุขภาพ นอกจากนี้ การลดรายจ่ายสุขภาพของครัวเรือน โดยเฉพาะคนยากจน รวมถึงการกระจายกำลังคนด้านสุขภาพที่ทั่วถึง ยังส่งผลต่อความเป็นธรรมในการได้รับบริการสุขภาพ ทั้งระหว่างพื้นที่และระหว่างเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ซึ่งปัจจัยทั้งหลายเหล่านี้ จะส่งผลต่อสุขภาพโดยรวมของประชาชนในท้ายที่สุด